



Fremsat den 28. april 2021 af justitsministeren (Nick Hækkerup)

Forslag

til

Lov om ændring af retsplejeloven

(Nyt uafhængigt tilsyn med bevismidler, udvidelse af politiklageordningen og justering af ordningen med fartbøder til politiets personale i forbindelse med udrykningskørsel som led i tjenesten)

§ 1

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1445 af 29. september 2020, som ændret senest ved § 2 i lov nr. 671 af 19. april 2021, foretages følgende ændringer:

1. *Overskriften* til første bog, sjette afsnit, affattes således:

»**Sjette afsnit. Den Uafhængige Politiklagemyndighed og Det Uafhængige Tilsyn med Bevismidler**«

2. I § 118, stk. 2, indsættes som 2. pkt.:

»Politiklagemyndigheden behandler på tilsvarende vis klager over andet personale i politiet og anklagemyndigheden, jf. kapitel 93 b, og efterforsker straffesager mod andet personale i politiet og anklagemyndigheden, jf. kapitel 93 c, som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning.«

3. § 118 a til § 118 e ophæves, og i stedet indsættes:

»§ 118 a. Det Uafhængige Tilsyn med Bevismidler (Bevismiddeltilsynet) er en selvstændig myndighed, der ledes af Politiklagerrådet og en direktør.

Stk. 2. Bevismiddeltilsynet fører tilsyn med politiets og anklagemyndighedens behandling af tekniske beviser. Politiets Efterretningstjeneste er ikke omfattet af tilsynets virksomhed.

Stk. 3. Politiet og anklagemyndigheden er forpligtet til at meddele Bevismiddeltilsynet de oplysninger samt udlevere de dokumenter mv., som Bevismiddeltilsynet forlanger. Politiet og anklagemyndigheden orienterer af egen drift Bevismiddeltilsynet, hvis der konstateres fejl eller mulige fejl af generel eller systematisk karakter og af retssikkerhedsmæssig betydning ved politiets eller anklagemyndighedens behandling af tekniske beviser.

Stk. 4. Bevismiddeltilsynet udøver sine funktioner i fuld uafhængighed.

§ 118 b. Politiklagerrådet er Politiklagemyndighedens og Bevismiddeltilsynets øverste ledelse og har det overordnede ansvar for myndighedernes virksomhed.

§ 118 c. Politiklagerrådet består af 1 formand, som skal være landsdommer, 1 advokat, 1 universitetslærer i retsvidenskab, 1 teknisk ekspert og 2 repræsentanter for offentligheden.

Stk. 2. Medlemmerne beskikkes af justitsministeren for 4 år ad gangen. Genbeskikkelse kan finde sted én gang.

Stk. 3. Formanden beskikkes efter indstilling fra landsretterne.

Stk. 4. Advokaten beskikkes efter indstilling fra Advokatrådet.

Stk. 5. Offentlighedsrepræsentanterne beskikkes efter indstilling fra henholdsvis KL (Kommunernes Landsforening) og Dansk Folkeoplysnings Samråd.

Stk. 6. Medlemmer af Folketinget, regionsråd og kommunalbestyrelser kan ikke være medlemmer af Politiklagerrådet.

Stk. 7. Der beskikkes en suppleant for hvert af rådets medlemmer. Stk. 1-6 finder tilsvarende anvendelse på beskikkelse af suppleanter.

§ 118 d. Politiklagemyndighedens og Bevismiddeltilsynets daglige ledelse varetages af direktøren, der udnævnes og afskediges af justitsministeren efter indstilling fra Politiklagerrådet. Direktøren skal følge de anvisninger og retningslinjer, som gives af rådet.

Stk. 2. Direktøren deltager i Politiklagerrådets møder, medmindre rådet undtagelsesvis bestemmer andet.

§ 118 e. Politiklagerrådet fastsætter selv sin forretningsorden og de nærmere regler om arbejdets fordeling mellem rådet og direktøren.

§ 118 f. Politiklagemyndigheden og Bevismiddeltilsynet afgiver hver en årlig beretning om deres virksomhed til Folketinget og justitsministeren. Beretningerne offentliggøres.«

4. I *overskriften* til kapitel 93 b ændres »politipersonalet« til: »personale i politiet og anklagemyndigheden«.
5. I § 1019, stk. 1, ændres »politipersonalets adfærd i tjenesten« til: »politipersonale eller andet personale i politiet og anklagemyndigheden, som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning, når klagen angår adfærd udvist i tjenesten«.
6. § 1019 a, stk. 1, 3. pkt., ophæves.
7. I § 1019 a, stk. 2, indsættes efter »politiets«: »eller anklagemyndighedens«.
8. I § 1019 c, 2. pkt., indsættes efter »Politiet«: »og anklagemyndigheden«.
9. I § 1019 k, stk. 1, 1. pkt., ændres »en overordnet polititjenestemand« til: »en leder i politiet eller anklagemyndigheden«.
10. I § 1019 k, stk. 2, 1. pkt., ændres »til politiet, kan politiet tilbyde klageren« til: »til politiet eller anklagemyndigheden, kan klageren tilbydes«.
11. I § 1019 k, stk. 2, indsættes efter 1. pkt. som nyt punktum:
»I så fald sender politiet eller anklagemyndigheden en kopi af klagen til Politiklagemyndigheden.«
12. I § 1019 k, stk. 2, 2. pkt., der bliver 3. pkt., indsættes efter »politiet«: »ved klager over personale i politiet eller anklagemyndigheden ved klager over personale i anklagemyndigheden«.
13. I § 1019 k, stk. 4, 1. pkt., ændres »Den overordnede polititjenestemand« til: »Den leder«.
14. I § 1019 k, stk. 5, ændres »Politiet sender kopi af notitsen« til: »Hvis der klages over personale i politiet, skal kopi af notitsen fremsendes«.
15. I § 1019 k, stk. 5, indsættes som 2. pkt.:
»Hvis der klages over personale i anklagemyndigheden, skal kopi af notitsen fremsendes til Politiklagemyndigheden, den regionale statsadvokat og Rigsadvokaten.«
16. I § 1019 o, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter »adfærdsklagesag«: »om personale i politiet«.
17. I § 1019 o, stk. 1, indsættes som 3. og 4. pkt.:
»Politiklagemyndigheden underretter vedkommende statsadvokat og Rigsadvokaten, når der indledes en adfærdsklage om personale i anklagemyndigheden. Politiklagemyndigheden underretter endvidere vedkommende statsadvokat og Rigsadvokaten om afgørelsen i adfærdsklagesager.«
18. I § 1019 q udgår », som politipersonale har truffet«.
19. I *overskriften* til kapitel 93 c ændres »politipersonale« til: »personale i politiet og anklagemyndigheden«.
20. I § 1020, 1. pkt., ændres »af politipersonale i tjenesten« til: »i tjenesten af politipersonale eller andet personale i politiet og anklagemyndigheden, som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning,«.
21. I § 1020 a, stk. 1, ændres »politipersonale i tjenesten har begået« til: »der er begået«.
22. I § 1020 b, stk. 1, udgår », der er begået af politipersonale,«.
23. § 1020 b, stk. 2, affattes således:
»Stk. 2. Politiklagemyndigheden efterforsker ikke sager, hvor politipersonale i forbindelse med udrykningskørsel overtræder færdselslovens hastighedsbestemmelser i et køretøj mærket med politiets kendetegn eller med synlige udrykningssignaler, medmindre der er konkret anledning her til.«
24. I § 1020 i, stk. 2, udgår », som politipersonale har truffet«.

§ 2

- Stk. 1.* Loven træder i kraft den 1. juli 2021, jf. dog stk. 2.
Stk. 2. Lovens § 1, nr. 1-22 og 24 træder i kraft den 1. januar 2022.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning

1.1. Lovforslagets formål og baggrund

1.2. Lovforslagets indhold

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Nyt tilsyn

2.1.1. Gældende ret

2.1.1.1. Straffesagskæden

2.1.1.2. Politikredsens legalitets- og kvalitetssikring

2.1.1.3. Rigsadvokatens tilsynsforpligtelse

2.1.1.4. Statsadvokatens tilsynsforpligtelse

2.1.1.5. Rigspolicehens tilsynsforpligtelse

2.1.1.6. Politiets kvalitetssikring af tekniske beviser

2.1.1.6.1. Kriminaltekniske undersøgelser

2.1.1.6.2. IT-tekniske undersøgelser

2.1.1.6.3. Øvrige tekniske undersøgelser

2.1.1.7. Anklagemyndighedens legalitets- og kvalitetssikring af tekniske beviser

2.1.1.8. Review af opbavaring og behandling af bevismidler i politiets og anklagemyndighedens it-systemer

2.1.1.9. Databeskyttelsesretlige krav til behandling af personoplysninger, der indgår i tekniske beviser

2.1.1.10. Andre lande

2.1.2. Justitsministeriets overvejelser

2.1.3. Den foreslåede ordning

2.1.3.1. Tilsynets organisering

2.1.3.2. Tilsynets kompetence

2.1.3.3. Tekniske beviser

2.1.3.4. Tilsynets opgaver

2.1.3.4.1. Tematisk tilsyn med udvalgte bevistyper

2.1.3.4.1.1. Tilsyn med udarbejdelse af procedurer og retningslinjer

2.1.3.4.1.2. Tilsyn med, at procedurer og retningslinjer efterleves

2.1.3.4.1.3. Tilsyn med beskrivelsen af forbehold og usikkerheder

2.1.3.4.1.4. Tilsyn med oplysninger i sagsbehandlingen

2.1.3.4.2. Tilsyn med myndighedernes afgdækning af og opfølgning på konstaterede eller mulige fejl ved behandlingen af tekniske bevismidler

2.1.3.5. Praktisk fremgangsmåde ved udførelsen af tilsyn

2.1.3.5.1. Tematiske tilsyn med udvalgte bevistyper

- 2.1.3.5.2. *Tilsyn med myndighedernes afdekning af og opfølgning på konstaterede eller mulige fejl ved behandlingen af tekniske bevismidler*
- 2.1.3.6. *Afslutning på tilsyn*
- 2.1.3.6.1. *Tematiske tilsyn*
- 2.1.3.6.2. *Tilsyn med konstaterede eller mulige fejl*
- 2.1.3.6.3. *Orientering om og høring over tilsynets vurderinger og anbefalinger*

2.2. Udvidelse af politiklageordningen

- 2.2.1. *Gældende ret*
 - 2.2.1.1. *Politipersonale*
 - 2.2.1.2. *Forsvarspersonale*
 - 2.2.1.3. *Civilt personale i politiet*
 - 2.2.1.4. *Personale ved anklagemyndigheden*
- 2.2.2. *Justitsministeriets overvejelser*
 - 2.2.2.1. *Civilt personale i politiet*
 - 2.2.2.2. *Personale ved anklagemyndigheden*

2.3. Justering af ordningen med fartbøder til politiets personale i forbindelse med udrykningskørsel som led i tjenesten

- 2.3.1. *Gældende ret*
- 2.3.2. *Justitsministeriets overvejelser*
- 2.3.3. *Den foreslåede ordning*

3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

6. Miljømæssige konsekvenser

7. Forholdet til EU-retten

8. Hørte myndigheder og organisationer mv.

9. Sammenfattende skema

1. Indledning

1.1. Lovforslagets formål og baggrund

Tilliden til politiet, anklagemyndigheden og domstolene er en hjørnesteen i et retssamfund. Samtidig medfører politiets og anklagemyndighedens opgaver, at myndighedernes personale kan stå i modsætningsforhold til eller komme i konflikt med borgerne. Det er derfor afgørende, at borgerne har tillid til, at politiet og anklagemyndigheden som retshåndhævende myndigheder udfører deres opgaver på en måde, hvor der ikke sker unødvendige eller ubegrundede indgreb i den enkelte borgers rettigheder.

Opretholdelsen af en høj tillid til politiets og anklagemyndighedens arbejde forudsætter bl.a., at myndighederne handler hurtigt og adækvat, når de bliver opmærksomme på, at

der er behov for at reagere i forhold til behandlingen af de tekniske beviser, som bliver anvendt i straffesager. Samtidig er det afgørende, at der er øget opmærksomhed på, at tekniske beviser underlægges systematiske kvalitetskontroller for at sikre integriteten af de pågældende beviser. Endelig er det afgørende, at mulige fejl og mangler altid håndteres åbent, grundigt og ordentligt.

Behovet for at sikre et uafhængigt tilsyn med kvaliteten og integriteten af de tekniske beviser, som politiet og anklagemyndigheden anvender i straffesager, blev bl.a. aktualiseret af den såkaldte teledata-sag.

I foråret 2019 konstaterede Rigspolitiet en systemfejl i det it-program, som politiet anvender til at konvertere såkaldte rådata fra teleselskaberne i forbindelse med indhentning af

teleoplysninger i straffesager. Sagen satte grundlæggende spørgsmålstejn ved kvaliteten af de teledata, som politiet og anklagemyndigheden anvender i straffesager.

Behovet for, at der løbende føres eksternt tilsyn med tekniske bevisers kvalitet, blev endvidere understreget i efteråret 2019, hvor der i en konkret sag blev konstateret et DNA-profil sammenfald, som førte til, at en person blev sigtet. Der var tale om et match mellem et spor og en DNA-personprofil optaget i DNA-profilregistret før juni 2012, som derfor var typebestemt efter en tidligere anvendt metode. Da der efterfølgende blev udført en supplerende analyse baseret på en nyere metode, viste denne, at mistanken var ubegrundet. Politikredsen opgav herefter påtale i sagen.

Sagen resulterede bl.a. i, at Rigspolitiet efter drøftelse med Rigsadvokaten udstedte nye retningslinjer for opdatering af DNA-profiler, der er typebestemt efter den tidligere anvendte metode.

Teledata-sagen viste, at der er behov for yderligere kontrol med processen for politiets og anklagemyndighedens behandling af tekniske beviser, så tilliden til disse sikres. Det gælder fra tidspunktet, hvor materiale, spor, data eller lignende oplysninger (f.eks. teleoplysninger, fingeraftryk, DNA-materiale eller våbenspor) indsamles og bearbejdes, til de præsenteres som tekniske beviser under en straffesag.

DNA-eksemplet illustrerede de bevismæssige udfordringer, der kan være forbundet med den teknologiske udvikling og udviklingen af nye metoder. Der er i den forbindelse et behov for at sikre, at myndighedernes procedurer følger relevante standarder på området.

Sagerne viste samtidig, at det er en kompleks og ressourcerkrævende opgave at afdække eventuelle fejl, der kan have pågået over en årrække og have generel og systematisk karakter, samt effektivt at adressere de eventuelle retssikkerhedsmæssige konsekvenser heraf. Dette understreger behovet for, at der – når en sådan situation opstår – hurtigt kommer uvildige øjne på myndighedernes håndtering heraf.

Herudover er der behov for at styrke tilliden til behandlingen af adfærdsklager og anmeldelser om strafbare forhold begået i tjenesten for så vidt angår politiets og anklagemyndighedens ansatte. Behovet udspringer navnlig af, at der de seneste år som et supplement til det politiuddannede personale i højere grad er ansat civile medarbejdere for at tilføre politiet nye kompetencer i løsningen af politiets kerneopgaver.

Derfor bør Den Uafhængige Politiklagemyndigheds (Politiklagemyndigheden) kompetence udvides til – ud over politipersonale – at omfatte andet personale i politiet og ankla-

gemyndigheden, som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning. Med den foreslåede udvidelse sigtes således til civilt personale i politiet og ansatte ved den centrale anklagemyndighed (statsadvokaterne og Rigsadvokaten). På denne måde sikres det, at borgerens retsstilling og mulighed for at indbringe sådanne sager for Politiklagemyndigheden ikke afhænger af, hvilken medarbejdergruppe sagen vedrører. Det afgørende vil i stedet være, hvilke typer opgaver den pågældende varetager.

Lovforslaget har til formål at styrke borgernes samlede tillid til de retshåndhævende myndigheder. Lovforslagets første del indebærer, at der oprettes en ny myndighed – Det Uafhængige Tilsyn med Bevismidler – der vil skulle føre tilsyn med politiets og anklagemyndighedens behandling af tekniske beviser. Lovforslagets anden del indebærer, at Politiklagemyndigheden fremover – ud over politipersonale – vil skulle behandle adfærdsklager og efterforske straffesager mod andet personale i politiet og anklagemyndigheden, som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning.

Lovforslaget skal ses i lyset af den særlige danske model for organisering af politi og anklagemyndighed i politikredsene, hvor politiet og anklagemyndigheden er under fælles ledelse af en politidirektør på lokalt niveau. Modellen sikrer bl.a. et effektivt og uformelt samarbejde mellem de to myndigheder, hvor der i den daglige straffesagsbehandling kan ske løbende legalitets- og kvalitetssikring af straffesagsbehandlingen – f.eks. ved løbende at afklare, hvilke tvangsindgreb der er hjemmel til at foretage i de enkelte sager. Denne organisering, der sikrer synlighed og gennemslagskraft i legalitetssikringen, bør fastholdes.

Lovforslaget skal i sin helhed understøtte den danske model for organiseringen af politiet og anklagemyndigheden og medvirke til, at den generelt meget høje tillid, som politiet og anklagemyndigheden nyder blandt befolkningen, fastholdes.

Lovforslaget har endelig til formål at sikre, at politipersonale i køretøjer mærket med politiets kendetegn eller med synlige udrykningssignaler som udgangspunkt ikke modtager et bødeforelæg, hvis de registreres i ubemandede hastighedskontroller, herunder i de såkaldte størekasser. Den foreslåede ændring har til formål at løse de udfordringer, der er konstateret i forbindelse med, at politiets personale skal igennem en tidskrævende proces for at blive fritaget for fartbøder, som de eksempelvis har fået ved passage af en størekasse i forbindelse med udrykningskørsel.

1.2. Lovforslagets indhold

Det foreslås, at der oprettes en ny myndighed – Det Uafhængige Tilsyn med Bevismidler (Bevismiddeltilsynet) –

der skal føre tilsyn med politiets og anklagemyndighedens behandling af tekniske beviser.

Tilsynets opgaver vil bestå i at påse, at der er udarbejdet tilstrækkelige og relevante procedurer og retningslinjer for behandlingen af de enkelte typer af tekniske beviser, samt at disse procedurer og retningslinjer efterleves. Tilsynet vil desuden have til opgave at føre kontrol med, at standarderklæringer, politirapporter mv. i relevant omfang beskriver de forbehold og usikkerheder, der generelt måtte knytte sig til de enkelte bevismidler. Tilsynet vil endvidere skulle kontrollere, om det generelt sikres, at oplysninger om forbehold og usikkerheder, der konkret måtte knytte sig til de anvendte tekniske beviser, fremgår af straffesagerne og fremlægges åbent under straffesagens behandling ved domstolene. Endelig vil tilsynet kunne føre tilsyn med politiets og anklagemyndighedens afdækning af og opfølgning på konstaterede eller mulige fejl ved behandlingen af tekniske beviser, hvis der er tale om fejl af generel eller systematisk karakter og af retssikkerhedsmæssig betydning.

Det er med oprettelsen af Bevismiddeltilsynet forudsat, at det nye tilsyn supplerer de eksisterende kontrolmekanismer. Det nye tilsyn erstatter således ikke politiets og anklagemyndighedens eksisterende tilsynsopgaver. Politikredsene skal derfor fortsætte med den nuværende legalitets- og kvalitetssikring og de lokale tilsyn, ligesom statsadvokaterne fortsat vil skulle føre tilsyn med politikredsenes behandling af straffesager. Det vil også fortsat være myndighederne selv, der afdækker og adresserer konstaterede eller mulige fejl. Det vil endvidere fortsat være Datatilsynet, der fører tilsyn med, at reglerne om databeskyttelse bliver overholdt.

Bevismiddeltilsynets virksomhed vil skulle omfatte politiet og anklagemyndigheden.

Politiets Efterretningstjeneste (PET) vil ikke blive omfattet af tilsynets kompetence, ligesom eksterne aktører, der udfører undersøgelser eller udarbejder erklæringer til brug for politiets efterforskning (f.eks. Retsgenetisk Afdeling), heller ikke vil blive omfattet. Politiets og anklagemyndighedens behandling af erklæringerne vil derimod være omfattet.

Efter lovforslaget vil det eksisterende Politiklageråd – der i dag fungerer som Politiklagemyndighedens øverste ledelse – fremover også skulle varetage det overordnede ansvar for Bevismiddeltilsynets virksomhed.

Det foreslås herudover at udvide Politiklagemyndighedens eksisterende kompetence til også at omfatte andet personale i politiet og anklagemyndigheden, som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning. Lovforslaget vil ensarte borgernes retsstilling og mulighed for at indbringe sådanne sager for Politiklagemyndigheden.

Endelig foreslås det at indføre en formodningsregel, der indebærer, at Politiklagemyndigheden ikke efterforsker sager, hvor politipersonale i forbindelse med udrykningskørsel overtræder færdselslovens hastighedsbestemmelser i et køretøj mærket med politiets kendetegn eller med synlige udryknings signaler, medmindre der er konkret anledning hertil.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Nyt tilsyn

2.1.1. Gældende ret

2.1.1.1. Straffesagskæden

Behandlingen af straffesager involverer i de fleste tilfælde flere myndigheder, herunder politiet, anklagemyndigheden, domstolene og kriminalforsorgen. For at straffesager kan gennemføres effektivt er det en forudsætning, at myndighederne samarbejder både på centralt og lokalt niveau.

Myndighederne i straffesagskæden varetager hver sin rolle. Politiet efterforsker og opklarer forbrydelser, anklagemyndigheden drager strafskyldige til ansvar og sørger for, at der ikke sker forfølgning af uskyldige, domstolene vurderer beviserne i en sag og dømmer eller frifinder den tiltalte, og kriminalforsorgen fuldbyrder den straf, som domstolene evt. fastsætter.

Straffesagskæden er ikke en fast defineret størrelse, men kan ses som en proces, der forløber fra det tidspunkt, hvor politiet modtager en anmeldelse eller iværksætter en efterforskning af egen drift, til straffesagen afsluttes eventuelt ved endt afsoning. Sagen kan afsluttes med afvisning af anmeldelsen, indstilling af efterforskningen, udstedelse af et bødeforelæg eller med meddelelse af en påtaleopgivelse eller et tiltalefrafald. Dernæst kan domstolene enten frifinde eller idømme borgeren en bøde eller en fængselsstraf. Domstolene kan også meddele borgeren en advarsel eller afgøre sagen med en anden strafferetlig foranstaltning. Endelig kan sagskæden afsluttes ved kriminalforsorgen – enten ved at borgeren afsoner en idømt straf, eller ved at kriminalforsorgen fører tilsyn med borgeren gennem en nærmere fastsat periode.

2.1.1.2. Politikredsenes legalitets- og kvalitetssikring

Den daglige forpligtelse til at påse, at der sker den fornødne kvalitets- og legalitetssikring i politikredsenes i forbindelse med behandlingen af straffesager, påhviler politidirektøren og skal f.eks. ske ved fastsættelse af lokale retningslinjer. Denne interne kontrol finder sted sideløbende med de regionale statsadvokater og Rigsadvokatens kontrol og tilsyn med behandlingen af straffesager.

Ved behandlingen af en straffesag påhviler det først og frem-

mest den enkelte medarbejder at påse, at sagsbehandlingen opfylder legalitets- og kvalitetskravene og harmonerer med god sagsbehandlingsskik. Det gælder såvel politiuddannede, kontoruddannede, juridisk uddannede og andre akademiske medarbejdere. Det påhviler dernæst den enkelte medarbejders nærmeste leder at kontrollere kvaliteten og legaliteten i medarbejderens sagsbehandling. Det påhviler endelig den enkelte anklager i forbindelse med behandlingen af straffesagerne at påse, at sagsbehandlingen i sin helhed opfylder legalitets- og kvalitetskravene og harmonerer med god sagsbehandlingsskik. Anklagemyndigheden har således et generelt og tværgående ansvar for straffesagens behandling.

Politidirektøren har det overordnede ansvar for at sikre legaliteten og kvaliteten af politikredsens arbejde, herunder at straffesagerne behandles så grundigt og så hurtigt som muligt. Politidirektøren skal ligeledes sikre, at politikredsen når de mål, der er opstillet for straffesagsbehandlingen, herunder at de mål, der er fastsat for f.eks. sagsbehandlingstider, overholdes. Politidirektøren skal – gennem chefanklageren og de politiuddannede ledere – ved fastsættelse af lokale retningslinjer og gennem den daglige legalitets- og kvalitetssikring endvidere sørge for, at de fastsatte retningslinjer følges, således at kravene til legalitet, kvalitet og effektivitet opfyldes i politikredsens straffesagsbehandling.

Legalitets- og kvalitetssikring af straffesagsbehandlingen omfatter samtlige lokalpolitistationer og afdelinger, der behandler straffesager. Der afholdes regelmæssige møder mellem anklagemyndighedens jurister og lokalpolitistationer/afdelinger, og møder og relevante drøftelser dokumenteres.

Anklagemyndighedens daglige legalitets- og kvalitetssikring i straffesager foregår i praksis ved et tæt samarbejde mellem politikredsens anklagere og politipersonale. Dette skal sikre en smidig og effektiv behandling af straffesagerne, hvor politipersonale og anklagere løbende kan drøfte behandlingen af sagerne. En tæt kontakt mellem anklagere og politipersonale er et vigtigt led i anklagemyndighedens arbejde med at sikre kvaliteten og legaliteten i politikredsens arbejde. Politiet har derved løbende gennem straffesagsbehandlingen en let og uformel adgang til juridisk rådgivning.

Praktisk kan dette både foregå ved, at anklageren deltager i afdelingens efterforskningsmøder, og ved at politiet henvender sig til anklageren med henblik på at drøfte en konkret sag eller mere generelle spørgsmål om processuelle tvangsindgreb, kredsen af mistænkte eller tilskæring af sagen. Det kan også foregå ved, at advokaturchefen afholder legalitetsmøder med linjechefen for efterforskningsafdelingen og/eller andre politiledere og her drøfter kvalitetsmæssige og legalitetsmæssige spørgsmål af mere generel karakter, ny lovgivning eller særlige opmærksomhedspunkter i øvrigt. Anklagemyndigheden får på baggrund af det tætte samarbejde med politiet under efterforskningen mulighed for at udøve en løbende juridisk kontrol med politiets arbej-

de. Anklagemyndigheden er ved udførelsen af arbejdet underlagt objektivitetsprincippet, jf. retsplejelovens § 96, stk. 2. Det betyder, at anklagemyndigheden ikke blot skal påse, at strafskyldige drages til ansvar, men også at forfølgning af uskyldige ikke finder sted. Princippet gælder også for anklagemyndighedens tætte samarbejde med politiet og den løbende juridiske kontrol af politiets arbejde.

2.1.1.3. Rigsadvokatens tilsynsforpligtelse

Det følger af retsplejelovens § 99, stk. 2, at Rigsadvokaten er de øvrige offentlige anklagere overordnet og fører tilsyn med disse.

Rigsadvokaten fører tilsyn med statsadvokaternes og politidirektørenes behandling af straffesager og behandler klager over afgørelser vedrørende strafforfølgning, der er truffet af statsadvokaterne som 1. instans.

Rigsadvokaten foretager en overordnet mål-, resultat- og ressourcestyring af politikredsens straffesagsbehandling, som også kan inddrage eventuelle oplysninger om særlige indsats- og fokusområder, der er blevet identificeret, f.eks. som led i arbejdet med legalitets- og kvalitetssikring. Som led heri følger Rigsadvokaten ligeledes op på, om politikredsen har nået de overordnede mål, der er fastsat for straffesagsbehandlingen.

Rigsadvokaten foretager en tilsvarende overordnet styring med hensyn til statsadvokaternes straffesagsbehandling. Med henblik på at sikre et tæt og struktureret samarbejde på området aftales en regelmæssig og hensigtsmæssig mødestruktur mellem Rigsadvokaten og de regionale statsadvokater.

Rigsadvokaten afholder desuden mindst én gang årligt et tilsynsmøde med hver statsadvokatur bl.a. med henblik på at drøfte statsadvokatens organisering og tilrettelæggelse af tilsynet og kvalitetsarbejdet med politikredsen. Det gælder f.eks. identificering og opfølgning på særlige indsats- og fokusområder og den generelle opsamling af resultatet af bl.a. klagesager, udviklingen i klagesager og omgørelser samt tilsynet på særlige områder, f.eks. med langvarige sigtelser og varetægtsfængslinger.

I forhold til de regionale statsadvokaters egen straffesagsbehandling er Rigsadvokaten i sit tilsyn og kvalitetsarbejde med statsadvokaten navnlig opmærksom på statsadvokaternes behandling af ankesager, controlsager vedrørende forvarings- og foranstaltningssdomte, sagsbehandlingen af tiltaleindstillinger og sagsbehandlingstider. Dertil kommer, at Rigsadvokaten i sit tilsyn og kvalitetsarbejde med Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet navnlig er opmærksom på eksempelvis behandlingen af sær-

lige internationale sager og udviklingen i statsadvokatens sagstyper.

I forbindelse med Rigsadvokatens behandling af bl.a. ankesager, procesbevillingsansøgninger og klagesager vurderer Rigsadvokaten løbende legaliteten, kvaliteten og effektiviteten af statsadvokatens sagsbehandling.

2.1.1.4. Statsadvokaternes tilsynsforpligtelse

Det følger af retsplejelovens § 101, stk. 2, at statsadvokaterne fører tilsyn med politidirektørernes behandling af straffesager og behandler klager over afgørelser truffet af politidirektørerne vedrørende strafforfølgning.

Herudover er der fastsat retningslinjer for, at politidirektørerne i en række tilfælde skal forelægge sager, der er undergivet politidirektørernes påtalekompetence, for statsadvokaten, inden der rejses tiltale, eller inden det besluttes, om anke af en byretsdom skal undlades.

Gennem behandlingen af klagesager opbygger statsadvokaterne kendskab til sagsbehandling og praksis ved de enkelte embeder, hvilket er en af forudsætningerne for statsadvokaternes mulighed for at udøve et effektivt tilsyn og kontrol med politikredsens behandling af straffesager. Forudsætningerne skabes yderligere gennem statsadvokaternes løbende samarbejde med politikredsene. Gennem samarbejdet får statsadvokaterne også et indgående kendskab til forholdene i den enkelte politikreds.

Tilsyns- og kvalitetsarbejdet omfatter bl.a. politikredsens implementering og anvendelse af regler og retningslinjer for behandlingen af straffesager, politikredsens tiltalepraksis, sanktionspåstande, afgørelser og iagttagelse af tidsfrister. Tilsynet og kvalitetsarbejdet omfatter såvel politikredsens generelle sagsbehandlingsrutiner og retningslinjer som behandlingen af enkeltssager. I forbindelse med sit tilsyn og kvalitetsarbejde vurderer statsadvokaten politikredsens egen legalitets- og kvalitetssikring samt effektiviteten i straffesagsbehandlingen. Statsadvokaten vurderer i den forbindelse politikredsens retningslinjer for legalitets- og kvalitetssikring i alle lokalpolitistationer og afdelinger, der behandler straffesager, og efterlevelsen heraf. Endvidere vurderes ledelsens opfølgning i tilfælde af legalitets- og kvalitetsproblemer.

2.1.1.5. Rigspolitiets tilsynsforpligtelse

Det følger af retsplejelovens § 109, stk. 1, at rigspolitietschefen har ansvar for politiets virksomhed i hele landet, og at rigspolitietschefen fører tilsyn med politidirektørerne. Der er tale om det almindelige tilsyn, der er forbundet med et over-/underordningsforhold, hvilket også omfatter behandlingen af konkrete sager.

Rigspolitietschefen kan fastsætte generelle og konkrete tjenestebefalinger om politiets forhold og i den forbindelse give konkrete instrukser og udstede vejledninger mv. om håndteringen af konkrete politifaglige opgaver på tværs af politikredsene og i Rigspolitiet.

Rigspolitiets tilsyn omfatter en række konkrete områder af politiets virksomhed, herunder forhold knyttet til efterlevelsen af den lovgivning, der finder anvendelse for politiet. Eksempelvis kan Rigspolitiet føre tilsyn med og instruere om politikredsens indsamling og behandling af oplysninger som led i efterforskningsmæssig virksomhed for at sikre, at kredsen efterlever reglerne i retsplejeloven, politiloven, de databeskyttelsesretlige regler og generelle offentligretlige grundsætninger. Rigspolitiet udsteder i den forbindelse cirkulærer, vejledninger og action cards, der konkret fastsætter, hvordan politiets opgavevaretagelse skal ske. Rigspolitiet håndterer endvidere situationer, hvor politiets indsamling og brug af oplysninger ikke sker i overensstemmelse med ovennævnte regelsæt.

Rigspolitiet fører ikke et fast, tværgående tilsyn med straffesagsbehandlingen svarende til anklagemyndighedens tilsyn. Rigspolitiets tilsyn udføres typisk ad hoc og i tæt sammenhæng med de konkrete styrelsesopgaver, som Rigspolitiet varetager i forhold til politikredsene, herunder den bistand, som Rigspolitiet yder i forbindelse med konkrete politiopgaver.

2.1.1.6. Politiets kvalitetssikring af tekniske beviser

Som anført under pkt. 2.1.1.2 påhviler det i første række den enkelte medarbejder at påse, at straffesagsbehandlingen opfylder legalitets- og kvalitetskravene og harmonerer med god sagsbehandlingsskik. Det gælder både politipersonale, analytikere og anklagere. Det påhviler dernæst den enkelte medarbejders nærmeste leder at kontrollere legaliteten og kvaliteten i medarbejderens sagsbehandling.

Rigspolitiet har ansvaret for udviklingen og driften af en række tekniske efterforskningsredskaber, som anvendes til eksempelvis at bearbejde indsamlede oplysninger, materialer og spor mv. Når de indsamlede oplysninger, materialer og spor har været behandlet eller undersøgt, udfærdiges der typisk rapporter eller erklæringer, der gør det muligt at dokumentere oplysningerne som beviser i konkrete straffesager. Nedenfor gennemgås de mest centrale eksempler på disse.

2.1.1.6.1. Kriminaltekniske undersøgelser

Kriminaltekniske undersøgelser udføres både af politikredsene og Rigspolitiet. Rigspolitiet (Nationalt Kriminalteknisk Center) assisterer landets politikredse, hvis der er behov for anvendelse af specialundersøgelser, specialkompetencer eller specielt udstyr.

Politiet behandler og undersøger indsamlede kriminaltekniske spor, herunder biologiske spor, blodstænk, brandtekniske forhold, dokumenter, DNA, fingeraftryk, våbenspor, ballistiske forhold, værkstøjsspor, sålaftryk og foto- og videomateriale.

I henhold til Rådets rammeafgørelse 2009/905/RIA om akkreditering af leverandører af kriminaltekniske ydelser, der udfører laboratorieaktiviteter, har Rigspolitiet (Nationalt Kriminalteknisk Center) implementeret akkrediteringsstandarden "DS/EN/ISO/IEC 17025 – Generelle krav til prøvetagningslaboratoriers kompetence". Akkrediteringen omfatter laboratorieundersøgelser af biologiske sporsøgninger, fingeraftryk og våbentekniske undersøgelser, herunder gerningsstedsundersøgelser i forbindelse med skudafgivelser. Der arbejdes aktuelt med at udvide akkrediteringen til at omfatte dokumenttekniske og overfladesportekniske undersøgelser. Gerningsstedsundersøgelser, hvor der ikke har været skudafgivelse, er ikke på nuværende tidspunkt underlagt ISO-akkreditering, men retningslinjer for gerningsstedsundersøgelser og behandling af forskellige typer spor på gerningssteder er beskrevet i en række vejledninger og retningslinjer, som skal sikre kvaliteten af undersøgelser og sporsikring på gerningssteder.

ISO/IEC-akkrediteringen medfører, at der er en række retningslinjer og kontrolprocedurer, der skal overholdes, når Rigspolitiet leverer kriminaltekniske ydelser til politikredsen. Det drejer sig bl.a. om retningslinjer for adgangsforskel, adgangskontrol, håndtering af effekter og spor samt registrering og dokumentation.

Derudover er det inden for de enkelte typer af efterforskningsredskaber defineret, hvilken kontrol resultatet af de tekniske undersøgelser skal undergives. Dertil kommer kvalitetskontrol i form af makkerkontrol samt teknisk og administrativt review, hvor resultatet af undersøgelsen efterprøves. Endvidere udføres der kompetencekontroller, f.eks. i form af laboratoriesammenligninger og test af personalekompetence. Yderligere gennemføres der periodiske interne audits, som indebærer en overensstemmelsesvurdering i forhold til kravene i ISO/IEC-standarden.

Rigspolitiet er endelig som følge af ISO/IEC-akkrediteringen underlagt en periodisk, uvildig tredjepartstilsynsbedømmelse af akkrediteringsmyndigheden DANAK (Den Danske Akkrediteringsfond). Eventuelle afvigelser, som er identificeret, skal afhjælpes ved gennemførelse af korrigerende handlinger, som skal godkendes af DANAK.

2.1.1.6.2. It-tekniske undersøgelser

Rigspolitiet (Nationalt Cyber Crime Center) har – med forbehold for de opgaver, der varetages af PET – det overordnede politifaglige ansvar for politiets opgavevaretagelse

vedrørende it-kriminalitet mv., herunder udarbejdelse af it-tekniske erklæringer. Rigspolitiet yder efter anmodning bistand til politikredsenes efterforskning og retsforfølgning af it-kriminalitet mv., som kræver særlig avanceret teknologi, ekspertise eller rutine. Endvidere bistår Rigspolitiet politikredsen med at løse særligt komplekse digitale udfordringer i forbindelse med efterforskning af it-kriminalitet.

Rigspolitiet udvikler og vedligeholder – i samarbejde med Rigsadvokaten – nationale kvalitetsstandarder for politiets it-efterforskning, herunder for korrekt behandling af mulige digitale spor efter en forbrydelse. I den forbindelse indsamler Rigspolitiet nationalt og internationalt ny viden og best practice om efterforskningsværktøjer, arbejdsmetoder, metodeudvikling og metodevalidering.

Endvidere udarbejder og vedligeholder Rigspolitiet et katalog over kvalitetsgodkendt udstyr og software til it-efterforskning mv., som politikredsen er forpligtet til at foretage indkøb ud fra. Indkøb og brug af andet it-udstyr og andre programmer kan alene ske efter aftale med Rigspolitiet.

Ved udarbejdelsen af it-tekniske erklæringer i forbindelse med undersøgelse af computere gennemføres der review af de it-tekniske undersøgelser. Formålet med reviewet er at sikre, at Rigspolitiets analyse er valid og afspejler de sagskridt, der er foretaget, og at erklæringen lever op til Rigspolitiets interne retningslinjer for udarbejdelse af it-tekniske erklæringer.

Gennem reviewet skal det bl.a. sikres, at formålet med undersøgelsen fremgår af erklæringen, at opstillingen af analysepunkter afspejler formålet, at der er anvendt relevante undersøgelsesprogrammer, og at eventuelle udvalgte sagsdata, der fremsendes til politikredsen sammen med erklæringen, er korrekt beskrevet i erklæringen, herunder med relevante forbehold i forhold til tolkningen af data og tidsstempler.

Når den it-tekniske undersøgelse og erklæring godkendes, udarbejder medarbejderen, der har foretaget review, et kvalitetskontrol dokument. Medarbejdere, der har ansvaret for at udføre review, har typisk flere års praktisk erfaring, hvor de pågældende har erhvervet kompetencer inden for digital analyse.

2.1.1.6.3. Øvrige tekniske undersøgelser

Ud over ovennævnte tekniske efterforskningsredskaber, som Rigspolitiet råder over til brug for politikredsenes konkrete efterforskninger, har Rigspolitiet ligeledes udarbejdet nationale retningslinjer for andre tekniske efterforskningsredskaber, som anvendes i politikredsen.

Rigspolitiet har for så vidt angår brugen af automatisk nummerpladegenkendelse (ANPG) vejledt politikredsen om

jævnligt at sikre kontrol af udstyret, herunder i hvilke tilfælde der skal ske kalibrering af udstyret.

For så vidt angår tekniske indgreb i meddeleleshemmeligheden har Teledatasektionen i Rigspolitiet bl.a. til opgave at indhente, behandle og videreformidle f.eks. aflytninger eller historiske teleoplysninger.

I relation til Teledatasektionens arbejde er der som led i opfølgningen på teledata-sagen indført en række systemtekniske og manuelle kvalitetskontroller med henblik på at sikre driften og dataintegriteten. Der er endvidere påbegyndt et arbejde med certificering af Teledatasektionens arbejdsprocesser mv.

Rigspolitiets ”Vejledning om politiets håndtering og kvalitetskontrol af teledata under efterforskningen” fastsætter de nærmere krav til politiets håndtering og kvalitetskontrol af teledata samt dokumentation for sammenhængen mellem rådata og konverteret data, når teledata skal anvendes i retsmøder under efterforskningen eller fremlægges som bevis under hovedforhandlingen.

På færdselsområdet benyttes forskellige typer teknisk måleudstyr, f.eks. til brug for måling af hastighed og i forbindelse med kontrol af overholdelse af køre-/ hviletidsbestemmelser.

Det tekniske måleudstyr, der anvendes som bevis i straffesager på færdselsområdet, gennemgår i forudbestemte intervaller kalibrering eller verificering for at sikre, at udstyret måler korrekt. Brugere af måleudstyret er uddannede til at benytte dette, ligesom der er udfærdiget brugervejledninger, der angiver den korrekte fremgangsmåde for anvendelse heraf.

Til hastighedsmåling benytter politikredsene automatisk trafikkontrol (ATK), manuelt betjente lasere, videokøretøjer og knallertrullefelt.

Kvalitetssikringen af anvendelse af hastighedsmåleinstrumenter sker generelt ved, at udstyret typegodkendes af en uafhængig institution, der som oftest er akkrediteret. Typegodkendelsen er en garanti for, at produktet lever op til de specifikationer, som angives af producenten, herunder fastsættelse af usikkerhedsfradrag for måling.

Forud for ibrugtagning skal der foretages en kalibrering, som sikrer, at det enkelte instrument er korrekt indstillet. Der foretages herefter årlige eller halvårslige verificeringer eller kalibreringer.

Hastighedsmåleinstrumenterne har desuden en række ind-

byggede selvkontroller, eksempelvis ved at instrumentet udfører funktionstest under opstartsproceduren.

Politikredsene benytter herudover tekniske færdselsoperative efterforskningsredskaber for køretøjer i form af eksempelvis bremseprøvestand, decelerationsmålere og lydtryksmålere. Kvalitetssikringen af disse efterforskningsredskaber sker generelt gennem kalibrering af udstyret.

Af andre køretøjstekniske efterforskningsredskaber benytter politikredsene takografer, takografkort, udlæsningsudstyr og vægte i forbindelse med bl.a. kontrol af overholdelse af køre- og hviletidsbestemmelser m.m.

Lastbilens takografkort kontrolleres én gang årligt af et autoriseret værksted. Udlæsningsudstyr anvendes til udlæsning af en række data fra lastbiler og bliver automatisk opdateret via en tilknyttet brugerlicens. Opdatering og brugerkontrol sikrer, at udlæsninger er korrekte. Derudover benytter politikredsene forskellige former for vægte, som gennemgår årlig service og kalibrering.

2.1.1.7. Anklagemyndighedens legalitets- og kvalitetssikring af tekniske beviser

Det påhviler den enkelte anklager i forbindelse med behandlingen af straffesagerne at påse, at sagsbehandlingen i sin helhed opfylder legalitets- og kvalitetskravene og harmonerer med god sagsbehandlingsskik. Det gælder også i forbindelse med legalitets- og kvalitetssikring af tekniske beviser.

Hvis politiet eksempelvis vurderer, at retsplejelovens betingelser for at foretage et tvangsindgreb, der tilvejebringer et teknisk bevis, er opfyldt, udfærdiger politiet en rapport, der bl.a. indeholder en beskrivelse af mistankegrundlaget, og hvorfor det pågældende tvangsindgreb er nødvendigt for efterforskningen. Sagen afleveres herefter til anklagemyndigheden, der foretager en selvstændig vurdering af, om betingelserne for indhentning af den pågældende kendelse er opfyldt. Hvis anklagemyndigheden finder, at betingelserne ikke er opfyldt, tilbageleveres sagen til politiet med anmodning om uddybning af materialet, hvis dette er muligt. Hvis anklagemyndigheden derimod er enig i, at betingelserne er opfyldt, fremsættes anmodningen om afsigelse af kendelse for en dommer. Herved foretager anklagemyndigheden en løbende legalitetssikring af politiets indhentelse af bl.a. tekniske beviser. Når det tekniske bevis er tilvejebragt, indgår det i den fortsatte efterforskning af sagen.

I de tilfælde, hvor iværksættelsen af et tvangsindgreb ikke forudsætter rettens forudgående eller efterfølgende godkendelse, vil der også ske dokumentation af indgrebet. Den konkrete kontrol med det iværksatte indgreb vil afhænge af indgrebets karakter. Som eksempel herpå kan nævnes optagelse af fingeraftryk, som er et indgreb, der iværksættes

af sagsbehandleren i henhold til retsplejelovens regler om legemsindgreb.

Når sagen er færdigefterforsket, afleveres den til anklagemyndigheden med henblik på en stillingtagen til tiltale-spørgsmålet. Anklagemyndigheden vurderer i den forbindelse, om det ud over enhver rimelig tvivl kan bevises, at tiltalte er skyldig. Som led i denne vurdering foretager anklageren en vurdering af de enkelte beviser i sagen, herunder om, og i givet fald, hvilken vægt, de kan tillægges (kvalitet), og om de er lovligt tilvejebragte (legalitet). I forbindelse med denne vurdering kontrollerer anklageren, om de indhentede beviser er korrekt gengivet af politiet i rapportmaterialet, og om sagen er tilstrækkelig oplyst, eller om der skal foretages supplerende efterforskningskridt for at imødegå de eventuelle bevismæssige usikkerheder, der knytter sig til det pågældende bevis.

Eksempelvis skal der ved straffesager om hastighedsovertrædelser foreligge dokumentation for gennemførelsen af den foreskrevne periodevise kalibrering af politiets hastighedsmålere, før der kan rejses tiltale. I sager, hvor der indgår teledata, skal anklageren sikre sig, at kvalitetsrapporten indeholder de nødvendige oplysninger om de fejlkilder og usikkerheder, der er relevante for sagen, og vurdere om der er behov for supplerende efterforskning. Foreligger der tekniske erklæringer i sagen, sammenholder anklageren erklæringens konklusion med politiets øvrige efterforskningskonklusioner og vurderer, om der skal stilles supplerende skriftlige spørgsmål i anledning af erklæringen, eller om der skal være vidneførsel i forbindelse med erklæringens dokumentation i retten. Begge dele sker under iagttagelse af forsvarerens mulighed for kontradiktion.

Anklagemyndigheden skal endvidere generelt ved tiltalerejsningen gøre sig overvejelser om, hvordan beviset skal præsenteres i retten, herunder om der er brug for efterforskere, analytikere eller sagkyndige vidner, som skal vidne under hovedforhandlingen. Anklagemyndigheden skal desuden, hvor det er relevant, indkalde andre vidner samt præsentere yderligere efterforskning, der kan understøtte eller supplere de foreliggende beviser. Hvis der under hovedforhandlingen rejses begrundede spørgsmål vedrørende kvaliteten af et bevis, som ikke tidligere har været fremme, må anklagemyndigheden overveje, om der helt undtagelsesvist er behov for at begære sagen udsat med henblik på yderligere efterforskning, der kan understøtte eller supplere de foreliggende beviser i sagen.

2.1.1.8. Review af opbevaring og behandling af bevismidler i politiets og anklagemyndighedens it-systemer

I forbindelse med teledata-sagen blev der i sommeren 2019 igangsat et eksternt review af indhentning, opbevaring og behandling af tekniske bevismidler i politiets og anklagemyndighedens it-systemer, herunder af de kontrolforanstalt-

ninger myndighederne har etableret med henblik på at imødegå risikoen for teknisk forvanskning. Formålet med reviewet er at afdække risikoen for teknisk forvanskning som led i processen forbundet med håndtering af bevismidler, fra data indhentes og registreres til selve anvendelsen i efterforskningen og i retten. Det kan eksempelvis være perioden fra, at et fingeraftryk optages og registreres og matches op imod allerede kendte fingeraftryk, til det senere fremlægges som bevis i en straffesag.

Reviewet tilrettelægges, så de mest centrale typer af tekniske beviser undersøges først. Eksempler på tekniske beviser, som bliver omfattet af reviewet, er: DNA, fingeraftryk, data fra tekniske indgreb i meddelelshemmeligheden, data fra beslaglagte it-koster, video- og fotooptagelser fra eksterne (f.eks. tv-overvågning) og fra politiforretninger (f.eks. kropskameraer), automatisk nummerpladegenkendelse (ANPG) og automatisk trafikkontrol (ATK).

Under forberedelsen af reviewet er der sket en afdækning af de relevante bevistyper og systemer, der bør undersøges nærmere. Der er identificeret en række forskellige typer tekniske beviser, hvor risikoen for teknisk forvanskning skal afdækkes under henvisning til den tekniske databehandling, som beviset undergives ved modtagelse/indhentning, konvertering, omstrukturering mv. samt videreformidling til brug i retten.

En del af reviewet er også at afdække, hvorvidt der sker tilstrækkelig, løbende kvalitetskontrol ved håndteringen af de forskellige tekniske beviser, og hvilke kontrolprocedurer der er etableret for indhentning, opbevaring og behandling af beviserne.

Reviewet skal komme med anbefalinger til, hvordan politiet og anklagemyndigheden på kort og langt sigt kan styrke opbevaringen, håndteringen og anvendelsen af de enkelte bevismidler, hvis reviewet identificerer et behov for dette. Anbefalingerne forventes bl.a. at indeholde overvejelser om ansvaret for, at data er korrekte samt tekniske tiltag, som kan imødegå risikoen for, at beviserne forvansknes i den tekniske bearbejdning. Det skal samtidig sikres, at systemerne kommer under løbende intern eller ekstern kontrol i det omfang, de ikke allerede er det.

Sideløbende med reviewet er der iværksat en ekstern undersøgelse af datahåndtering hos politiet og anklagemyndigheden, som indebærer en kulegravning af et meget stort antal it-systemer. Undersøgelsen skal medvirke til at sikre, at borgerne kan have tillid til, at myndighederne håndterer data korrekt og sikkert, fra de bliver indsamlet, til de skal slettes. I den eksterne undersøgelse af datahåndtering er de it-systemer, hvor der opbevares og behandles beviser, blevet undersøgt blandt de første. På den måde er det tilstræbt, at medarbejdernes håndtering af data i og omkring systemer,

der opbevarer tekniske beviser, er blevet kortlagt parallelt med reviewet af de samme bevisstyper.

2.1.1.9. Databeskyttelsesretlige krav til behandling af personoplysninger, der indgår i tekniske beviser

Politiets og anklagemyndighedens behandling af personoplysninger – herunder den behandling, der foretages som led i politiets anvendelse af tekniske efterforskningsredskaber og tilvejebringelse af beviser – er underlagt reglerne i lov nr. 410 af 27. april 2017 om retshåndhævende myndigheders behandling af personoplysninger (retshåndhævelsesloven), jf. retshåndhævelseslovens § 1, stk. 1.

Retshåndhævelsesloven stiller en række krav til politiets og anklagemyndighedens behandling af personoplysninger ved anvendelsen af tekniske beviser.

Efter retshåndhævelseslovens § 4, stk. 1, skal politiet og anklagemyndigheden behandle oplysninger i overensstemmelse med god databehandlingsskik og under hensyntagen til oplysningernes karakter. De oplysninger, der behandles, skal være relevante og tilstrækkelige og må ikke omfatte mere, end hvad der kræves til opfyldelse af de formål, hvortil oplysningerne indsamles, og de formål, hvortil oplysningerne senere behandles, jf. retshåndhævelsesloven § 4, stk. 3.

Det er den dataansvarliges opgave at påse, at kravene i bestemmelsen overholdes, og at dette kan påvises, jf. retshåndhævelseslovens § 4, stk. 8. Kravet om at påvise overholdelse må navnlig antages at indebære en mere generel pligt til over for Datatilsynet på foranledning at kunne godtgøre, at de relevante krav efterleves.

I overensstemmelse med retshåndhævelseslovens og retshåndhævelsesdirektivets regler har politiet og anklagemyndigheden hver især udpeget databeskyttelsesrådgivere, der varetager en række nærmere oplistede opgaver på tværs af henholdsvis politikredsene og Rigspolitiet og på tværs af den centrale anklagemyndighed. Databeskyttelsesrådgiverne har bl.a. til opgave at overvåge overholdelsen af retshåndhævelsesloven og anden lovgivning om databeskyttelse, jf. retshåndhævelseslovens § 31, nr. 2.

Det er således databeskyttelsesrådgivernes opgave at overvåge bl.a., at politiet og anklagemyndigheden overholder de krav, der følger af retshåndhævelseslovens § 4, at politiet og anklagemyndigheden iagttager et passende niveau af behandlingssikkerhed ved behandlingen af personoplysninger, jf. retshåndhævelseslovens § 27, og at politiet og anklagemyndigheden overholder de i retshåndhævelsesloven – og relevant særlovgivning – fastsatte behandlingsregler.

2.1.1.10. Andre lande

Justitsministeriet har foretaget høring af Sverige, Norge, Finland, Tyskland og Holland med henblik på at indhente erfaringer vedrørende tilsynsordninger af samme karakter som den foreslåede. Det bemærkes, at ingen af de hørte lande har en organisatorisk opbygning af politiet og anklagemyndigheden, som er identisk med den danske model.

Justitsministeriet har modtaget svar fra samtlige hørte lande. Ingen af de adspurgte lande har imidlertid efter det oplyste etableret uafhængige myndigheder, der fører tilsyn med politiets og anklagemyndighedens behandling af tekniske beviser. Dog kan det nævnes, at Sverige har Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten (SIN), der er en statslig myndighed, som har til opgave at udøve tilsyn med bl.a. politiet og anklagemyndigheden med henblik på at styrke borgernes retssikkerhed.

SIN fører tilsyn med anvendelsen af tvangsindgreb (f.eks. aflytning), agentvirksomhed samt politiets behandling af personoplysninger og skal gennem sin tilsynsvirksomhed sikre, at de retshåndhævende myndigheder udfører deres aktiviteter lovligt.

SIN tilrettelægger sit arbejde efter, hvor der vurderes at være størst risiko for, at de omfattede myndigheder begår fejl. SIN kan beslutte at iværksætte et konkret tilsyn på eget initiativ eller efter anmodning fra borgere. I de tilfælde, hvor SIN modtager en anmodning, er der ikke noget krav om, at den, som indgiver anmodningen, begrundet dette nærmere, eller at den pågældende har mistanke om selv at være underlagt et tvangsindgreb. Personen skal efterfølgende informeres om, at kontrollen er udført.

2.1.2. Justitsministeriets overvejelser

Politiet og anklagemyndigheden i en politikreds er under fælles ledelse af en politidirektør på lokalt niveau. De varetager forskellige opgaver, men er samtidig tæt forbundet. Det skaber mulighed for et effektivt og uformelt samarbejde mellem de to myndigheder. Samtidig bidrager anklagemyndighedens tilstedeværelse til, at der kan udøves løbende legalitets- og kvalitetssikring i politikredsenes daglige arbejde.

Politiet har allerede etableret forskellige procedurer for kvalitetssikringen af tekniske efterforskningsredskaber, som bearbejder indsamlede spor i efterforskningen, der senere danner grundlag for udarbejdelsen af kriminaltekniske erklæringer mv. Statsadvokaterne fører endvidere tilsyn med politidirektørenes straffesagsbehandling, herunder bl.a. politikredsenes implementering og anvendelse af regler og retningslinjer for behandlingen af straffesager, politikredsenes tiltalepraksis, sanktionspåstande, afgørelser og iagttagelse af tidsfrister. Der henvises til pkt. 2.1.1.4-2.1.1.6.

Statsadvokaternes nuværende tilsynsforpligtelse spiller en vigtig rolle i forhold til den løbende legalitets- og kvalitets-sikring af straffesagsbehandlingen i politikredsene.

Justitsministeriet finder dog samlet set, at der er behov for at etablere et mere tværgående tilsyn med behandlingen af tekniske beviser.

Justitsministeriet har overvejet, om et sådant tilsyn ville kunne etableres inden for rammerne af bl.a. statsadvokater-nes nuværende tilsynsforpligtelse med politidirektørenes behandling af straffesager. Justitsministeriet finder imidlertid, at der er behov for et uafhængigt og tværgående tilsyn, der både omfatter politiet og anklagemyndigheden. Justitsministeriet finder det nødvendigt, at tilsynet bliver fuldt ud uafhængigt og får en bred, tværfaglig sammensætning samt teknisk indsigt. Det skyldes dels behovet for at sikre tilliden til myndighedernes behandling af de pågældende beviser, dels karakteren af den opgave, som tilsynet vil skulle varetage.

Justitsministeriet finder på den baggrund, at der er behov for at etablere et nyt uafhængigt tilsyn. Tilsynet vil konkret skulle påse, at politiet og anklagemyndigheden – inden for de enkelte typer af tekniske beviser – har etableret og efterlever relevante procedurer og retningslinjer med henblik på at sikre integriteten af tekniske beviser, at de tekniske erklæringer og eventuelle supplerende politirapporter afspejler de forbehold og usikkerheder, der generelt måtte knytte sig til de pågældende beviser, og at oplysningerne herom i relevant omfang indgår og fremlægges i straffesagen. Tilsynet vil således have til formål at sikre, at beviserne – set i lyset af de særlige retssikkerhedsmæssige krav, der stilles i straffesager – behandles korrekt. Tilsynet vil derimod ikke have til opgave at efterprøve myndighedernes efterlevelse af de regler, principper mv., der ikke er direkte knyttet til strafferetsplejen, f.eks. offentlighedslovens regler om journaliserings- og notatpligt og de databeskyttelsesretlige regler i retshåndhævelsesloven.

Behovet for et nyt tilsyn understøttes endvidere af, at der i dag findes en række tekniske beviser, der ikke tidligere indgik i straffesagerne, og at denne udvikling må antages at fortsætte. Det betyder, at der forventeligt kommer andre bevistyper til end dem, politiet og anklagemyndigheden arbejder med i dag, herunder de eksempler, der er nævnt under pkt. 2.1.3.3.

Det øgede antal af bevistyper stiller større krav til politiets og anklagemyndighedens redegørelse for bevisernes karakter med henblik på, at de kan indgå i straffesagen med den fornødne transparens. Den løbende udvikling i politiets efterforskningsmetoder giver anklagemyndigheden mulighed for en række nye former for bevisførelse, som sigtede og dennes forsvarer skal have lejlighed til at udtale sig om, jf.

princippet om kontradiktion. Det øgede antal af tekniske bevistyper stiller tilsvarende yderligere krav til tiltaltes forsvar.

Selvom det i sidste ende er retten, der vægter de fremlagte beviser ved vurderingen af, om en person er skyldig, er det nødvendigt for alle straffesagens aktører at forstå opbygningen af det enkelte bevismiddel og hvilke generelle usikkerheder, der måtte knytte sig til det. Det er afgørende for rettens evne til at nå frem til den materielle sandhed og træffe afgørelser om bevisførelsen ved behandlingen af straffesagerne, at anklagemyndigheden under retsmøder i relevant omfang fremlægger og henleder rettens opmærksomhed på relevante forbehold og usikkerheder, der knytter sig til tekniske beviser. Retten vil således ikke kunne vurdere og bedømme forhold, som retten ikke kender til. Det bemærkes i den forbindelse, at der ved behandlingen af straffesager ofte deltager lægdommere, som ikke kan forventes at have den faglige og tekniske indsigt i karakteren og validiteten af de forskellige tekniske beviser.

Justitsministeriet har i forlængelse heraf overvejet, hvordan tilsynets opgaver nærmere vil skulle tilrettelægges. Tilsynets opgaver i forhold til henholdsvis politiet og anklagemyndigheden vil således skulle afspejle de roller, som de respektive myndigheder har ved behandlingen af tekniske beviser.

Politiet foretager ved hjælp af tekniske processer – og eventuelt med hjælp fra eksterne aktører som Retsmedicinsk Institut – behandling af materiale og andre spor til brug for straffesagen. Det er politiet, der som det første led i straffesagskæden foretager eller initierer den tekniske behandling af beviser. Politiet integrerer herefter oplysningerne i straffesagen sammen med sagens øvrige efterforskningsmateriale. Af samme grund er politiet den aktør med størst indflydelse på den måde, beviserne fremtræder på i den samlede straffesag. Dertil kommer, at politiet og eksterne aktører i standarderklæringer eller lignende angiver de statistiske og tekniske forbehold og usikkerheder, der generelt eller konkret er forbundet med de enkelte bevistyper.

Det er endvidere politiet, der oplyser sagen, og dermed også politiet, der som udgangspunkt beslutter, hvilke oplysninger og rapporter der skal indhentes og udarbejdes til brug for sagen. Politiet kan i den forbindelse i større eller mindre omfang angive, hvilke bevismæssige usikkerheder der skal tages højde for i forhold til de konklusioner, der er draget under efterforskningen. Det kan f.eks. ske ved, at politiet supplerer standarderklæringer med politirapporter, hvoraf det konkret fremgår, hvilke usikkerheder de enkelte tekniske processer og fortolkninger er forbundet med.

Anklagemyndighedens rolle vil i forlængelse heraf være at sikre, at de relevante erklæringer og rapporter fremgår af sagerne, og at oplysninger om karakteren af de tekniske beviser indgår i sagen og fremlægges i relevant omfang under

retsmøder – både under efterforskningen, og når sagen hovedforhandles i retten.

Anklageren skal endvidere kontrollere, om de indhentede beviser er korrekt gengivet af politiet i rapportmaterialet, og om sagen er tilstrækkelig oplyst, eller om der skal foretages supplerende efterforskningsskridt, herunder for at imødegå de eventuelle usikkerheder, der knytter sig til det pågældende bevis. Foreligger der tekniske erklæringer i sagen, sammenholder anklageren erklæringens konklusion med politiets rapport og konklusioner og vurderer, om der skal stilles supplerende skriftlige spørgsmål i anledning af erklæringen, eller om der skal være vidneførelse i forbindelse med erklæringens dokumentation i retten.

De foreslåede opgaver skal endvidere ses i sammenhæng med sagens overgang til behandling ved domstolene.

Retten vurderer de fremlagte beviser under hovedforhandlingen og træffer afgørelse (afsiger dom) i straffesager, ligesom rettens formand leder hovedforhandlingen. Det følger af retsplejelovens § 867, at rettens formand er berettiget og forpligtet til på egen hånd at stille spørgsmål til den, som afhøres, når der i sandhedens interesse er grund til dette (princippet om den materielle sandhed). Efter retsplejelovens § 874, stk. 3, kan retten desuden beslutte, at bevis skal føres, selvom ingen af straffesagens parter har ønsket det ført.

Som anført findes det hensigtsmæssigt, at Bevismiddeltilsynet også får mulighed for at overvære udvalgte retsmøder, hvor det bevismiddel, hvis behandling der føres tilsyn med, indgår, og inddrage disse erfaringer i sine samlede vurderinger og eventuelle generelle anbefalinger.

2.1.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der oprettes et nyt uafhængigt tilsyn med politiets og anklagemyndighedens behandling af tekniske beviser. Nedenfor behandles det foreslåede tilsyns organisering og sammensætning (pkt. 2.1.3.1) og forskellige generelle spørgsmål vedrørende tilsynets kompetence (pkt. 2.1.3.2). Dernæst følger en nærmere afgrænsning af, hvilke tekniske beviser der vil være omfattet af tilsynsvirksomheden (pkt. 2.1.3.3), mens de efterfølgende afsnit beskriver tilsynets opgaver (pkt. 2.1.3.4), den praktiske udførelse heraf (pkt. 2.1.3.5) og afslutning på tilsynet (pkt. 2.1.3.6).

2.1.3.1. Tilsynets organisering

Justitsministeriet finder, at Bevismiddeltilsynet i sin virksomhed bør være fuldstændig uafhængigt af politiet og anklagemyndigheden.

Det foreslås derfor, at myndigheden i administrativ henseende – på lige fod med Politiklagemyndigheden – placeres

direkte under Justitsministeriet, der vil være den øverste ansvarlige for Bevismiddeltilsynets bevillinger og andre økonomiske forhold, personale og IT.

Da myndigheden er uafhængig, vil dens endelige vurderinger, henstillinger og anbefalinger ikke kunne ændres af Justitsministeriet eller nogen anden administrativ myndighed. Der vil heller ikke kunne meddeles tilsynet pålæg om, at tilsynet, udover hvad der er fastsat i lovgivningen, skal foregå på en bestemt måde. Myndighederne vil heller ikke kunne bede tilsynet om at stoppe et igangværende tilsyn.

Det foreslås endvidere, at Bevismiddeltilsynet organisatorisk placeres under samme ledelse som Politiklagemyndigheden. Det vil herefter være Politiklagerådet, der har det overordnede ansvar for Bevismiddeltilsynets virksomhed og for at fastlægge generelle overordnede retningslinjer for myndighedens arbejde. Det daglige ansvar for myndighedens arbejde vil påhvile direktøren for Politiklagemyndigheden, der fremover også vil være den øverste ansvarlige for Bevismiddeltilsynets medarbejdere. Politiklagerådet fastsætter fortsat sin egen forretningsorden og regler om arbejdets fordeling mellem rådet og direktøren.

Herved sikres en hensigtsmæssig balance mellem den faglige del af myndigheden, der skal udføre det daglige arbejde, og eksternt indflydelse og kompetence i form af et råd, der som kontrolinstans har det overordnede ansvar for myndighedens virke. Et nyt, uafhængigt tilsyn under Politiklagerådets ledelse vil endvidere tilføre et lægt element til kontrollen med politiets og anklagemyndighedens behandling af tekniske beviser. Dette vil – sammen med et i øvrigt bredt sammensat Politiklageråd – kunne være med til at fastholde tilliden til brugen af disse bevistyper. Det foreslås i den forbindelse, at Politiklagerådet udvides med en teknisk ekspert med henblik på at understøtte et tværfagligt blik på Bevismiddeltilsynets virksomhed.

Ud over den fælles direktør for Politiklagemyndigheden og Bevismiddeltilsynet vil tilsynets sekretariat skulle bestå af en sekretariatschef, der ligesom direktøren forudsættes at være en erfaren jurist, og som kan varetage direktørens funktioner i forhold til tilsynet, når denne ikke er til stede. Tilsynets sekretariat vil endvidere skulle bestå af et yderligere antal juridiske medarbejdere samt en eller flere personer med efterforskningsmæssig baggrund. Sekretariatet vil herudover skulle bestå af en eller flere analytiske medarbejdere med en relevant uddannelsesmæssig baggrund, f.eks. inden for det samfundsvidenskabelige område. Herudover vil der skulle indgå administrativt personale.

Justitsministeriet finder, at der – ligesom for Politiklagemyndigheden – herudover ikke er grundlag for at foreslå særlige regler om sammensætningen af personalet i Bevis-

middeltilsynets sekretariat, f.eks. i relation til tidligere arbejde i politiet eller i anklagemyndigheden.

Der er efter Justitsministeriets opfattelse ikke noget til hinder for, at en medarbejder ansat ved tilsynet har en politimæssig uddannelse og tidligere har gjort tjeneste i politiet, ligesom en anklagerfaglig baggrund heller ikke vil være en hindring. Omvendt bør dette ikke stilles som en betingelse.

Medarbejderne i Bevismiddeltilsynet skal i deres daglige virke have for øje, at myndigheden er uafhængig af politiet og anklagemyndigheden. Justitsministeriet finder dog ikke anledning til at stille forslag om en »karantæneperiode« for tidligere medarbejdere i politiet og i anklagemyndigheden. En sådan karantæneperiode gælder heller ikke for medarbejdere i Politiklagemyndigheden. Justitsministeriet har herved navnlig lagt vægt på, at det også i forbindelse med ansættelse af medarbejdere i tilsynet vil være særdeles vanskeligt at skaffe kvalificerede medarbejdere, hvis der stilles krav om en sådan karantæneperiode.

Som det fremgår af pkt. 2.1.3.3, får Bevismiddeltilsynet en forholdsvis bred kompetence med hensyn til typen af tekniske beviser, der efter deres karakter er meget forskelligartede. Et effektivt og tidssvarende tilsyn vil kræve, at der i en række tilfælde indhentes enten national eller international ekspertbistand inden for de enkelte områder.

Det forudsættes derfor, at tilsynet løbende vil kunne antage eksterne ekspertbistand, navnlig i forbindelse med de tematiske tilrettelagte tilsyn (pkt. 2.1.3.5.1). Det kan f.eks. være i tilfælde, hvor tilsynet ikke har den fornødne ekspertise i forhold til de enkelte bevistyper. Tilsynet vil i tilknytning hertil skulle sørge for, at eksterne eksperter – på lige fod med tilsynets øvrige medarbejdere – gennemgår sikkerhedsgodkendelsesprocedurer mv. i relevant omfang. Politiklagerrådet forudsættes ligeledes at kunne gøre brug af den ekspertbistand, som tilsynet antager. Politiklagerrådet kan i den forbindelse f.eks. bede om at få en redegørelse for det tekniske bevismiddel, der er under tematisk tilsyn.

2.1.3.2. Tilsynets kompetence

Det foreslås, at tilsynets virksomhed skal omfatte politiets og anklagemyndighedens behandling af tekniske beviser. Begrebet »behandling« skal forstås bredt og relaterer sig til politiets og anklagemyndighedens samlede håndtering af tekniske beviser med de begrænsninger, der er nævnt i pkt. 2.1.3.4. Tilsynet omfatter således den behandling og anvendelse, som foretages i politikredsene, herunder efterforskningsfællesskaberne, hos Rigspolitiet, hos Rigsadvokaten, hos de to regionale statsadvokater og hos Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet. Tilsynet vil således også omfatte den behandling og anvendelse, som foretages i den kommende nationale efterforskningsenhed og den nye statsadvokat.

Hovedformålet med etableringen af tilsynet er at sikre, at der ved behandlingen af de pågældende beviser altid er fuldt fokus på, at disse potentielt ville skulle indgå i en konkret straffesag, og at de usikkerheder, der konkret eller generelt måtte knytte sig til beviserne, fremlægges gennem hele straffesagskæden i relevant omfang. Dertil kommer behovet for at sikre tilliden til politiets og anklagemyndighedens behandling af tekniske beviser i kølvandet på bl.a. teledatasagen.

Bevismiddeltilsynets undersøgelser skal rette sig imod politiet og anklagemyndigheden som myndigheder og mod behandlingen af tekniske beviser på myndighedsniveau. Tilsynet føres ikke med enkeltpersoner eller enkeltsager inden for myndighederne. Det betyder selvsagt ikke, at tilsynets undersøgelser ikke vil kunne give anledning til, at der iværksættes undersøgelser af sådanne forhold hos andre undersøgelsesorganer.

Det foreslås endvidere, at PET ikke skal være omfattet af tilsynets kompetence. Justitsministeriet har herved lagt vægt på, at et tilsyn af den foreslåede karakter med PET's behandling af tekniske beviser vil kunne kompromittere PET's arbejde med at forebygge, efterforske og modvirke forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed. Materiale tilvejebragt i forbindelse med PET's efterforskninger, som overdrages til en politikreds som del af en konkret straffesag, vil dog være omfattet af tilsynets kompetence fra tidspunktet, hvor tiltaleespørgsmålet i sagen er afgjort, medmindre retten endeligt har undtaget materialet fra forsvarerens aktindsigt efter retsplejelovens § 729 c, stk. 1, nr. 6, ud fra hensynet til beskyttelse af fortrolige oplysninger om politiets efterforskningsmetoder, og materialet dermed ikke indgår som bevis i straffesagen. Tilsynets generelle anbefalinger til politiet vil endvidere skulle indgå ved PET's behandling af tekniske beviser, i det omfang de måtte være relevante.

Afgrænsningen indebærer, at Politiklagemyndighedens efterforskning af straffesager undtages fra Bevismiddeltilsynets kompetence. Dette skal navnlig ses i lyset af Politiklagemyndighedens sagsgange i forhold til brugen af tekniske beviser. Politiklagemyndighedens efterforskning vil i en række tilfælde basere sig på bistand fra politiet, herunder ved Politiklagemyndighedens behov for kriminalteknisk bistand og bistand til tekniske indgreb i meddelelseshemmeligheden. Som eksempel modtager Politiklagemyndigheden på anmodning bistand fra politiet i forbindelse med optagelse af fingeraftryk og DNA, våbentekniske undersøgelser (både i forhold til funktionalitet og ballistik), tekniske undersøgelser vedrørende køretøjer, brand og blodstænk, data fra indgreb i meddelelseshemmeligheden samt udlæsning af databærende enheder. Politiklagemyndigheden modtager desuden på anmodning bistand fra politiet i form af f.eks. flådestyringsdata fra politiets køretøjer, data fra indgående opkald til 112 og 114 osv.

Vurderingen af tiltalespørgsmålet i sager, som efterforskes af Politiklagemyndigheden, foretages af anklagemyndigheden (statsadvokaterne), der også fører sagen i retten. Det lægges således til grund, at tilsynets kompetence i forhold til politiet og anklagemyndigheden imødekommer behovet for at få belyst de forbehold og usikkerheder, der måtte knytte sig til tekniske beviser, som indgår i Politiklagemyndighedens efterforskning, og som eventuelt senere præsenteres som bevis i en straffesag. Som anført vedrørende PET ovenfor vil tilsynets generelle anbefalinger til politiet og anklagemyndigheden imidlertid skulle indgå ved Politiklagemyndighedens behandling af tekniske beviser, i det omfang de måtte være relevante.

Tilsynet vil heller ikke omfatte eksterne aktører, som bistår politiet og anklagemyndigheden i processen med at indsamle spor og behandle tekniske beviser, herunder de erklæringer mv., som sådanne eksterne aktører udfærdiger til brug for konkrete straffesager. Tilsynet omfatter eksempelvis ikke Retsmedicinsk Institut. Hvis politiet imidlertid udarbejder politirapporter eller lignende ud fra en retsgenetisk erklæring, vil politirapporten være omfattet af tilsynets virksomhed. Denne afgrænsning skal ses i sammenhæng med det i pkt. 2.1.2.1 anførte om politiets initiering af den tekniske bevisbehandling og politiets integrering af oplysningerne i straffesagen sammen med sagens øvrige efterforskningsmateriale. Afgrænsningen skal endvidere ses i sammenhæng med, at eksterne aktører alene forholder sig til det materiale, som de får til behandling. Der er således tale om en afgrænset behandling, der finder sted på vegne af de retshåndhævende myndigheder, og hvor eksterne aktører ikke har mulighed for at tage sagens øvrige omstændigheder i betragtning.

Det bemærkes, at Bevismiddeltilsynets tilsyn ikke vil være sammenfaldende med det tilsyn, der udøves på det databeskyttelsesretlige område. Det gælder behandling af personoplysninger, når dette sker som led i behandlingen af tekniske beviser, herunder de kvalitative krav der stilles til de personoplysninger, som indgår i tekniske beviser.

Som redegjort for under pkt. 2.1.1.9 stiller retshåndhævelseslovens § 4 en række kvalitative krav til personoplysninger, der behandles som led i anvendelsen af tekniske beviser. Ansvar for, at disse krav overholdes, påhviler den dataansvarlige, og den dataansvarlige er undergivet Datatilsynets tilsyn i denne henseende.

Det vil derfor f.eks. falde uden for Bevismiddeltilsynets kompetence at vurdere, om personoplysninger er af en sådan kvalitet, at de lever op til kravene i retshåndhævelseslovens § 4, idet denne kompetence henhører under Datatilsynet. Det vil ligeledes være Datatilsynet, der vurderer, om it-infrastruktur eller it-sikkerhedsmæssige forhold lever op

til forpligtelserne i retshåndhævelseslovens § 27 om behandlingssikkerhed.

Som nærmere redegjort for under pkt. 2.1.3.4.1.1 vil Bevismiddeltilsynet bl.a. få til opgave at vurdere, hvorvidt der er udarbejdet tilstrækkelige og relevante procedurer og retningslinjer for håndtering af de enkelte typer af tekniske beviser. Tilsynets fokus vil være, at disse procedurer og retningslinjer samlet set er egnede til at sikre en passende kvalitet af den pågældende bevistype, og at mulige fejlkilder og usikkerheder, såvel generelle som konkrete, knyttet til de forskellige bevismidler identificeres og i relevant omfang viderefremmes til straffesagsaktørerne.

Opstår der spørgsmål om det fornødne niveau af behandlingssikkerhed, når et teknisk bevis omfatter behandling af personoplysninger, vil vurderingen af, hvad der udgør et passende niveau for behandlingssikkerheden, f.eks. kravene til en anvendt krypteringsløsning, henhøre under Datatilsynets tilsynskompetence.

Ligeledes vil eksempelvis spørgsmål om, hvornår og i hvilket omfang oplysninger skal slettes, skulle afklares ud fra de databeskyttelsesretlige regler og vil derfor ligeledes henhøre under Datatilsynets tilsynskompetence.

Bevismiddeltilsynets kompetence vil heller ikke omfatte tilsynet med efterlevelsen af de særregler, der er fastsat for politiets registre, f.eks. kriminalregisteret, Politiets Efterforskningsstøttedatabase (PED) og DNA-profilregisteret.

Bevismiddeltilsynet vil derudover ikke skulle beskæftige sig med forhold knyttet til myndighedernes økonomiske og ressourcemæssige forvaltning, idet sådanne forhold navnlig er underlagt Rigsrevisionens kontrol.

Ved ovenstående afgrænsning lægger Justitsministeriet vægt på, at Bevismiddeltilsynet skal have et klart fokus på forhold, der konkret kan påvirke tilliden til og integriteten af tekniske beviser, og ikke beskæftige sig med forhold, der allerede er underlagt eksterne og uafhængige tilsynsmyndigheder.

Bevismiddeltilsynet vil dog i alle tilfælde kunne viderefremme konkrete observationer, f.eks. knyttet til efterlevelsen af generelle offentligretlige eller databeskyttelsesretlige regelsæt, som observeres i en politikreds, statsadvokatur, Rigspolitiet eller Rigsadvokaten.

Der henvises endvidere til pkt. 2.1.3.4 om Bevismiddeltilsynets opgaver.

2.1.3.3. Tekniske beviser

Begrebet »tekniske beviser« skal forstås bredt og omfatter oplysninger, spor og materiale, som indsamles til brug for en teknisk undersøgelse eller behandling, således at oplysningerne senere kan dokumenteres som bevis i en straffesag. Det er ikke afgørende for afgrænsningen, at den tekniske undersøgelse eller behandlingen foretages på en bestemt måde, herunder om der bliver anvendt it-systemer eller lignende.

Som det fremgår af pkt. 2.1.2, medfører den teknologiske og videnskabelige udvikling, at der løbende kommer nye bevis typer til. Lovforslaget indeholder derfor ikke en udtømmende opregning af de tekniske beviser, som politiet og anklagemyndigheden i dag gør brug af i deres respektive sagsbehandling. Af eksempler på eksisterende tekniske beviser kan dog nævnes teledata, biologiske spor, blodstænksanalyser, brandtekniske undersøgelser, dokumentanalyser, DNA, fingeraftryk, våbenspor, ballistiske undersøgelser, værktøjspor, sålaftryk, foto- og videooptagelser, undersøgelse af kemiske stoffer, jordbundsanalyser samt it-spor fra computere, tablets og internettet.

De nævnte beviser er kendetegnet ved at have været undergivet eller været fremkommet ved en forudgående teknisk undersøgelse eller behandling enten hos politiet selv, hos en ekstern aktør, som eksempelvis Retsmedicinsk Institut, eller hos private aktører, der udleder en konklusion på baggrund af undersøgelsen.

Under hovedforhandlingen i en straffesag vil konklusionen af undersøgelserne typisk blive dokumenteret. Når tekniske beviser skal dokumenteres i en straffesag, sker det således i videst muligt omfang på et skriftligt grundlag. Dokumentationen består typisk af en teknisk erklæring, en udskrift fra et anvendt teknisk system, en politirapport eller lignende, hvori der er redegjort for beviset, herunder dets oprindelse, behandling og resultatet af behandlingen. Hvis der er tale om beviser, som mest hensigtsmæssigt dokumenteres på anden måde end på skriftligt grundlag, f.eks. afspilning af en lydfil i retten, vil sådanne beviser samtidig være ledsaget af skriftligt materiale, der i muligt omfang dokumenterer bevisets oprindelse, behandling og resultatet heraf. Den skriftlige dokumentation af et bevis kan bl.a. suppleres af en sagkyndig vidneforklaring.

Politiet og anklagemyndigheden vil eksempelvis kunne dokumentere et køretøjs hastighed ved brug af tekniske beviser. Det samme gør sig gældende i forhold til resultatet af en blodstænksanalyse, der dokumenteres på baggrund af politiets generelle viden og erfaringer sammenholdt med konkrete observationer, herunder eventuelt dokumenteret gennem anvendelse af foto og mikroskop.

Dokumentationen under hovedforhandlingen vil som udgangspunkt finde sted efter reglerne i retsplejelovens §

871. Der tilsigtes ikke med lovforslaget nogen ændring af denne bestemmelse.

Oplysningerne og materialet skal være indhentet eller indsamlet som led i politiets efterforskningsarbejde, der har til formål at klarlægge, om betingelserne for at pålægge strafansvar er til stede, og tilvejebringe oplysninger til brug for sagens afgørelse samt forberede sagens behandling ved retten. Bevismiddeltilsynets kompetence strækker sig i tilknytning hertil fra tidspunktet, hvor politiet indhenter eller indsamler oplysningerne, til de eventuelt præsenteres som bevis under en straffesag. Tilsynet tilser alle faser af forløbet, herunder også behandlingen af beviserne forud for, at disse bliver omfattet af en konkret straffesag. Der henvises endvidere til pkt. 2.1.3.4 om tilsynets opgaver.

Som eksempel på bevistyper, der ikke vil være omfattet af definitionen »tekniske beviser«, kan nævnes vidnebeviset, såfremt dette ikke har været undergivet eller er fremkommet ved en forudgående teknisk undersøgelse eller behandling, f.eks. i form af en lyd- eller videooptagelse af afhøringen. Denne bevistype adskiller sig generelt fra de ovenfor nævnte ved, at beviset – i dette tilfælde vidnet – kan fremlægges for retten i sin umiddelbare form. Det samme gør sig gældende for f.eks. udskrift af korrespondance og kontoudtog, samt genstande som våben, tøj eller lignende, der ligeledes blot kan fremvises under retsmøder. Der kan eksempelvis være tale om tilfælde, hvor en springkniv fremvises i retten med henblik på at demonstrere dens funktion. Et andet eksempel kunne være beklædningsgenstande, der medbringes i retten, så rettens medlemmer kan få fremvist farven, mønstret eller andre kendetegn herved. Disse bevistyper, som kan fremlægges i retten i deres umiddelbare form, og som – uden nogen form for forudgående teknisk undersøgelse eller behandling – kan dokumenteres for retten, vil ikke være omfattet af begrebet »tekniske beviser«.

Hvis der omvendt er tale om en ballistisk undersøgelse, hvor der udarbejdes en erklæring om, at et projektil må antages at være affyret fra et bestemt skydevåben, vil der være tale om »tekniske beviser« omfattet af tilsynets kompetence. Det samme gør sig gældende, hvis beklædningsgenstande skal undersøges nærmere for DNA-materiale. Disse bevistyper er således et resultat af en forudgående teknisk undersøgelse og behandling.

2.1.3.4. Tilsynets opgaver

Det foreslås som nævnt under pkt. 2.1.3.2 at afgrænse tilsynets virksomhed til politiets og anklagemyndighedens behandling af tekniske beviser.

Tilsynet vil skulle udføre to former for tilsynsvirksomhed vedrørende myndighedernes behandling af tekniske beviser. For det første vil tilsynet på eget initiativ kunne gennemføre tematiske tilsyn af udvalgte bevistyper, jf. pkt.

2.1.3.4.1. For det andet vil tilsynet på baggrund af en orientering fra den relevante myndighed kunne gennemføre tilsyn med myndighedernes afdækning af og opfølgning på konstaterede eller mulige fejl vedrørende behandlingen af tekniske beviser, jf. pkt. 2.1.3.4.2.

2.1.3.4.1. Tematiske tilsyn med udvalgte bevistyper

Tilsynet vil kunne iværksætte tematiske tilsyn af udvalgte bevistyper med henblik på at føre tilsyn med politiets og anklagemyndighedens udarbejdelse af procedurer og retningslinjer, om procedurer og retningslinjer overholdes, beskrivelsen af forbehold og usikkerheder samt oplysninger i sagsbehandlingen, jf. pkt. 2.1.3.4.1.1-2.1.3.4.1.4 nedenfor.

Det forudsættes, at tilsynet er tilbageholdende med at iværksætte tematiske tilsyn i de tilfælde, hvor anklagemyndigheden som led i sit tilsynsarbejde har iværksat et tematilsyn mv. Dette indebærer ligeledes, at anklagemyndigheden forudsættes ikke at iværksætte særskilte tematilsyn eller større tilsynsmæssige aktiviteter vedrørende tekniske beviser uden først at have afstemt dette med Bevismiddeltilsynet.

2.1.3.4.1.1. Tilsyn med udarbejdelse af procedurer og retningslinjer

Bevismiddeltilsynet vil for det første skulle påse, at der generelt er udarbejdet tilstrækkelige og relevante procedurer og retningslinjer for politiets håndtering og behandling af de enkelte typer af tekniske beviser.

I det omfang der findes egentlige nationale eller internationale standarder (f.eks. ISO-standarder), der regulerer området for den pågældende bevistype, vil tilsynet kunne anvende disse som led i sin vurdering. Det forudsættes, at tilsynet i relevant omfang tager udgangspunkt i internationalt anerkendte standarder. Tilsynet vil kunne anmode myndighederne om dokumentation for, at standarderne er implementeret, og at eventuelle certificeringer og akkrediteringer er opnået. Det præciseres samtidig, at tilsynet ikke får til opgave at certificere eller akkreditere myndighedernes processer eller afgøre, om myndighederne vil kunne opnå certificering eller akkreditering. Tilsynets opgave vil i denne fase alene være at påse, at myndighederne har implementeret de relevante standarder på området.

I mangel af egentlige standarder og certificeringsordninger på området, vil tilsynet kunne tage udgangspunkt i national og international praksis. Det skal i tilknytning hertil bemærkes, at tilstedeværelsen af egentlige standarder ikke er en forudsætning for, at tilsynet kan fremkomme med anbefalinger.

Ved vurderingen af, om der er udarbejdet tilstrækkelige procedurer og retningslinjer, vil det også være relevant for tilsy-

net at se på, om der er fastsat retningslinjer om særlige uddannelseskrav for de ansatte eller information til brugerne af den pågældende bevistype vedrørende fejl, problemstillinger og udviklinger på området.

Endelig skal det ved vurderingen af procedurerne påses, at disse samlet set er egnede til at sikre en passende kvalitet af den pågældende tekniske bevistype, og at fejlkilder og usikkerheder, såvel generelle som konkrete, identificeres.

Bevismiddeltilsynet vil endvidere skulle påse, at anklagemyndigheden i relevant omfang har udarbejdet retningslinjer eller lignende for behandlingen, hvor der konkret vurderes at være behov herfor i relation til anklagemyndigheden. Dette skal sikre, at anklageren foretager den nødvendige kvalitetssikring af sagens materiale og gør sig de nødvendige overvejelser i forhold til præsentationen af beviset i retten.

2.1.3.4.1.2. Tilsyn med, at procedurer og retningslinjer efterleves

Bevismiddeltilsynet vil endvidere skulle kontrollere, at myndighederne efterlever de fastsatte procedurer og retningslinjer. På områder, hvor der er fastsat egentlige standarder, vil der kunne tages udgangspunkt i, om der er en gældende certificering eller akkreditering.

Tilsynet vil endvidere kunne anmode om at få udleveret allerede udarbejdede retningslinjer, systembeskrivelser og vejledninger samt skriftlig dokumentation for gennemførte kvalitetskontroller eller dokumentation for identificerede fejl eller afvigelser og tilhørende beskrivelser af fejlløsninger.

2.1.3.4.1.3. Tilsyn med beskrivelsen af forbehold og usikkerheder

Når den tekniske undersøgelse eller behandling af bevismaterialet er afsluttet, vil resultatet heraf typisk indgå som en ud af flere oplysninger i den videre efterforskning. I den forbindelse er det afgørende, at forbehold og usikkerheder, der konkret knytter sig til karakteren af den anvendte bevistype, er en del af sagens samlede oplysninger. Tilsynets opgave vil her være at føre kontrol med, at beskrivelsen af forbehold og usikkerheder generelt er tilstrækkelig og fyldestgørende.

Ved vurderingen heraf vil det – ud over forbehold af ren statistisk eller teknisk relevans – være væsentligt at kontrollere, om alle forhold af bevismæssig relevans er gengivet i sagen. Det bemærkes i den forbindelse, at der vil kunne være forbehold, som ud fra et rent teknisk perspektiv vurderes irrelevante, men omvendt vil kunne have en bevismæssig betydning i en straffesag. Det kan efter omstændighederne være tekniske forhold knyttet til systemer, tolkning af oplysninger eller statistiske frasorteringer.

Tilsynet vil ikke på enkeltsagsniveau skulle efterprøve konklusionerne vedrørende undersøgelsen eller behandlingen af tekniske beviser (f.eks. om der er et konkret match i DNA-sporet, eller om en persons telefon ifølge teleselskabernes oplysninger har været registreret på bestemte master), eller hvordan konklusionerne konkret anvendes under politiets efterforskning. Tilsynet vil derimod skulle kontrollere, om beskrivelserne af de forbehold og usikkerheder, der knytter sig til konklusionerne på undersøgelsen eller behandlingen af sådanne beviser, generelt er dækkende.

Hvordan de enkelte beviser vægtes under efterforskningen og i anklagemyndighedens sagsbehandling indgår heller ikke som en del af tilsynets opgaver. Tilsynet skal alene sikre, at validiteten af de tekniske beviser, som indgår i straffesagerne, generelt er belyst i tilstrækkelig grad.

Tilsynet vil ikke have til opgave at foretage en legalitetsmæssig prøvelse af, om de regler, der finder anvendelse for politiet og anklagemyndigheden i forhold til behandling af oplysninger i politiets registre – herunder de databeskyttelsesretlige regler – efterleves. Tilsynet vil f.eks. ikke skulle efterprøve, om sletning af oplysninger i kriminalregisteret finder sted i overensstemmelse med de regler, der er fastsat herfor.

2.1.3.4.1.4. Tilsyn med oplysninger i sagsbehandlingen

Bevismiddeltilsynet vil herudover skulle føre tilsyn med, at anklagemyndigheden, som led i myndighedens legalitets- og kvalitetssikring, på alle stadier af sagsbehandlingen sikrer, at sagen i relevant omfang indeholder oplysninger om de forbehold og usikkerheder, der konkret måtte knytte sig til de anvendte tekniske beviser. Det gælder delvist i efterforskningsfasen, på tidspunktet for vurderingen af tiltalesspørgsmålet, og under sagernes hovedforhandling i retten.

Bevismiddeltilsynet vil i den forbindelse skulle føre tilsyn med, om straffesagerne indeholder erklæringer og rapporter i relevant omfang, hvor forbehold og usikkerheder er beskrevet. Tilsynet vil som led i sin virksomhed kunne foretage en stikprøvekontrol heraf ved at kalde et antal afsluttede straffesager, hvor bevismidlet har været anvendt, ind til gennemsyn. Det vil imidlertid, som nævnt ovenfor under pkt. 2.1.3.4.1.3, ikke være en del af tilsynets opgaver at vurdere, hvordan politiet og anklagemyndigheden har anvendt de pågældende tekniske beviser under tilrettelæggelsen af efterforskningen og ved vurderingen af tiltalesspørgsmålet, samt om retsplejelovens og øvrige regler om indhentelse af beviser mv. er iagttaget. Bevismiddeltilsynets vil dog i alle tilfælde kunne viderefremme konkrete observationer, som tilsynet bliver opmærksom på, til politiet og anklagemyndigheden.

Det bemærkes i den forbindelse, at formålet med tilsynet ikke er at påse, at politiet og anklagemyndigheden udarbejder

og fremlægger erklæringer i alle sager, hvori der indgår tekniske beviser. Tilsynet vil derimod generelt skulle vurdere, om der er et reelt behov for sådanne erklæringer, når den pågældende bevistype anvendes.

Ud over tilsynet med, om straffesagerne indeholder de fornødne oplysninger om bevisets karakter, vil Bevismiddeltilsynet også skulle føre tilsyn med, at anklagemyndigheden generelt og i relevant omfang fremlægger usikkerhederne forbundet med det enkelte bevismiddel under straffesagens behandling ved domstolene.

Når tekniske beviser anvendes under retsmøder i efterforskningen, eller når oplysningerne indgår som tekniske beviser under hovedforhandlingen, vil anklagemyndigheden have til opgave i relevant omfang at præsentere forbehold og usikkerheder ved bevismidlet. Bevismiddeltilsynet vil ud fra en risikobaseret afvejning kunne vurdere, hvordan, og i hvilket omfang, der skal føres tilsyn i denne fase af straffesagsbehandlingen. Tilsynet kan eksempelvis foretages stikprøvevis ved at gennemgå retsbøgerne i et antal afsluttede sager for at konstatere, hvilke bilag der er dokumenteret. I tilfælde, hvor tilsynet ud fra bevistypens karakter vurderer det nødvendigt, vil tilsynet også kunne overvære et antal retsmøder, hvor bevismidlet indgår og inddrage disse erfaringer i sine samlede vurderinger. Se nærmere herom under pkt. 2.1.3.5.

2.1.3.4.2. Tilsyn med myndighedernes afdækning af og opfølgning på konstaterede eller mulige fejl ved behandlingen af tekniske bevismidler

I tillæg til det tematiske tilsyn, der er beskrevet i pkt. 2.1.3.4.1.1-2.1.3.4.1.4 ovenfor, vil tilsynet endvidere skulle føre tilsyn med, om myndighederne – når en fejl eller mulig fejl ved behandlingen af tekniske bevismidler er konstateret – i tilstrækkelig grad har afdækket og adresseret den konstaterede eller mulige fejl og dennes eventuelle retssikkerhedsmæssige konsekvenser.

Formålet er at sikre, at der gennemføres en grundig og uvildig vurdering af myndighedernes håndtering af sager, hvor myndighederne konstaterer, at der er eller kan være begået en fejl af generel eller systematisk karakter vedrørende behandlingen af tekniske bevismidler, som har eller potentielt kan have haft retssikkerhedsmæssig betydning. Det vil således ikke være tilsynet – men fortsat være myndighederne selv – der afdækker og adresserer konstaterede og mulige fejl, herunder træffer beslutning om berostillelse af omfattede sager, og afgør, hvilke tiltag der skal tages i anledning heraf.

Det forudsættes, at tilsynet alene forholder sig til myndighedernes håndtering af konstaterede og mulige fejl vedrørende tekniske bevismidler, hvis en sådan er af generel eller systematisk karakter og har retssikkerhedsmæssig betydning. Vurderingen af, om en konstateret eller mulig fejl har

en sådan karakter, at Bevismiddeltilsynet vælger at iværksætte et tilsyn, tilkommer tilsynet, jf. nærmere pkt. 2.1.3.5.2.

Tilsynet vil for det første have til opgave at foretage en samlet vurdering af, om myndighederne i tilstrækkelig grad har afdækket den konstaterede eller mulige fejl og dennes retssikkerhedsmæssige konsekvenser. Eksempelvis vil tilsynet kunne vurdere, om myndighederne har gennemgået et tilstrækkeligt antal straffesager, om myndighedernes skøn over omfanget er retvisende, eller om den tekniske afdækning heraf er tilstrækkelig.

Tilsynet vil for det andet have til opgave at foretage en samlet vurdering af, om de tiltag, som myndighederne har iværksat i anledning af en fejl eller mulig fejl, er tilstrækkelige til at adressere denne og dens retssikkerhedsmæssige konsekvenser. Tilsynet vil eksempelvis kunne forholde sig til, om myndighedernes kortsigtede og umiddelbare tiltag (eksempelvis berostillelse af verserende straffesager) i tilstrækkelig grad minimerede de umiddelbare retssikkerhedsmæssige konsekvenser af den konstaterede eller mulige fejl. Tilsynet vil endvidere kunne forholde sig til, om den samlede håndtering af en konstateret eller mulig fejl i tilstrækkelig grad har adresseret de retssikkerhedsmæssige konsekvenser, samt om mere generelle tiltag er tilstrækkelige til at forhindre og forebygge en lignende situation. Vurderingen vil i denne forbindelse også kunne omfatte tiltag, der ikke på tidspunktet for tilsynets rapport er fuldt implementeret, jf. nærmere pkt. 2.1.3.6.

Tilsynet vil i sine vurderinger og fremadrettede anbefalinger kunne tage udgangspunkt i de vurderinger, der er beskrevet i pkt. 2.1.3.4.1.1-2.1.3.4.1.4. Tilsynet vil eksempelvis kunne fokusere på, om den foretagne opfølgning i relevant og nødvendigt omfang indeholder procedurer og retningslinjer for politiets og anklagemyndighedens håndtering og behandling af de relevante typer af tekniske beviser, og om der strukturelt er taget nødvendige skridt til, at sådanne procedurer og retningslinjer kan efterleves i praksis. Tilsynet vil også kunne vurdere, om der i tilstrækkeligt omfang er etableret sagsgange, der skal sikre, at eventuelle forbehold og usikkerheder vedrørende de relevante tekniske bevismidler i tilstrækkelig grad indgår i sagens behandling.

Det forudsættes imidlertid, at Bevismiddeltilsynet i forbindelse med tilsynet med håndteringen af konstaterede eller mulige fejl vil kunne have et bredere fokus, hvorfor tilsynets vurderinger ikke nødvendigvis vil være begrænset til disse spørgsmål. Tilsynet vil alene kunne forholde sig til spørgsmål inden for sin kompetence som beskrevet i pkt. 2.1.3.2, men vil kunne påpege andre u hensigtsmæssigheder med tilknytning til myndighedernes behandling af tekniske bevismidler, end der er nævnt i pkt. 2.1.3.4.1.1-2.1.3.4.1.4, hvis tilsynet vurderer, at disse kan have retssikkerhedsmæssige konsekvenser. Det forudsættes dog samtidig, at tilsynet er særligt tilbageholdende med at forholde sig til den del

af politiets og anklagemyndighedens behandling af tekniske beviser, som har baggrund i rent ressourcemæssige spørgsmål. Tilsynet vil således eksempelvis skulle udvise tilbageholdenhed i forhold til at fremsætte anbefalinger, som alene kan adresseres ved indkøb eller udvikling af et omkostnings tungt IT-system. Det kan således også indgå som et parameter i Bevismiddeltilsynets anbefalinger til myndighederne, hvilke ressourcemæssige konsekvenser en efterlevelse af anbefalingerne vil medføre.

Tilsynet vil ikke skulle vurdere enkeltpersoners ageren eller ansvar eller i øvrigt vurdere, om eller hvor der kan være grundlag for at placere et retligt, disciplinært eller lignende ansvar.

2.1.3.5. Praktisk fremgangsmåde ved udførelsen af tilsyn

2.1.3.5.1. Tematiske tilsyn med udvalgte bevistyper

Tilsynet iværksætter tematiske tilsyn af de forskellige bevistyper på eget initiativ.

Iværksættelse af tematiske tilsyn vil f.eks. kunne ske på baggrund af oplysninger i medierne eller på baggrund af konkrete henvendelser. Med etablering under samme ledelse som Politiklagemyndigheden vil der endvidere – i kraft af den erfaringsudveksling, der forventes at finde sted mellem myndighederne – kunne iværksættes tilsyn, hvis konkrete sager, der behandles af Politiklagemyndigheden, giver anledning hertil. Vidensdelingen mellem myndighederne vil kunne udnyttes effektivt i forbindelse med tilsynets brede undersøgelser af bestemte typer af tekniske beviser, hvilket Politiklagemyndighedens enkeltsagsbehandling ikke åbner mulighed for.

Det forudsættes, at tilsynet sker efter tematisk udvælgelse, så tilsynet får lejlighed til at arbejde sig i dybden med det konkrete udvalgte tema, f.eks. DNA, ballistik eller hastighedsmålinger. Det vil således være afgørende for at opnå en faglig høj kvalitet i tilsynets arbejde, at myndigheden får et indgående kendskab til den relevante bevistype.

Beslutningen om at undersøge en bestemt bevistype vil bero på et skøn ud fra en samlet vurdering i forhold til både væsentlighed og risiko. Ved beslutningen om, hvilke tekniske bevistyper der undergives et tematisk tilsyn, kan der bl.a. lægges vægt på, om en nærmere undersøgelse af den pågældende bevistype må forventes at være af væsentlig, generel retssikkerhedsmæssig betydning. Det vil i den forbindelse være særligt relevant at inddrage de enkelte bevistypers karakter og fokusere på bevistyper, der undergives en større mængde sagsskridt og undersøgelser, inden de fremlægges som bevis i retten. Fotos, videooptagelser og skadestuerapporter vil f.eks. som udgangspunkt ikke være genstand for større behandlinger eller undersøgelser hos politiet, mens

kriminaltekniske og it-tekniske erklæringer typisk er udtryk for et større bagvedliggende undersøgelsesarbejde.

Der vil ved iværksættelsen af et tematisk tilsyn endvidere kunne lægges vægt på, om der er en formodning for, at myndighedernes behandling af den pågældende bevistype giver anledning hertil. Endelig vil tilsyn kunne finde sted som ren stikprøvekontrol. Der er herved ikke tale om en udtømmende opregning, ligesom et konkret tilsyn kan være begrundet i flere af de ovennævnte hensyn.

Som det fremgår af pkt. 2.1.1.8 blev der i sommeren 2019 i forbindelse med teledata-sagen igangsat et review af opbevaring og behandling af tekniske beviser i politiets og anklagemyndighedens it-systemer. Der er endvidere iværksat en ekstern undersøgelse af datahåndteringen hos politiet og anklagemyndigheden. Det forudsættes, at konklusionerne fra reviewet og den eksterne undersøgelse af datahåndtering hos politiet og anklagemyndigheden vil kunne indgå som led i tilsynets tilrettelæggelse af arbejdet.

Som led i tilsynet med den samlede behandlingsproces for en konkret bevistype vil Bevismiddeltilsynet også kunne inddrage politiets og anklagemyndighedens brug af it-systemer og fremsætte anbefalinger herom. Som nævnt vil Bevismiddeltilsynet dog ikke skulle tage stilling til spørgsmål af databeskyttelsesretlig karakter, herunder om et it-system yder den fornødne behandlingssikkerhed.

Udførelsen af tilsynet vil kunne ske på flere måder, bl.a. ved at tilsynet indhenter et større antal afsluttede straffesager inden for en eller flere sagskategorier og for en afgrænset tidsperiode. Denne metode har visse ligheder med de undersøgelser, som Folketingets Ombudsmand gennemfører på eget initiativ. Da området med tekniske beviser er i konstant udvikling, vil det være mest oplagt at tage udgangspunkt i nyere sager på et givent område. Sagsakterne i de pågældende sager vil herefter kunne danne grundlag for en gennemgang med henblik på at vurdere, om straffesagerne indeholder de nødvendige oplysninger om de usikkerheder, der konkret måtte knytte sig til den bevistype, som er omfattet af Bevismiddeltilsynets tematiske tilsyn. Det vil naturligt kunne indgå i denne vurdering, at det ikke ud fra en gennemgang af sagens akter kan udelukkes, at der i forbindelse med sagens behandling har været inddraget de nødvendige oplysninger om bl.a. usikkerheder forbundet med et konkret teknisk bevis, selvom dette ikke fremgår af f.eks. retsbogen.

Tilsynet vil endvidere kunne omfatte egentlige tilsynsbesøg hos politiet og anklagemyndigheden. Dette vil navnlig være relevant i forbindelse med tilsynets afklaring af, om der er udarbejdet tiltrækkelige procedurer og retningslinjer for behandlingen af tekniske beviser på myndighedsniveau, om de fastsatte procedurer og retningslinjer efterleves, og om de konkrete usikkerheder i relevant omfang fremlægges i

forbindelse med straffesagens behandling. Disse forhold forventes ikke at kunne afdækkes fuldt ud alene ved en sags gennemgang, men vil kunne fremdrages under tilsynsbesøgene. Der vil også i den forbindelse kunne opnås en mere fleksibel og åben dialog om politiets og anklagemyndighedens procedurer, der vil kunne bidrage til, at tilsynet løbende får kendskab til embedernes forhold.

Som nævnt under pkt. 2.1.3.4.1.4 vil Bevismiddeltilsynet endvidere – ud fra en risikobaseret afvejning – kunne foretage en vurdering af, hvordan tilsynet med oplysninger i sagsbehandlingen skal gennemføres. I forlængelse af det ovenfor anførte vil tilsynet f.eks. kunne indhente et større antal afsluttede straffesager, hvor en bestemt bevistype indgår med henblik på at gennemgå retsbøgerne og konstatere, hvilke bilag der er anført som dokumenteret.

Tilsynet forudsættes at informere politiet og anklagemyndigheden, i det omfang tilsynet som led i sin virksomhed bliver bekendt med forhold af uopsættelig karakter. Dette gælder også, selvom tilsynet med den konkrete bevistype ikke er tilendebragt, og selvom forholdet er på enkeltsagsniveau. Tilsynet vil i en sådan situation have en aktiv handling for dermed at sikre, at myndighederne hurtigt kan indlede de nødvendige tiltag. Etableringen af tilsynet vil endvidere hverken afskære eller friholde myndighederne fra at handle adækvat, hvis der opstår kvalitetsmangler mv. med hensyn til en konkret bevistype eller på enkeltsagsniveau.

Såfremt Bevismiddeltilsynet ud fra bevistypens karakter vurderer det nødvendigt, vil tilsynet også kunne overvære et antal retsmøder, hvor bevismidlet indgår, og inddrage disse erfaringer i sine samlede vurderinger. Tilsynet vil også kunne anvende denne mulighed for at få et praktisk indblik i retsarbejdet.

Hvis Bevismiddeltilsynet vælger at gøre brug af muligheden for at overvære retsmøder, forudsættes det, at straffesagens aktører inddrages i planlægningsarbejdet og orienteres herom.

Bevismiddeltilsynet har selvsagt ikke instruktionsbeføjelse over for den enkelte anklager i forbindelse med sin tilstedeværelse under retsmøder. Tilsynet kan således alene overvære retsmøder med henblik på at opnå indblik i behandlingen af tekniske beviser i straffesager. Bevismiddeltilsynets overværelse af retsmøder vil i alle tilfælde skulle finde sted under retsformandens retsledelse. Tilsynets ønske om at overvære retsmøder vil ikke have indflydelse på rettens beslutninger, herunder beslutning om dørlukning, jf. retsplejelovens §§ 29-29 e, afskæring af dokumentation efter retsplejelovens § 871 eller udelukkelse af bevis, jf. retsplejelovens § 150.

2.1.3.5.2. Tilsyn med myndighedernes afdækning af og op-

følgning på konstaterede eller mulige fejl ved behandlingen af tekniske bevismidler

Som det fremgår af den foreslåede § 118 a, stk. 3, 2. pkt., jf. lovforslagets § 1, nr. 2, vil politiet og anklagemyndigheden være forpligtet til at orientere tilsynet, når myndighederne konstaterer en fejl eller mulig fejl af generel eller systematisk karakter og af retssikkerhedsmæssig betydning ved behandlingen af tekniske bevismidler. Orienteringen vil skulle ske i to trin og danne grundlag for tilsynets vurdering af, om der skal indledes et tilsyn. Tilsynet vil således ikke være forpligtet til at indlede et tilsyn, blot fordi det modtager en sådan orientering.

Myndighederne vil som første trin umiddelbart efter konstateringen af en fejl eller mulig fejl skulle indsende en foreløbig orientering til tilsynet. Det forudsættes, at foreløbige orienteringer foretages ud fra et forsigtighedsprincip, således at der foreløbigt orienteres om alle fejl eller mulige fejl, der vurderes at kunne være af generel eller systematisk karakter og have retssikkerhedsmæssig betydning.

På dette tidspunkt vil det dog sjældent være muligt at konkretisere de retssikkerhedsmæssige konsekvenser. Den foreløbige orientering vil derfor alene skulle indeholde en kort og summarisk beskrivelse af sagens karakter. Den foreløbige orientering vil derimod ikke skulle indeholde en nærmere vurdering af de retssikkerhedsmæssige konsekvenser, men kan – i det omfang det er muligt – indeholde en generel tilkendegivelse af, om den konstaterede eller mulige fejl efter en umiddelbar vurdering vil kunne have betydning for eksempelvis domstolenes bevisvurderinger i verserende sager.

Når myndighederne har afdækket en konstateret eller mulig fejl, truffet de nødvendige foreløbige forholdsregler og identificeret relevante overordnede tiltag til opfølgning på den konstaterede eller mulige fejl, skal der indsendes en redegørelse til tilsynet. Det forudsættes, at myndighederne gives rimelig tid til at danne sig et overblik over den konstaterede eller mulige fejl og til at handle herpå, samt på et overordnet plan identificere mulige tiltag i anledning heraf, men redegørelsen vil eksempelvis ikke skulle afvente iværksættelsen af langsigtede eller generelle tiltag.

Redegørelsen vil skulle indeholde en beskrivelse af den konstaterede eller mulige fejls karakter og mulige retssikkerhedsmæssige konsekvenser. Redegørelsen vil endvidere skulle indeholde en beskrivelse af myndighedernes ageren i anledning heraf samt en tilkendegivelse af, om der efter myndighedernes opfattelse er anledning til at tage yderligere skridt.

Tilsynet vil herefter skulle vurdere, om sagen er omfattet af tilsynets kompetence, og i så fald om tilsynet ønsker at gå ind i sagen. Det forudsættes, at tilsynet alene forholder sig

til myndighedernes håndtering af fejl eller mulige fejl vedrørende tekniske bevismidler, hvis fejlen er af generel eller systematisk karakter og i øvrigt har retssikkerhedsmæssig betydning. Tilsynet meddeler de relevante myndigheder, om tilsynet har kompetence til og i så fald ønsker at gå ind i sagen.

Tilsynet overtager ikke afdækningen af og opfølgningen på den konstaterede eller mulige fejl og har ikke i øvrigt instruktionsbeføjelser over for myndighederne. Myndighederne vil som hidtil være ansvarlige for at afdække og følge op på den konstaterede eller mulige fejl og vil fortsat skulle vurdere, i hvilket omfang denne kan have haft betydning for eksempelvis allerede afsluttede sager. Det vil endvidere som hidtil være myndighederne, der forholder sig til, om fejlen giver anledning til fremadrettede ændringer i eksempelvis arbejdsgange, interne retningslinjer mv. Tilsynet vil ikke skulle godkende myndighedernes dispositioner i anledning heraf.

Som anført under pkt. 2.1.3.4.2 vil tilsynets opgaver i forbindelse med konstateringen af fejl eller mulige fejl bestå i at foretage en samlet vurdering af myndighedernes håndtering heraf. Tilsynet vil som udgangspunkt skulle vurdere skridt, som allerede er taget af myndighederne, idet tilsynet dog også vil kunne foretage en vurdering af tiltag, der er planlagt, men endnu ikke er fuldt implementeret, jf. nærmere pkt. 2.1.3.6.

Der vil kunne være en vis tidsmæssig parallelitet mellem tilsynets sagsbehandling og myndighedernes afdækning af og opfølgning på den konstaterede eller mulige fejl.

Mens myndighedernes afdækning af og opfølgning på den konstaterede eller mulige fejl pågår, vil tilsynet således løbende kunne indgå i dialog med myndighederne herom. Tilsynet vil således f.eks. kunne anmode om, at der afholdes møder mellem tilsynet og relevante myndigheder. Tilsvarende vil myndighederne kunne anmode om, at konkrete spørgsmål drøftes på et sådant møde, hvis problemstillingen er mest egnet hertil. Det samme vil kunne gøre sig gældende, når afdækningen og opfølgningen er tilendebragt.

Tilsynet kan desuden stille skriftlige spørgsmål, anmode om at få udleveret relevante oplysninger, dokumenter mv., herunder indhente et større antal afsluttede straffesager af relevans for den konstaterede eller mulige fejl, hvis tilsynet vurderer, at myndighedernes redegørelse giver anledning hertil. Politiet og anklagemyndigheden vil være forpligtet til at efterkomme en sådan anmodning. Tilsynet vil endvidere kunne tage på tilsynsbesøg hos myndighederne, herunder besøge arbejdsgrupper mv., der er nedsat i anledning af sagen.

Mens afdækningen af og opfølgningen på fejlen pågår, for-

udsættes det således, at tilsynet og myndighederne vil indgå i en løbende og uformel dialog om sagens håndtering. Det forudsættes endvidere, at myndighederne kan anmode tilsynet om tilsynets vurdering af konkret opståede spørgsmål i processen. Formålet hermed er navnlig løbende at udnytte den ekspertise og erfaring, som tilsynet besidder, og som løbende vil blive opbygget og indsamlet i tilsynet.

På baggrund af myndighedernes redegørelser samt øvrige oplysninger, dokumenter mv. kan tilsynet udarbejde en endelig rapport med sin vurdering og eventuelle anbefalinger, jf. pkt. 2.1.3.6.

2.1.3.6. Afslutning på tilsyn

2.1.3.6.1. Tematiske tilsyn

Bevismiddeltilsynets tematiske tilsyn vil skulle munde ud i en samlet rapport, der indeholder tilsynets vurdering af de problemstillinger, der er omfattet af det gennemførte tilsyn, samt tilsynets eventuelle anbefalinger.

Formålet med tilsynets rapport efter gennemførelsen af et tematisk tilsyn er først og fremmest at afdække, om der foreligger systemiske fejl ved politiets eller anklagemyndighedens behandling af den eller de udvalgte bevistyper, eller om der i øvrigt er områder, hvor myndighederne med fordel ville kunne justere deres praksis med henblik på at øge kvaliteten og integriteten af en bestemt bevistype.

Den samlede rapport vil skulle indeholde oplysninger om, hvilken teknisk bevistype det tematiske tilsyn omfatter, antallet af gennemgåede afsluttede sager, et kort referat af de forhold, der specifikt har givet anledning til bemærkninger, og referat fra gennemførte tilsynsbesøg. Rapporten forudsættes endvidere at indeholde en redegørelse for den viden og de (indhentede) erfaringer samt observationer, som tilsynet har taget udgangspunkt i ved vurderingen af myndighedernes behandling af den pågældende bevistype.

Hvis tilsynet gennem sine undersøgelser af en specifik bevistype eksempelvis vurderer, at karakteren af de anvendte tekniske processer eller fortolkninger generelt ikke indgår tydeligt i straffesagerne, vil tilsynet kunne fremsætte anbefalinger om, at en eller flere oplysninger fremover vil skulle indgå i straffesagerne, når det pågældende tekniske bevis anvendes. Anbefalinger herom kan eksempelvis knytte sig til standarderklæringer og politiets rapporter. Det bemærkes hertil, at tilsynet også vil kunne fremsætte anbefalinger om, at der fremover bør udarbejdes yderligere standarderklæringer eller politirapporter til straffesager, hvori den pågældende bevistype indgår. Det samme gælder i forhold til, hvilke oplysninger der fremlægges i retten.

2.1.3.6.2. Tilsyn med konstaterede eller mulige fejl

Bevismiddeltilsynets tilsyn med konstaterede eller mulige fejl kan ligeledes munde ud i en samlet rapport, der indeholder tilsynets vurdering af de problemstillinger, der er omfattet af det gennemførte tilsyn, samt tilsynets eventuelle anbefalinger. Hvis tilsynet konstaterer, at en fejl eller mulig fejl og myndighedernes opfølgning herpå ikke giver anledning til, at der skal foretages yderligere, kan tilsynet også vælge skriftligt at orientere relevante parter om, at tilsynet ikke foretager sig yderligere.

Formålet med tilsynets eventuelle rapport efter et gennemført tilsyn med konstaterede eller mulige fejl vil først og fremmest være at tilkendegive en uvildig vurdering af, om myndighedernes afdækning heraf og opfølgning herpå har været tilstrækkelig.

Rapporten vil skulle opsummere de redegørelser og orienteringer, tilsynet har modtaget fra myndighederne, og redegøre for eventuelle selvstændige undersøgelser foretaget af tilsynet. Den vil endvidere skulle indeholde en vurdering af myndighedernes afdækning af og opfølgning på den konstaterede eller mulige fejl.

I det omfang tilsynet måtte vurdere, at myndighedernes afdækning af og opfølgning på den konstaterede eller mulige fejl ikke er tilstrækkelig, kan rapporten indeholde en tilkendegivelse af tilsynets opfattelse heraf samt en eller flere konkrete anbefalinger om f.eks. iværksættelse af bestemte tiltag. Anbefalingerne forudsættes primært at skulle adressere fejlens retssikkerhedsmæssige konsekvenser, og tilsynet forudsættes at være særligt tilbageholdende i forhold til ressourcemæssige spørgsmål.

Endelig vil rapporten – på linje med rapporter afgivet efter gennemførelsen af tematiske tilsyn – kunne indeholde mere systemorienterede anbefalinger og vurderinger, der retter sig mod selve den konstaterede fejl og dens årsager.

2.1.3.6.3. Orientering om og høring over tilsynets vurderinger og anbefalinger

Der vil hverken for så vidt angår tematiske tilsyn eller tilsyn vedrørende konstaterede eller mulige fejl skulle foretages høringer vedrørende tilsynets enkeltvise vurderinger. Hvis tilsynet beslutter at afgive en samlet rapport, forudsættes det dog, at udkast til denne forelægges myndighederne til en eventuel udtalelse, så myndighedernes faglige og praktiske viden om de forhold, der måtte være genstand for rapporten, kan inddrages i den endelige vurdering.

Den endelige tilsynsrapport afgives direkte til Rigspolitiet og Rigsadvokaten, der har ansvaret for den videre proces, herunder at foretage en vurdering af anbefalingernes udmøntning. Anbefalingerne vil ikke have karakter af pålæg.

Det forudsættes, at tilsynet er tilbageholdende med at forholde sig til den del af politiets og anklagemyndighedens behandling af tekniske beviser, som har baggrund i ressourcemæssige spørgsmål. Det kan f.eks. være en mulig anbefaling om, hvorvidt der skal indkøbes et nyt IT-system. Det kan således også indgå som et parameter i Bevismiddeltilsynets anbefalinger til myndighederne, hvilke ressourcemæssige konsekvenser en efterlevelse af anbefalingerne vil medføre.

Tilsynet vil ved fremsendelsen af den endelige rapport kunne anmode om myndighedernes stillingtagen til eventuelle anbefalinger inden for en nærmere angivet frist. Rigspolitiet og Rigsadvokaten vil ikke være undergivet en egentlig begrundelsespligt over for Bevismiddeltilsynet, men det forudsættes, at der er en konstruktiv dialog imellem myndighederne og Bevismiddeltilsynet om anbefalingerne.

2.2. Udvidelse af politiklageordningen

2.2.1. Gældende ret

Reglerne om Politiklagemyndigheden blev affattet ved lov nr. 404 af 21. april 2010 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Ny politiklageordning m.v.). Det fremsatte lovforslag byggede på betænkning nr. 1507/2009 om behandling af klager over politiet.

Politiklagemyndigheden har til opgave at undersøge og efterforske klager over politipersonalets adfærd og strafbare forhold i tjenesten samt træffe afgørelse i adfærdsklagesagerne.

Det er alene politipersonale, som er omfattet af politiklageordningen. Politipersonale omfatter i denne sammenhæng det politiuddannede personale i politiet og politiets jurister (dvs. det juridiske personale i politiet og den lokale anklagemyndighed), jf. bemærkningerne til forslag til lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Ny politiklageordning m.v.), jf. Folketingstidende 2009-10, tillæg A, L 88, som fremsat, side 9.

Det øvrige personale i politiet (administrative medarbejdere, servicemedarbejdere mv.) samt jurister og øvrigt personale ved den centrale anklagemyndighed (statsadvokaterne og Rigsadvokaten) er ikke omfattet af politiklageordningen. For så vidt angår disse betyder det, at adfærdsklager skal behandles efter almindelige ansættelsesretlige regler, herunder bl.a. tjenestemandslovens regler om disciplinærfølgning, og at anmeldelser om strafbare forhold i tjenesten ikke efterforskes af Politiklagemyndigheden, men af politiet i lighed med andre strafbare forhold.

Der gælder således forskellige regler for behandling af klager over adfærd i tjenesten og sager om strafbare forhold

begået i tjenesten for henholdsvis politipersonale og andet personale i politiet samt ansatte ved den centrale anklagemyndighed.

Politiklagemyndighedens kompetence blev senest udvidet ved lov nr. 708 af 8. juni 2018 om ændring af lov om politiets virksomhed, retsplejeloven, lov om forsvarrets formål, opgaver og organisation m.v. og militær straffelov (Forsvarets bistand til politiet og udvidelse af politiklageordningen mv.), hvor forsvarspersonale ligeledes blev omfattet af politiklageordningen i de tilfælde, hvor forsvarspersonale yder bistand til politiet efter lov om politiets virksomhed.

2.2.1.1. Politipersonale

Politiklagemyndigheden behandler adfærdsklager og sager om strafbare forhold begået af politipersonale i tjenesten.

Som anført i lovforslagets pkt. 2.2.1 er politiuddannet personale og politiets jurister (dvs. det juridiske personale i politiet og den lokale anklagemyndighed) omfattet af politiklageordningen. Det fremgår af betænkning nr. 1507/2009 om behandling af klager over politiet, side 174, at baggrunden for etableringen af en særlig klageordning er det politiuddannede personales mulighed for magtanvendelse, herunder af fysisk karakter.

For så vidt angår det juridiske personale fremgår det af betænkning nr. 1507/2009 om behandling af klager over politiet, side 174, at udvalget fandt, at der for det juridiske personale gør sig andre hensyn gældende end for det politiuddannede personales vedkommende. Inddragelsen af det juridiske personale under politiklageordningen blev af udvalget nærmere set i sammenhæng med de situationer, hvor disse personer beskyldes for uhøflig optræden, urimelig sprogbrug, korruption eller lignende, hvilket efter udvalgets opfattelse gør det hensigtsmæssigt, at denne gruppe er omfattet af ordningen.

Den væsentligste gruppe af personale i politiet under politiklageordningen er ikke desto mindre det politiuddannede personale, som har politimyndighed til at udøve magtbeføjelser og gennemføre indgreb over for borgerne efter politilovens og retsplejelovens regler. Politikadetter har på samme måde politimyndighed og falder således inden for den gældende ordning vedrørende politipersonale. Politiklageordningen omfatter også politipersonale i Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet og Rigspolitiet, som også har politimyndighed.

Politiklagemyndigheden behandler adfærdsklager efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 b. Begrebet »adfærdsklage« omfatter bl.a. klager over magtanvendelse og anden hårdhændet behandling i forbindelse med anholdelse, under opløb og lignende, klager over myndighedsmisbrug, f.eks. i

forbindelse med anholdelse eller ransagning, klager over anden ukorrekt fremgangsmåde under udførelsen af tjenesten og klager over uhøflig tiltale eller anden ukorrekt personlig optræden, jf. bemærkningerne til forslag til lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Ny politiklageordning m.v.), jf. Folketingstidende 2009-10, tillæg A, L 88, som fremsat, side 9.

Uden for begrebet adfærdsklager – og således uden for politiklageordningen – falder klager, som handler om materielle afgørelser og politipersonalets dispositioner i forbindelse med sagsbehandlingen, jf. bemærkningerne til forslag til lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Ny politiklageordning m.v.), jf. Folketingstidende 2009-10, tillæg A, L 88, som fremsat, side 16. Klager over sådanne forhold betegnes »dispositionsklager« og kan som udgangspunkt ikke behandles af Politiklagemyndigheden, medmindre klagen har nær sammenhæng med en adfærdsklage, som Politiklagemyndigheden behandler, jf. retsplejelovens § 1019 q, eller med en igangværende efterforskning ved Politiklagemyndigheden, jf. retsplejelovens § 1020 i, stk. 2.

Dispositionsklager indgives, uanset om de omhandler dispositioner foretaget inden for eller uden for strafferetsplejen, i første omgang til politidirektøren i den pågældende politikreds. Politidirektørens afgørelse kan påklages til den regionale statsadvokat efter retsplejelovens § 101, stk. 2, om klager vedrørende dispositioner inden for strafferetsplejen, eller til Rigs politiet efter retsplejelovens § 109, stk. 1, om klager vedrørende dispositioner uden for strafferetsplejen.

Politiklagemyndigheden træffer afgørelse i adfærdsklagesager, jf. retsplejelovens § 1019 m, 1. pkt. Hvis en adfærd findes kritisabel, udtales der kritik af forholdet. Det er herefter op til ansættelsesmyndigheden at træffe beslutning om eventuelle ansættelsesretlige konsekvenser for det relevante politipersonale. Tjenestemandsløven indeholder f.eks. en række ansættelsesretlige sanktionsmuligheder i forhold til tjenesteforseelser, som vil kunne bringes i anvendelse i tilfælde af, at tjenestemand ansat politipersonale udviser kritisabel adfærd i tjenesten.

Politiklagemyndigheden efterforsker også sager om strafbare forhold begået af politipersonale i tjenesten i henhold til retsplejelovens kapitel 93 c.

Politiklagemyndigheden efterforsker sådanne sager i overensstemmelse med retsplejelovens almindelige regler om forfølgning af strafbare forhold, medmindre der er fastsat særlige regler i kapitel 93 c. Politiklagemyndigheden er i den forbindelse tillagt de beføjelser, som ellers tilkommer politiet efter retsplejeloven, ligesom de personer, efterforskningen retter sig mod, har samme retsgarantier i retsplejeloven, bl.a. med hensyn til advokatbistand.

Når Politiklagemyndighedens efterforskning er afsluttet, sendes sagen, jf. retsplejelovens § 1020 e, stk. 1, til statsadvokaten med henblik på, at denne træffer afgørelse om tiltalerejsning, påtaleopgivelse mv. Politiklagemyndigheden udarbejder i den forbindelse en redegørelse til statsadvokaten. Det er således statsadvokaten, der har påtalekompetence i de sager, der efterforskes af Politiklagemyndigheden. Politiklagemyndigheden har mulighed for at klage til Rigsadvokaten over statsadvokatens afgørelse af påtalespørgsmålet.

Uden for politiklageordningen falder strafbare forhold, som er begået af politipersonale uden for tjenesten. Sker der anmeldelse af sådanne forhold, vil sagen skulle behandles af vedkommende politikreds. Hvis den pågældende er tjenstgørende i den politikreds, der som udgangspunkt skal behandle sagen, forelægges sagen for statsadvokaten med henblik på stillingtagen til, om sagen skal behandles af en anden politikreds. Uopsættelige efterforskningsskridt skal dog foretages. Visse sager om overtrædelse af færdselslovens hastighedsbestemmelser kan dog som udgangspunkt behandles af den politikreds, hvor den pågældende er tjenstgørende. Der henvises til Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om sager mod offentligt ansatte, pkt. 2.1.1.

2.2.1.2. Forsvarspersonale

Politiklagemyndigheden behandler sager om adfærdsklager og strafbare forhold begået i tjenesten af forsvarspersonale, når personalet yder bistand til politiet, jf. retsplejelovens §§ 1019 r og 1020 m.

Når forsvarspersonale yder bistand til politiet, sker det for at varetage politimæssige opgaver og ikke militære opgaver. Opgavevaretagelsen sker under politiets ledelse og efter de regler, som gælder for politiets varetagelse af de pågældende opgaver.

Klageordningen omfatter udelukkende forhold, der er begået i tjenesten, og ikke forhold, der er begået uden for tjenesten. Det vil – ligesom for politipersonale – afhænge af en konkret vurdering, om en handling er foretaget i eller uden for tjenesten.

Forsvarspersonalet er således som udgangspunkt alene omfattet af Politiklagemyndighedens kompetence i den periode, hvor der ydes bistand til politiet, og hvor forsvarspersonalet således står under politiets ledelse. Det kan eksempelvis være tilfælde, hvor forsvarspersonale optræder med en markering om, at personalet bistår politiet, har legitimeret sig som forsvarspersonale, der bistår politiet, eller i øvrigt har tilkendegivet sig som forsvarspersonale, der bistår politiet, og over for en borger har påberåbt sig den myndighed, personalet har som led i bistanden til politiet.

For at sikre den tilstrækkelige indsigt i militære forhold

inddrages den militære anklagemyndighed i Politiklagemyndighedens og statsadvokatens undersøgelser og behandling af sager om forsvarspersonale, der bistår politiet. Politiklagemyndigheden og statsadvokaten kan således trække på den militære anklagemyndigheds ekspertise i nødvendigt omfang. Sager mod forsvarspersonale, som er anmeldt til Politiklagemyndigheden, kan overlades til den militære anklagemyndighed til behandling i den militære retsplejes former.

2.2.1.3. Civilt personale i politiet

Civilt personale i politiet, dvs. personale, som ikke er politipersonale, er ikke underlagt Politiklagemyndighedens kompetence i straffesager. Som anført i lovforslagets pkt. 2.2.1.1 omfatter politipersonale det politiuddannede personale i politiet og politiets jurister (dvs. det juridiske personale i politiet og den lokale anklagemyndighed). I det omfang personalet er tjenestemandsansat, vil personalet være underlagt tjenestemandslovens regler om bl.a. disciplinærfølgning. Øvrigt personale vil være underlagt de almindelige ansættelsesretlige regler for overenskomstansatte.

Administrative medarbejdere, analytikere, servicemedarbejdere mv. i politiet er ikke underlagt særlig lovgivning om klager over adfærd i tjenesten. I det omfang der rettes sådanne klager mod personalet, vil de i almindelighed skulle behandles af den relevante ansættelsesmyndighed.

Efter Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om sager mod offentligt ansatte, pkt. 2.1.3, behandles anmeldelser om strafbare forhold begået af civile medarbejdere i politiet af vedkommende politikreds, uanset om forholdet er begået i eller uden for tjenesten. Hvis den pågældende er tjenstgørende i denne politikreds, forelægges sagen for statsadvokaten med henblik på at overføre sagen til behandling i en anden politikreds. Visse sager om overtrædelse af færdselslovens hastighedsbestemmelser kan dog som udgangspunkt behandles af den politikreds, hvor den pågældende er tjenstgørende.

Efter retsplejelovens § 1020 i kan civile medarbejdere i politiet i visse særlige tilfælde blive omfattet af en efterforskning hos Politiklagemyndigheden. Statsadvokaten kan således bestemme, at en straffesag, der omfatter flere forhold eller flere sigtede, i sin helhed skal efterforskes af Politiklagemyndigheden. Bestemmelsen kan f.eks. anvendes, hvor det vil være hensigtsmæssigt, at en straffesag, hvor der ud over mistanke mod politipersonale også er mistanke mod andre, herunder f.eks. civile medarbejdere i politiet, i sin helhed skal efterforskes af Politiklagemyndigheden.

2.2.1.4. Personale ved anklagemyndigheden

Personalet ved den centrale anklagemyndighed (statsadvokaterne og Rigsadvokaten) er ikke underlagt Politiklage-

myndighedens kompetence i straffesager. I det omfang personalet er tjenestemandsansat, vil personalet være underlagt tjenestemandslovens regler om bl.a. disciplinærfølgning. Personale, som ikke er tjenestemandsansat, er underlagt de almindelige ansættelsesretlige regler for overenskomstansatte.

Personale ved den centrale anklagemyndighed er ikke underlagt særlig lovgivning om klager over deres adfærd i tjenesten. Klagerne vil således i almindelighed skulle behandles af den relevante ansættelsesmyndighed.

Det fremgår af Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om sager mod offentligt ansatte, pkt. 2.1.4, at anmeldelser om strafbare forhold begået af ansatte hos statsadvokaterne behandles af vedkommende politidirektør, uanset om forholdet er begået i eller uden for tjenesten. I sager, hvor tiltalespørgsmålet skal afgøres af statsadvokaten, skal politidirektøren orientere den regionale statsadvokat om sagen. Orienteringen skal så vidt muligt ske, inden efterforskningen påbegyndes.

Hvis den pågældende medarbejder gør tjeneste hos den statsadvokat, der ellers skulle have behandlet sagen – eller til hvem en afgørelse er påklaget – forelægges sagen for Rigsadvokaten med henblik på, at der tages stilling til den videre behandling af sagen, herunder om sagen eventuelt skal videresendes til en anden statsadvokat. Denne procedure gælder ligeledes for sager mod statsadvokaten selv.

Der er ikke fastsat særlige regler om kompetencen til at behandle anmeldelser om strafbare forhold begået af personale, der er ansat ved Rigsadvokaten, og det er således som udgangspunkt vedkommende politidirektør, som behandler sagen. Hvis der er tale om alvorligere sager, må det efter Rigsadvokatmeddelelsen på grundlag af en konkret vurdering besluttes, på hvilket niveau afgørelser bør træffes.

Statsadvokaten kan i medfør af retsplejelovens § 1020 i – på tilsvarende vis som for civile medarbejdere i politiet – beslutte, at Politiklagemyndigheden skal efterforske en sag, hvor der i sagskomplekset indgår både politipersonale og ansatte ved den centrale anklagemyndighed, jf. nærmere herom i lovforslagets pkt. 2.2.1.3.

Som anført i lovforslagets pkt. 2.2.1.1 er det i dag politiuddannet personale og politiets jurister (dvs. det juridiske personale i politiet og den lokale anklagemyndighed), der er omfattet af politiklageordningen.

Det fremgår samtidig af betænkning nr. 1507/2009 om behandling af klager over politiet, side 174, at politiets jurister, som arbejder som medhjælpere for statsadvokaten, jf. retsplejelovens § 103, stk. 2, ikke er undergivet politiklageordningen, da de pågældende i forbindelse med varetagelsen

af denne funktion er direkte undergivet statsadvokatens instruks.

2.2.2. Justitsministeriets overvejelser

Politiklagemyndigheden er oprettet med henblik på både i befolkningen og politiet at sikre tilliden til, at behandlingen af politiklager foregår korrekt, objektivt og retssikkerhedsmæssigt forsvarligt.

Politiklagemyndigheden er en uafhængig myndighed, som undersøger og træffer afgørelse vedrørende klager over politipersonalets adfærd i tjenesten (adfærdsklager) og efterforsker anmeldelser om strafbare forhold begået af politipersonale i tjenesten.

Siden indgåelsen af aftale om politiets og anklagemyndighedens økonomi i 2016-2019 i oktober 2015 er antallet af medarbejdere i dansk politi øget betydeligt, herunder også antallet af civile medarbejdere. Der er – som et supplement til det politiuddannede personale – ansat civile medarbejdere for at tilføre politiet nye kompetencer i løsningen af politiets kerneopgaver, ligesom der er ansat civile medarbejdere, som har frigjort politiuddannet personale via opgaveglidning.

Efter Justitsministeriets opfattelse bør der ikke – som i dag – være forskel på, om den person, der klages over, er politiuddannet, civilt ansat i politiet eller ansat ved anklagemyndigheden. Det afgørende bør være, hvilke typer opgaver den pågældende varetager.

På den baggrund finder Justitsministeriet det hensigtsmæssigt at udvide politiklageordningen til ud over politipersonale at omfatte andet personale i politiet samt ansatte ved den centrale anklagemyndighed, som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning.

Dette sker navnlig for at sidestille denne gruppe af medarbejdere med politipersonale, herunder politiets juridiske personale, som allerede i dag er omfattet af politiklageordningen.

På den baggrund foreslår Justitsministeriet, at Politiklagemyndighedens kompetence udvides til – ud over politipersonale – at omfatte andet personale i politiet og anklagemyndigheden, som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning.

Den foreslåede ændring medfører ikke ændringer i forhold til det politipersonale, der i dag allerede er omfattet af Politiklagemyndighedens kompetence. Lovforslaget indebærer ændringer for så vidt angår andet personale end politipersonale i politiet og anklagemyndigheden, da de i medfør af

den foreslåede ændring vil blive omfattet af Politiklagemyndighedens kompetence, hvis de pågældende varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning. Med den foreslåede udvidelse sigtes således til civilt personale i politiet og ansatte ved den centrale anklagemyndighed (statsadvokaterne og Rigsadvokaten). Udvidelsen af politiklageordningen indebærer, at der for borgere vil gælde samme klageadgang til Politiklagemyndigheden over personale i politiet og anklagemyndigheden, som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning, som der i dag gælder i forhold til politipersonale.

En sådan ordning vil styrke kontrollen med politiets og anklagemyndighedens ansatte, idet sager om adfærdsklager og anmeldelser af strafbare forhold begået i tjenesten vil skulle behandles af Politiklagemyndigheden og ikke i de myndigheder, hvor de pågældende medarbejdere er ansat.

En sådan ordning vil ligeledes sikre, at borgeren får en ensartet retsstilling og mulighed for at indbringe sådanne sager for Politiklagemyndigheden, uafhængigt af hvilken medarbejder sagen vedrører.

De gældende processuelle og materielle regler for Politiklagemyndighedens behandling af adfærdsklager og anmeldelser om strafbare forhold begået i tjenesten bevares med lovforslaget i deres nuværende form. Der foreslås dog en række konsekvensændringer i retsplejelovens bestemmelser i kapitlerne 93 b og 93 c med henblik på at sidestille Politiklagemyndighedens behandling af sager om politipersonale med ansatte ved anklagemyndigheden som følge af den foreslåede udvidelse af politiklageordningen.

2.2.2.1. Civilt personale i politiet

Visse civile medarbejdere i politiet udfører opgaver, hvor borgerne vil kunne have en forventning om, at de taler med eller står over for politipersonale – også selv om personen ikke er politiuddannet. Samtidig vil det i nogle tilfælde kunne være tilfældigt, om opgaven løses af en civil medarbejder eller en politiuddannet. Efter den gældende politiklageordning har borgerne imidlertid ikke de samme muligheder for at klage over civilt personale, som hvis der er tale om politiuddannet personale.

Civilt personale såsom analytikere bistår f.eks. politiet i konkrete efterforskninger, hvor denne gruppe bidrager med ekspertise i forbindelse med ransagninger, tekniske undersøgelser af gerningssteder, efterforskning af it-kriminalitet mv. Der er desuden et stigende behov for øget brug af teknisk personale med særlige efterforskningsmæssige kvalifikationer med henblik på at kunne imødegå nye udfordringer f.eks. med kriminalitet på internettet. På samme måde foretages f.eks. hastighedskontrol (ATK) og paskontrolopgaver i bl.a. Københavns Lufthavn af civile medarbejdere i

politiet. Herudover findes der også civile medarbejdere i politiet, som udfører opgaver i forhold til telefonbetjening af borgere, som henvender sig til politiet med anmeldelser om strafbare forhold mv. I disse tilfælde løses opgaverne således af andre personalegrupper end det politiuddannede personale, uafhængigt af at der er tale om opgaver knyttet til politiets funktion som retshåndhævende myndighed.

Endvidere oplever Politiklagemyndigheden at modtage klager fra borgere over politiet, hvor det undervejs i behandlingen må konstateres, at den relevante medarbejder er en civil medarbejder, som ikke er omfattet af politiklageordningen. I de tilfælde må Politiklagemyndigheden meddele borgeren, at sagen ikke kan behandles hos Politiklagemyndigheden og må derfor videresendes den til den relevante politikreds. Politiklagemyndigheden oplever ligeledes at modtage anmeldelser om strafbare forhold mod ansatte ved anklagemyndigheden, hvor sagen må videresendes til den relevante politikreds.

På den baggrund er det Justitsministeriets opfattelse, at politiklageordningen også bør omfatte civilt personale i politiet og ansatte ved den centrale anklagemyndighed, som varetager politimæssige opgaver og opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning.

Politimæssige opgaver skal afgrænses efter politilovens § 2. Det følger af bestemmelsen, at politiet har til opgave at forebygge strafbare forhold, forstyrrelse af den offentlige fred og orden samt fare for enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed, afværge fare for forstyrrelse af den offentlige fred og orden samt fare for enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed, bringe strafbar virksomhed til ophør samt efterforske og forfølge strafbare forhold, yde borgeren bistand i andre faresituationer, udføre kontrol og tilsynsopgaver efter gældende ret, yde andre myndigheder bistand efter gældende ret og udføre andre opgaver, der følger af gældende ret eller i øvrigt har en naturlig tilknytning til politiets virksomhed. Politiklagemyndighedens kompetence skal således afgrænses ud fra en opgavebaseret model, som knytter sig til varetagelse af politimæssige opgaver.

Til politimæssige opgaver knytter sig først og fremmest forebyggelse, efterforskning og retsforfølgning af strafbare forhold samt beføjelser, der er knyttet til ordenshåndhævelse. Dette indbefatter f.eks. civile medarbejders bevishåndtering, kriminalteknisk efterforskning, efterforskning af økonomisk kriminalitet og it-kriminalitet mv. Politimæssige opgaver omfatter endvidere tilsyns- og kontrolopgaver som f.eks. trafikkontrol, udstedelse af tilladelser, paskontrolopgaver mv. Politiklageordningen vil endvidere omfatte det civile personales vejledning af borgere i forbindelse med varetagelse af politimæssige opgaver, herunder det administrative personales varetagelse af 114-opkald. Endelig omfatter politimæssige opgaver, som oplistet i politilovens § 2, f.eks.

forvaltning af hittegods, udstedelse af jagttegn og varetagelse af kriminalregisteret.

For så vidt angår afgrænsningen af opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning, henvises til lovforslagets pkt. 2.2.2.2.

Politiklagemyndighedens kompetence vil ikke omfatte øvrige opgaver som støttefunktioner, regnskab, ledelsesunderstøttelse, kommunikation, personaleadministration og lignende administrative funktioner.

Dette skyldes, at de pågældende opgaver i almindelighed ikke er borgerrettede eller har nær tilknytning til strafforfølgning, efterforskning, bevishåndtering mv., hvor borgeren måtte have en forventning om, at den pågældende udøver politimæssige beføjelser.

Det almindelige kontorpersonale, servicemedarbejdere, administrationsmedarbejdere, studentermedhjælpere mv. vil som udgangspunkt ikke være omfattet af politiklageordningen, idet disse medarbejdergrupper i almindelighed ikke varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning. Opgaverne vil typisk involvere personalehåndtering, rekruttering, undervisning af medarbejdere, revision og bogføring, kopiering af sagsakter og øvrige organisatoriske opgaver.

Uden for politiklageordningen falder klager, som omhandler materielle afgørelser og dispositioner i forbindelse med politiets sagsbehandling. Klager over civile medarbejders dispositioner bør ligeledes i udgangspunktet ikke behandles af Politiklagemyndigheden, medmindre klagen har en nær sammenhæng med en adfærdsklage, som Politiklagemyndigheden behandler, jf. forslagens § 1019 q, eller en igangværende efterforskning ved Politiklagemyndigheden, jf. forslagens § 1020 i, stk. 2. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 18 og 24, og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 2, 5 og 20, og bemærkningerne hertil.

2.2.2.2. Personale ved anklagemyndigheden

I anklagemyndigheden er det i dag kun anklagere ved den lokale anklagemyndighed og politipersonale i Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet, der er omfattet af politiklageordningen. Andre personalegrupper i anklagemyndigheden, herunder anklagere ved statsadvokaterne og Rigsadvokaten, er derimod ikke omfattet af politiklageordningen.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at de hensyn, der ligger til grund for, at anklagere i politikredsene er omfattet af

klageordningen, ligeledes gør sig gældende for anklagere ved den centrale anklagemyndighed.

Som anført i lovforslagets pkt. 2.2.1.1 fremgår det af betænkning nr. 1507/2009 om behandling af klager over politiet, side 174, at udvalget fandt, at der for det juridiske personale gør sig andre hensyn gældende end for det politiuddannede personales vedkommende. Inddragelsen af det juridiske personale under politiklageordningen blev af udvalget nærmere set i sammenhæng med de situationer, hvor disse personer beskyldes for uhøflig optræden, urimelig sprogbrug, korruption eller lignende, hvilket efter udvalgets opfattelse gør det hensigtsmæssigt, at denne gruppe er omfattet af ordningen. Anklagere ved statsadvokaterne og Rigsadvokaten og anklagerne i politikredsene varetager imidlertid alle kerneopgaver med hensyn til udøvelse af anklagemyndighed, herunder i form af beslutninger om og iværksættelse af straffeprocessuelle skridt og tvangsindgreb over for borgerne.

Som ligeledes anført i lovforslagets pkt. 2.2.1.1 fremgår det af betænkning nr. 1507/2009 om behandling af klager over politiet, side 174, at inddragelsen af det juridiske personale i politikredsene under politiklageordningen var begrundet med de situationer, hvor personalet i forbindelse med borgerkontakt beskyldes for uhøflig optræden, urimelig sprogbrug, korruption eller lignende. Anklagere ved statsadvokaterne og Rigsadvokaten optræder generelt over for borgerne i den samme type situationer som anklagerne i politikredsene, f.eks. under retssagsbehandling og i forbindelse med sagsbehandling af straffesager mv.

Det er således Justitsministeriets opfattelse, at anklagere ved statsadvokaterne og Rigsadvokaten (anklagerfuldmægtige, anklagere, turnusanklagere, senior- og specialanklagere, vicestatsadvokater, chefanklagere, statsadvokater i den centrale anklagemyndighed og rigsadvokaten) ligesom anklagerne i politikredsene og politipersonale i Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet bør være omfattet af politiklageordningen. Det samme gælder personer, der er antaget til bistand for de offentlige anklagere ved den retlige behandling af straffesager, jf. retsplejelovens § 100, stk. 2, § 103, stk. 2 og 3, og § 104, stk. 2, når det drejer sig om forhold, der er relateret til de pågældendes bistand som anklagemyndighed.

Politiklageordningen bør efter Justitsministeriets opfattelse ligeledes omfatte andre personalegrupper i anklagemyndigheden end anklagere i politikredsene og politipersonale i Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet, når de pågældende varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning.

For så vidt angår afgrænsningen af politimæssige opgaver henvises til lovforslagets pkt. 2.2.2.1.

Med opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning, forstås navnlig anklagemyndighedens varetagelse af opgaver inden for strafferetsplejen med hensyn til strafforfølgning, herunder retssagsbehandling, gennemførelse af straffeprocessuelle skridt eller tvangsindgreb over for borgerne og borgerrettede opgaver i forbindelse med f.eks. straffuldbyrdelse og foranstaltningsændringsager. Det vil endvidere omfatte andre retshåndhævende opgaver, hvor myndighedskompetencen over for borgerne er henlagt til anklagemyndigheden, herunder opgaver om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning, aktindsigt i straffesager, sager om tilhold, bortvisning og opholdsforbud og telefonbetjening af borgere, hvis der er tale om opgaver inden for strafferetsplejen med hensyn til strafforfølgning.

Endelig er det Justitsministeriets opfattelse, at politiklageordningen også bør omfatte f.eks. civilt ansatte økonomer eller analytikere mv. ved Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet, der bidrager med ekspertise i forbindelse med efterforskning, ransagning eller tekniske undersøgelser mv., som henhører under politimæssige opgaver. Der henvises i den forbindelse til lovforslagets pkt. 2.2.2.1.

Politiklagemyndighedens kompetence omfatter ikke opgaver som støttefunktioner, regnskab, ledelsesunderstøttelse, personaleadministration, lignende administrative funktioner mv. Der henvises i den forbindelse til lovforslagets pkt. 2.2.2.1.

Uden for politiklageordningen falder ligeledes klager, som omhandler materielle afgørelser og dispositioner i forbindelse med anklagemyndighedens sagsbehandling. Der henvises i den forbindelse til lovforslagets pkt. 2.2.2.1.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 2, 5, og 20, og bemærkningerne hertil.

2.3. Justering af ordningen med fartbøder til politiets personale i forbindelse med udrykningskørsel som led i tjenesten.

2.3.1. Gældende ret

Politiets personale har under visse betingelser mulighed for at overskride de tilladte hastighedsbegrænsninger.

Det fremgår således af § 8, stk. 1, nr. 3, i bekendtgørelse nr. 154 af 25. februar 2009 om udrykningskørsel som ændret ved bekendtgørelse nr. 900 af 25. juli 2017 (udrykningsbekendtgørelsen), at føreren af et udrykningskøretøj i tilfælde, hvor det skønnes påtrængende nødvendigt, og hvis der

samtidig udvises ganske særlig forsigtighed, kan undlade at følge reglerne i færdselslovens kapitel 5 om hastighed.

Det følger endvidere af bekendtgørelsens § 1, stk. 1, at udrykningskørsel alene må ske, når det skønnes påtrængende nødvendigt af hensyn til politimæssige opgaver, personredning, brand, forureningsuheld, færdselsuheld eller afværgelse af omfattende skader i øvrigt.

Politiklagemyndigheden har som nævnt ovenfor under pkt. 2.2.1.1 bl.a. til opgave at efterforske strafbare forhold begået af politipersonale i tjenesten.

Det fremgår af § 1020 b, stk. 1, i retsplejeloven, at sager om overtrædelse af færdselslovens hastighedsbestemmelser, der er begået af politipersonale, ikke efterforskes af Politiklagemyndigheden, hvis den pågældende erkender sig skyldig, og hastighedsovertrædelsen ikke skønnes at ville medføre anden sanktion end bøde eller betinget frakendelse af førerretten og hastighedsovertrædelsen ikke involverer tredjemand. Det følger modsætningsvis af bestemmelsen, at efterforskning af politiets hastighedsoverskridelser i øvrige tilfælde som udgangspunkt foretages af Politiklagemyndigheden.

Det fremgår af retsplejelovens § 1020 b, stk. 2, at Politiklagemyndigheden ikke efterforsker sager, hvor politidirektøren har vurderet, at der i forbindelse med politipersonales overtrædelse af færdselslovens hastighedsbestemmelser er tale om udrykningskørsel i et køretøj mærket med politiets kendetegn eller med synlige udrykningssignaler. Bestemmelsen indebærer således, at en sag om overtrædelse af færdselslovens hastighedsbestemmelser i et køretøj mærket med politiets kendetegn eller med synlige udrykningssignaler alene vil blive forelagt for Politiklagemyndigheden, hvis politidirektøren vurderer, at der ikke har været tale om udrykningskørsel i forbindelse med hastighedsoverskridelsen.

Når et politikøretøj overtræder færdselslovens hastighedsbestemmelser og optages på et billede i forbindelse med Automatisk Trafikkontrol (ATK-kontrol), eksempelvis i en såkaldt stærekasse, vil der automatisk blive udstedt et bødeforelæg. Føreren kan herefter vedtage bødeforelægget eller blive fritaget ved at godtgøre, at der har været tale om udrykningskørsel. I sådanne sager vil politidirektøren vurdere, om der i det konkrete tilfælde var tale om en lovlig udrykningskørsel.

2.3.2. Justitsministeriets overvejelser

Førere af udrykningskøretøjer, herunder politipersonalet, udfører et vigtigt og betydningsfuldt arbejde. Da det er helt afgørende, at udrykningskøretøjer kommer hurtigt frem til akutte situationer, vil de ofte have behov for at tilsidesætte hastighedsgrænserne.

Det har vist sig, at beredskabspersonale og personale i politiet i praksis skal bruge uforholdsmæssig lang tid på at blive fritaget for fartbøder, som de har fået i forbindelse med lovlig udrykningskørsel.

Udrykningskøretøjer omfattet af udrykningsbekendtgørelsen oplever således udfordringer med fartbøder, der relaterer sig til ATK-kontrol, der foretages af eksempelvis stærekasser. Dette skyldes, at billeder optaget af stærekasserne er i sort/hvid, og at der ikke er en ATK-operator involveret. Det er derfor ikke umiddelbart muligt ud fra billedet at konstatere, om køretøjet foretager udrykningskørsel, og der er derfor behov for yderligere sagsbehandling for at konstatere, om køretøjet er under udrykning. I disse sager er det nødvendigt, at politiet modtager nærmere oplysninger fra den pågældende myndighed, virksomhed eller politikreds om, hvorvidt der i det konkrete tilfælde er tale om udrykningskørsel.

I den øvrige ATK-kontrol, hvor kontrollen sker med ATK-vogne med en tilknyttet operator, kan der ske en umiddelbar frasortering af sagerne, da det allerede ved registreringen kan konstateres, om køretøjet var under udrykning.

Problemerne med fartbøder til udrykningskøretøjer har, for så vidt angår de øvrige beredskabsaktører end politiet (f.eks. ambulancer, brandvæsen, akutlæge mv.), kunnet løses administrativt ved at indføre en formodningsregel om, at udrykningskøretøjer fotograferet i en stærekasse må formodes at være under udrykning. Sideløbende med praksisændringen er der for så vidt angår disse beredskabsaktører indført stikprøvekontrol kombineret med den eksisterende dokumentation af udrykningskørsel.

Idet kontrollen med køretøjer, der er mærket med politiets kendetegn eller med synlige udrykningssignaler er reguleret i retsplejelovens § 1020 b, stk. 2, har den administrative praksisændring for øvrige beredskabsaktører ikke kunnet omfatte disse køretøjer.

Justitsministeriet vurderer, at der er behov for en ensretning af reglerne om bødeforelæg til personale, der foretager udrykningskørsel i udrykningskøretøjer, således at formodningsreglen opstillet for det øvrige beredskab (f.eks. ambulancer, brandvæsen, akutlæge mv.) ligeledes kan finde anvendelse for politipersonale. Justitsministeriet finder i den forbindelse, at der bør opstilles en formodning om, at køretøjer mærket med politiets kendetegn eller med synlige udrykningssignaler, der registreres i en hastighedskontrol, har kørt lovlig udrykningskørsel og dermed ikke meddeles et bødeforelæg.

Det er således efter Justitsministeriets opfattelse afgørende, at beredskabet og myndighederne kan bruge deres ressour-

cer på den bedst mulige måde frem for at skulle bruge ressourcer på unødige sagsbehandlingsskridt (ikke mindst i politikredsene) i forbindelse med at skulle bevise, at der har været tale om udrykningskørsel i det pågældende tilfælde. Selvom hastighedskontrol er afgørende og vigtig for at sikre færdselssikkerheden og trygheden på vejene, må dette hensyn efter Justitsministeriets opfattelse – når det drejer sig om politipersonale, der skal handle hurtigt i forbindelse med akutte situationer, og hvor tilsidesættelsen af hastighedsbegrænsninger kan være nødvendig – vige for hensynet til politiets arbejde.

Samtidig vurderer Justitsministeriet dog, at indførelse af en sådan formodningsregel vil indebære en risiko for, at uberettigede hastighedsovertrædelser begået af politipersonale ikke vil blive sanktioneret. Tal fra 2019 fra Rigspolitiet viser, at der i ca. 5,5 pct. af alle sager om hastighedsovertrædelser begået af politiets køretøjer, som blev registreret af stærekasser, er sket betaling af bødeforelægget, hvilket må antages at være en erkendelse af uberettiget hastighedsovertrædelse. I absolutte tal svarer det til ca. 57 sager. Antallet af sager fra de øvrige beredskabsaktører viser, at 8 pct. af bødeforelæggene blev betalt, hvilket svarer til 42 sager. Endvidere viser tal fra Politiklagemyndigheden, at myndigheden i ca. 15 pct. af alle ATK-sager, der blev afgjort i 2019, fandt, at der var grundlag for at rejse tiltale for overtrædelse af hastighedsgrænserne, hvilket i absolutte tal svarer til 32 sager. Hertil bemærkes, at Politiklagemyndigheden behandler sager, hvor der er tale om politiets civile køretøjer og sager, hvor det af politidirektøren er vurderet, at der ikke var tale om udrykningskørsel.

Justitsministeriet vurderer på den baggrund, at der som supplement til formodningsreglen bør indføres en stikprøvekontrol, hvor politiet efterprøver, om der i tilfældigt udvalgte konkrete sager har været tale om udrykningskørsel. Opgaven med at gennemføre stikprøvekontrollen forventes i første omgang at blive placeret hos Politiets Administrative Center.

2.3.3. Den foreslåede ordning

Med henblik på at sikre, at der som udgangspunkt ikke meddeles et bødeforelæg til førere af køretøjer mærket med politiets kendetegn eller med synlige udrykningssignaler, der i forbindelse med udrykningskørsel registreres i en hastighedskontrol, foreslås det at ændre retsplejelovens § 1020 b, stk. 2, om Politiklagemyndighedens kompetence til at efterforske sager om hastighedsovertrædelser i forbindelse med politiets udrykningskørsel. Bestemmelsen foreslås ændret således, at den formodningsregel, der gælder for de øvrige beredskabsaktører om, at mærkede køretøjer, der registreres i en stærekasse, som udgangspunkt anses for at være under udrykning, ligeledes kan finde anvendelse for køretøjer mærket med politiets kendetegn eller med synlige udrykningssignaler.

Med den foreslåede nye affattelse af retsplejelovens § 1020 b, stk. 2, vil det være fastsat, at Politiklagemyndigheden ikke efterforsker sager, hvor politipersonale i forbindelse med udrykningskørsel overtræder færdselslovens hastighedsbestemmelser i et køretøj mærket med politiets kendetegn eller med synlige udrykningssignaler, medmindre der er konkret anledning hertil.

Den foreslåede ændring af retsplejelovens § 1020 b, stk. 2, vil i praksis medføre, at der skal ske en frasortering af de sager, hvor det visuelt kan konstateres ud fra det optagne billede, at der er tale om et udrykningskøretøj. Frasorteringen foretages af politiet, som gennemgår sagerne manuelt.

Den foreslåede ordning indebærer, at politidirektøren i sager om politipersonales overtrædelse af færdselslovens hastighedsbestemmelser i køretøjer mærket med politiets kendetegn eller synlige udrykningssignaler, ikke længere skal vurdere, hvorvidt der i det konkrete tilfælde har været tale om udrykningskørsel. Den foreslåede bestemmelse indebærer således, at sådanne køretøjer, der f.eks. bliver registreret i en stærekasse, som udgangspunkt anses for at udføre udrykningskørsel.

Det forudsættes, at der i lighed med ordningen for det øvrige beredskab foretages en stikprøvekontrol af tilfældige registrerede fartoverskridelser af politikøretøjer, hvor det skal fastslås, at der var tale om en lovlig overtrædelse af hastighedsbegrænsningerne.

Stikprøvekontrollen vil ske på administrativt grundlag og vil i første omgang blive udført af Politiets Administrative Center. Det forudsættes, at stikprøvekontrollen skal omfatte et bredt udsnit af hastighedsovertrædelser.

Det følger af den foreslåede nyaffattelse af retsplejelovens § 1020 b, stk. 2, at Politiklagemyndigheden, såfremt der er konkret anledning hertil, fortsat kan efterforske sager, hvor politipersonale i forbindelse med udrykningskørsel overtræder færdselslovens hastighedsbestemmelser i et køretøj mærket med politiets kendetegn eller med synlige udrykningssignaler.

Såfremt det f.eks. ved stikprøvekontrollen eller på anden vis konstateres, at der i en konkret sag ikke har været tale om en berettiget udrykningskørsel, fremsendes sagen til Politiklagemyndigheden. Politiklagemyndigheden vil i den forbindelse kunne afvise sagen eller indlede efterforskning. Når efterforskningen er afsluttet, sender Politiklagemyndigheden sagen til statsadvokaten med henblik på afgørelse af tiltale-spørgsmålet, jf. retsplejelovens § 1020 e, stk. 1.

Politiklagemyndigheden vil efter omstændighederne også kunne efterforske sager i øvrige situationer, hvor der måtte

være konkret anledning til at antage, at overtrædelsen af færdselslovens hastighedsbestemmelser ikke er sket i forbindelse med lovlig udrykningskørsel, eksempelvis ved anmeldelse fra en borger eller lignende.

Den foreslåede ændring af retsplejelovens § 1020 b, stk. 2, finder efter sin ordlyd alene anvendelse i forbindelse med politipersonalets færdsel i køretøjer mærket med politiets kendetegn eller med synlige udrykningssignaler. Bestemmelsen omfatter således ikke politiets civile køretøjer (ikke mærkede med politiets kendetegn eller synlige udrykningssignaler). Når overtrædelser af færdselslovens hastighedsbestemmelser sker i et civilt køretøj uden synlige udrykningssignaler, skal sagen således fortsat overgives til Politiklagemyndigheden.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 23, og bemærkningerne hertil.

3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Forslaget om oprettelse af Bevismiddeltilsynet, der vil blive placeret under samme ledelse som Politiklagemyndigheden, forventes at medføre merudgifter på 1,2 mio. kr. i 2021 og herefter 9,4 mio. kr. årligt fra 2022 og frem.

Udgifterne kan i høj grad henføres til lønudgifter til en række medarbejdere, som vil skulle varetage den nye opgave med at føre tematisk tilsyn med tekniske beviser, samt at føre tilsyn med politiets og anklagemyndighedens afdækning af og opfølgning på konkret konstaterede fejl ved behandlingen af tekniske beviser.

Med henblik på at sikre understøttelsen af Bevismiddeltilsynets brede kompetence med hensyn til typen af tekniske beviser, der efter deres karakter er meget forskelligartede, indgår der også i størrelsesordenen 1,6 mio. kr. årligt til antagelse af eksternt ekspertbistand. Ekspertbistanden kan anvendes i de tilfælde, hvor tilsynet ikke har den fornødne ekspertise i forhold til de enkelte bevistyper.

De årlige udgifter er udtryk for en overordnet ramme for tilsynets udgifter, og der er derfor ikke fastsat mål for antallet af konkrete aktiviteter, f.eks. antallet af tilsyn, der skal udføres, eller hvor mange tekniske bevistyper, der skal undersøges.

Forslaget om oprettelse af Bevismiddeltilsynet forventes derudover at medføre merudgifter for politiet og anklagemyndigheden på henholdsvis 4,5 og 3,7-4,7 mio. kr. årligt. Politiets og anklagemyndighedens merudgifter vil være relateret til f.eks. koordinering af bestillinger eller forespørgsler fra Bevismiddeltilsynet, identificering, indhentelse

og eventuel udarbejdelse af skriftligt materiale, planlægning af og tilstedeværelse under eventuelle tilsynsbesøg mv. og inddragelse af ressourcer med faglig indsigt og kompetencer vedrørende de enkelte efterforskningsmidler og bevistyper. Udgifterne vil blive afholdt inden for myndighedernes eksisterende økonomiske rammer.

Gennemførte tilsyn vil som nævnt under pkt. 2.1.3.6 kunne munde ud i en række anbefalinger til myndighederne, der skal foretage en nærmere vurdering af, hvorvidt anbefalingerne skal udmøntes. Det bemærkes, at der ikke med nærværende lovforslag er foretaget en vurdering af eventuelle udgifter forbundet med Bevismiddeltilsynets fremtidige anbefalinger.

Der henvises til pkt. 2.1.3.1 og pkt. 2.1.3.4 for en nærmere beskrivelse af tilsynets organisering og opgavevaretagelse.

Forslaget om at udvide Politiklagemyndighedens kompetence til – ud over politipersonale – også at omfatte andet personale i politiet og anklagemyndigheden, som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning, forventes at medføre merudgifter for Politiklagemyndigheden på i størrelsesordenen 1,2 mio. kr. årligt fra 2022 og frem.

Merudgifterne kan henføres til den øgede sagsbelastning, som Politiklagemyndigheden forventes at have som følge af kompetenceudvidelsen.

Herudover forventes der at være begrænsede merudgifter for politiet og anklagemyndigheden, både centralt og lokalt, i forbindelse med understøttelsen af Politiklagemyndighedens arbejde. Det gælder både for myndighedernes administrative og juridiske behandling af sagerne samt i forbindelse med egentlig ansættelsesretlig sagsbehandling. Eventuelle begrænsede merudgifter vil blive afholdt inden for myndighedernes eksisterende økonomiske rammer.

Endelig bemærkes det, at lovforslaget efterlever principperne for digitaliseringsklar lovgivning, og at navnlig oprettelsen af Bevismiddeltilsynet er i overensstemmelse med princippet om forebyggelse af bl.a. fejl. Tilsynet får således hjemmel til at indhente og behandle relevante oplysninger for at forebygge fejlbehandling af tekniske beviser blandt straffesagens aktører.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

Lovforslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget indebærer, at politiklageordningen udvides til – ud over politipersonale – at omfatte andet personale i politiet og anklagemyndigheden, som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning. Adfærdsklager og anmeldelser af strafbare forhold begået i tjenesten vil således fremover skulle behandles af Politiklagemyndigheden og ikke i henholdsvis politiet og anklagemyndigheden, afhængigt af hvor den pågældende medarbejder er ansat.

Lovforslaget har dermed den positive konsekvens, at borgeren får en ensartet retsstilling og en mulighed for at indbringe sådanne sager for Politiklagemyndigheden, uafhængigt af hvilken medarbejder sagen vedrører. Der vil ikke længere være forskel på, om den person, der klages over, er politiuddannet, civilt ansat i politiet eller ansat ved anklagemyndigheden. Det afgørende vil være, hvilke typer opgaver den pågældende varetager.

6. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

7. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.

8. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 10. marts 2021 til den 7. april 2021 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Advokatrådet, Advokatsamfundet, Aalborg Universitet (Juridisk Fakultet), Aarhus Universitet (Juridisk Fakultet), Akademikerne, Amnesty International, Copenhagen Business School (CBS LAW – Institut for Ledelse, Politik og Filosofi), Danmarks Jurist- og Økonomforbund, Danmarks Tekniske Universitet (DTU Diplom – Center for Diplomingeniøruddannelse), Dansk Arbejdsgiverforening, Danske Advokater, Danske Regioner, Datatilsynet, Den Danske Akkrediteringsfond, Den Danske Dommerforening, Den Uafhængige Politiklagemyndighed, Det Kriminalpræventive Råd, Digitaliseringsstyrelsen, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Fagbevægelsens Hovedorganisation, Foreningen af Offentlige Anklagere, Foreningen af Statsadvokater, Fængselsforbundet, HK Landsklubben Danmarks Domstole, HK Landsklubben Kriminalforsorgen, HK Landsklubben Politiet, Ingeniørforeningen IDA, Institut for Menneskerettigheder, IT-Branchen, IT-Politisk Forening, Justitia, KL, Kriminalforsorgsforeningen, Københavns Universitet (Juridisk Fakultet), Københavns Universitet (Retsmedicinsk Institut), Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsforeningen KRIM, Politiforbundet, Politidirektørforeningen, PROSA, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Retspolitisk Forening, Syddansk Universitet (Juridisk Institut), Rådet for Digital Sikkerhed, samtlige byretter, Tilsynet med Efterretningstjenesterne, Vestre Landsret og Østre Landsret.

9. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Lovforslaget forventes at medføre merudgifter på Justitsministeriets område på i alt 1,2 mio. kr. i 2021 og 9,4 mio. kr. årligt samt yderligere 1,2 mio. kr. årligt fra 2022 og frem for Politiklagemyndigheden. For politiet og anklagemyndigheden forventes udgifter på hhv. 4,5 mio. kr. og 3,7-4,7 mio. kr. årligt fra 2022 og frem.
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Lovforslaget forventes at medføre merudgifter på Justitsministeriets område på i alt 1,2 mio. kr. i 2021 og 9,4 mio. kr. årligt samt yderligere 1,2 mio. kr. årligt fra 2022 og frem for Politiklagemyndigheden. For politiet og anklagemyndigheden forventes udgifter på

		hhv. 4,5 mio. kr. og 3,7-4,7 mio. kr. årligt fra 2022 og frem.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Udvidelsen af politiklageordningen sikrer, at borgeren får en ensartet retsstilling og en mulighed for at indbringe sager for Politiklagemyndigheden, idet sager, som omhandler andet personale i politiet og anklagemyndigheden, som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning, vil skulle behandles af Politiklagemyndigheden.	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.	
Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering/Overimplementering af EU-retlige minimumsforpligtelser	Ja	Nej X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Retsplejelovens sjette afsnit har i dag overskriften »Den Uafhængige Politiklagemyndighed«. Med lovforslaget ændres afsnittet, så det fremover også regulerer Det Uafhængige Tilsyn med Bevismidler. Det foreslås på denne baggrund, at overskriften til sjette afsnit ændres til »Den Uafhængige Politiklagemyndighed og Det Uafhængige Tilsyn med Bevismidler«.

Til nr. 2

Det følger af den gældende bestemmelse i § 118, stk. 2, at Politiklagemyndigheden behandler klager over politiet, jf. kapitel 93 b og efterforsker straffesager mod politipersonale, jf. kapitel 93 c. Politiklagemyndigheden har således til opgave at undersøge adfærdsklager over politipersonale og efterforske straffbare forhold begået i tjenesten.

Som anført i lovforslagets pkt. 2.2.1 omfatter politipersonale i denne sammenhæng det politiuddannede personale i politiet og politiets jurister (dvs. politiets juridiske personale og den lokale anklagemyndighed), jf. bemærkningerne til

forslag til lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Ny politiklageordning m.v.), jf. Folketingstiden- de 2009-10, tillæg A, L 88, som fremsat, side 9.

Det foreslås at indsætte et nyt 2. pkt. i retsplejelovens § 118, stk. 2, således at det vil fremgå af bestemmelsen, at Politiklagemyndigheden – ud over klager over politipersonale og efterforskning af straffesager mod politipersonale – også vil skulle behandle klager over andet personale i politiet og anklagemyndigheden, jf. kapitel 93 b, og efterforske straffesager mod andet personale i politiet og anklagemyndigheden, jf. kapitel 93 c, som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning.

Den foreslåede ændring indebærer en udvidelse af politiklageordningen, som ikke vil medføre ændringer i forhold til politipersonalet, der i dag allerede er omfattet af Politiklagemyndighedens kompetence. Lovforslaget indebærer derimod ændringer for så vidt angår andet personale end politipersonale i politiet og anklagemyndigheden, da de i medfør af den foreslåede ændring vil blive omfattet af Politiklagemyndighedens kompetence, hvis de pågældende varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning. Med den foreslåede udvidelse sigtes således til civilt personale i politiet og ansatte ved den centrale anklagemyndighed (statsadvokaterne og Rigsadvokaten). Udvidelsen af politiklageordningen indebærer, at der for borgere vil gælde samme klageadgang til Den Uafhængige Politiklagemyndighed over personale i po-

litiet og anklagemyndigheden, som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning, som der i dag gælder i forhold til politipersonale.

Politimæssige opgaver skal afgrænses efter politilovens § 2 og knytter sig først og fremmest til forebyggelse, efterforskning og retsforfølgning af strafbare forhold samt beføjelser, der er knyttet til ordenshåndhævelse. Dette indbefatter f.eks. civile medarbejderes bevishåndtering, kriminalteknisk efterforskning, efterforskning af økonomisk kriminalitet og it-kriminalitet mv. Politimæssige opgaver omfatter endvidere tilsyns- og kontrolopgaver, som f.eks. trafikkontrol, udstedelse af tilladelser, paskontrolopgaver mv. Politiklageordningen vil endvidere omfatte det civile personales vejledning af borgere i forbindelse med varetagelse af politimæssige opgaver, herunder det administrative personales varetagelse af 114-opkald. Endelig omfatter politimæssige opgaver, som oplistet i politilovens § 2, f.eks. forvaltning af hittegods, udstedelse af jagttegn og varetagelse af kriminalregisteret.

Med opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning, forstås navnlig anklagemyndighedens varetagelse af opgaver inden for strafferetsplejen med hensyn til strafforfølgning, herunder retssagsbehandling, gennemførelse af straffeprocessuelle skridt eller tvangsindgreb over for borgerne og borgerrettede opgaver i forbindelse med f.eks. straffuldbyrdelse og foranstaltningsændringssager. Det vil endvidere omfatte andre retshåndhævende opgaver, hvor myndighedskompetencen over for borgerne er henlagt til anklagemyndigheden, herunder opgaver om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning, aktindsigt i straffesager, sager om tilhold, bortvisning og opholdsforbud og telefonbetjening af borgere, hvis der er tale om opgaver inden for strafferetsplejen med hensyn til strafforfølgning.

Politiklagemyndighedens kompetence vil ikke omfatte øvrige opgaver som støttefunktioner, regnskab, ledelsesunderstøttelse, kommunikation, personaleadministration og lignede administrative funktioner. Det almindelige kontorpersonale, servicemedarbejdere, administrationsmedarbejdere, studentermedhjælpere mv. vil som udgangspunkt ikke være omfattet af politiklageordningen, idet disse medarbejdergrupper i almindelighed ikke varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning. Denne type opgaver vil f.eks. involvere personalehåndtering, rekruttering, undervisning af medarbejdere, revision og bogføring, kopiering af sagsakter og øvrige organisatoriske opgaver.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 5 og 20, og bemærkningerne hertil.

Til nr. 3

Det foreslås, at bestemmelserne i § 118 a til § 118 e ophæves, og at der i stedet indsættes nye bestemmelser som § 118 a til § 118 f.

Formålet med de foreslåede bestemmelser er navnlig at etablere Det Uafhængige Bevismiddeltilsyn, jf. den foreslåede § 118 a, og i øvrigt at foretage de ændringer i retsplejelovens kapitel 11 a, der følger af etableringen. På en række punkter foreslås der således en indholdsmæssig videreførelse af de gældende regler i kapitlet, jf. nærmere herom under de enkelte foreslåede bestemmelser.

Ad § 118 a

Der eksisterer ikke i dag et uafhængigt tilsyn med politiets og anklagemyndighedens behandling af tekniske beviser. Den foreslåede § 118 a er ny og indebærer, at der oprettes en ny statslig myndighed, der betegnes Det Uafhængige Tilsyn med Bevismidler – i daglig tale Bevismiddeltilsynet.

Efter det foreslåede *stk. 1* er Det Uafhængige Tilsyn med Bevismidler en selvstændig myndighed, der ledes af Politiklagerrådet og en direktør.

Myndigheden vil blive placeret under samme ledelse som Politiklagemyndigheden. Det vil herefter være Politiklagerrådet, der har det overordnede ansvar for Bevismiddeltilsynets virksomhed og for at fastlægge generelle overordnede retningslinjer for myndighedens arbejde. Det daglige ansvar for myndighedens arbejde vil påhvile direktøren for Politiklagemyndigheden, der fremover også vil være den øverste ansvarlige for Bevismiddeltilsynets medarbejdere.

Ud over den fælles direktør for Politiklagemyndigheden og Bevismiddeltilsynet er det hensigten, at Bevismiddeltilsynets sekretariat skal bestå af en sekretariatschef, der ligesom direktøren forudsættes at være en erfaren jurist, og som kan varetage direktørens funktioner i forhold til tilsynet, når denne ikke er til stede. Tilsynet vil endvidere skulle bestå af et yderligere antal juridiske medarbejdere samt en eller flere personer med efterforskningsmæssig baggrund. Myndigheden vil herudover skulle bestå af en eller flere analytiske medarbejdere med en relevant uddannelsesmæssig baggrund, f.eks. inden for det samfundsvidenskabelige område, samt administrativt personale.

Det forudsættes endvidere, at tilsynet løbende vil kunne antage eksternt ekspertbistand i forbindelse med navnlig de tematisk tilrettede tilsyn. Det kan f.eks. være i tilfælde, hvor tilsynet ikke har den fornødne ekspertise i forhold til de enkelte bevistyper.

Bevismiddeltilsynet placeres i administrativ henseende under Justitsministeriet, der vil være den øverste ansvarlige

for Bevismiddeltilsynets bevillinger og andre økonomiske forhold, personale og IT.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

I *stk. 2, 1. pkt.*, foreslås det, at Bevismiddeltilsynet skal føre tilsyn med politiets og anklagemyndighedens behandling af tekniske beviser.

Bevismiddeltilsynets virksomhed vil således skulle omfatte politiet og anklagemyndigheden, nærmere bestemt Rigspolitiet, politikredsene, Rigsadvokaten, de to regionale statsadvokater og Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet. Tilsynets virksomhed vil også omfatte den kommende nationale efterforskningsenhed og nye statsadvokat.

Politiklagemyndighedens efterforskning af straffesager vil ikke være omfattet af Bevismiddeltilsynets kompetence. Tilsynets generelle anbefalinger til politiet og anklagemyndigheden vil dog skulle indgå ved Politiklagemyndighedens behandling af tekniske beviser, i det omfang de måtte være relevante.

Tilsynet vil ikke skulle omfatte eksterne aktører, som bistår politiet og anklagemyndigheden i processen med at indsamle og behandle beviser, herunder de erklæringer mv., som sådanne eksterne aktører udfærdiger til brug for konkrete straffesager. Tilsynet omfatter eksempelvis ikke Retsmedicinsk Institut. Hvis politiet imidlertid på baggrund af f.eks. en retsgenetisk erklæring udarbejder politirapporter eller lignende, vil disse være omfattet af tilsynets virksomhed.

Bevismiddeltilsynets kompetencer vil ikke være sammenfaldende med de kompetencer, der udøves på det databeskyttelsesretlige område, og som retter sig mod behandling af personoplysninger ved behandlingen af tekniske beviser. Opstår der spørgsmål om det fornødne niveau af behandlingssikkerhed, når et teknisk bevis omfatter behandling af personoplysninger, vil vurderingen af, hvad der udgør et passende niveau for behandlingssikkerheden, f.eks. kravene til en anvendt krypteringsløsning, derfor henhøre under Datatilsynets tilsynskompetence.

Ligeledes vil eksempelvis spørgsmål om, hvornår og i hvilket omfang oplysninger skal slettes, skulle afklares ud fra de databeskyttelsesretlige regler, og vil derfor ligeledes henhøre under Datatilsynets tilsynskompetence.

Bevismiddeltilsynets kompetence vil heller ikke omfatte tilsynet med efterlevelsen af de regler, der er fastsat for politiets registre, f.eks. kriminalregisteret, Politiets Efterforskningsstøttedatabase (PED) og DNA-profilregisteret.

Bevismiddeltilsynet vil ikke skulle beskæftige sig med forhold knyttet til myndighedernes økonomiske og ressourcemæssige forvaltning, idet sådanne forhold navnlig er underlagt Rigsrevisionens tilsyn.

Bevismiddeltilsynet vil dog i alle tilfælde kunne viderefremme konkrete observationer, f.eks. knyttet til efterlevelsen af generelle offentligretlige eller databeskyttelsesretlige regelsæt, som observeres i en politikreds, statsadvokatur, Rigspolitiet eller Rigsadvokaten med henblik på, at den relevante myndighed adresserer observationerne i relevant omfang.

Det bemærkes endelig, at Politiets Efterretningstjeneste ikke vil være omfattet af tilsynets kompetence, jf. bemærkningerne til den foreslåede *stk. 2, 2. pkt.*, nedenfor.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Materielt vil tilsynet have kompetence til at undersøge og føre tilsyn med politiets og anklagemyndighedens behandling af tekniske beviser.

Begrebet »behandling« skal forstås bredt og relaterer sig til politiets og anklagemyndighedens samlede håndtering af tekniske beviser med de begrænsninger, der er nævnt i pkt. 2.1.3.4. Der skal endvidere være tale om behandling, der er egnet til at påvirke integriteten af oplysningerne, og den måde de fremtræder på gennem straffesagskæden. Der er ikke sammenfald mellem begrebet »behandling« i nærværende lovforslag og begrebets anvendelse i databeskyttelsesretlig sammenhæng.

Begrebet »tekniske beviser« skal forstås bredt og vil skulle omfatte oplysninger, spor og materiale, som indsamles til brug for en teknisk undersøgelse og behandling, således at oplysningerne senere kan dokumenteres som bevis i en straffesag. Det er ikke afgørende for afgrænsningen, at den tekniske undersøgelse eller behandlingen foretages på en bestemt måde, herunder om der bliver anvendt it-systemer eller lignende.

Eksempler på tekniske beviser vil kunne være teledata, biologiske spor, blodstænksanalyser, brandtekniske undersøgelser, dokumentanalyser, DNA, fingeraftryk, våbenspor, ballistiske undersøgelser, værktøjsspor, sålaftryk, foto- og videooptagelser, undersøgelse af kemiske stoffer, jordbundsanalyser samt it-spor fra computere, tablets og internettet.

De pågældende beviser er kendetegnet ved at have været undergivet eller være fremkommet ved en forudgående teknisk undersøgelse eller behandling enten hos politiet selv,

hos f.eks. Retsmedicinsk Institut eller hos private aktører, der udleder en konklusion på baggrund af undersøgelsen.

Som eksempel på bevistyper, der ikke vil være omfattet af definitionen »tekniske beviser« kan nævnes vidnebeviset, såfremt dette ikke har været undergivet eller er fremkommet ved en forudgående teknisk undersøgelse eller behandling, f.eks. i form af en lyd- eller videooptagelse af afhøringen. Denne bevistype adskiller sig generelt ved, at beviset kan føres for retten i sin umiddelbare form. Det samme gør sig gældende for f.eks. udskrift af korrespondance og kontoudtog, samt genstande som våben, tøj eller lignende, der ligeledes blot kan fremvises under retsmøder. Der kan eksempelvis være tale om tilfælde, hvor en springkniv fremvises i retten med henblik på at demonstrere dens funktion. Et andet eksempel kunne være beklædningsgenstande, der medbringes i retten, så rettens medlemmer kan få fremvist farven, mønstret eller andre kendetegn herved. Disse bevistyper, som kan fremlægges i retten i deres umiddelbare form, og som – uden nogen form for forudgående teknisk undersøgelse eller behandling – kan dokumenteres for retten, vil ikke være omfattet af begrebet »tekniske beviser«.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Tilsynet vil skulle udføre to former for tilsynsvirksomhed vedrørende myndighedernes behandling af tekniske beviser. For det første vil tilsynet på eget initiativ kunne gennemføre tematiske tilsyn med udvalgte bevistyper. For det andet vil tilsynet på baggrund af en orientering fra den relevante myndighed kunne gennemføre tilsyn med myndighedernes afdækning af og opfølgning på konstaterede eller mulige fejl vedrørende behandlingen af tekniske beviser.

For så vidt angår tematiske tilsyn med udvalgte bevistyper vil disse særligt være rettet mod forhold, der har betydning for, at forbehold og usikkerheder knyttet til tekniske beviser kan indgå i straffesagskæden med den fornødne transparens.

De tematiske tilsyn har til formål at afdække og adressere forhold, der kan kompromittere et bevismiddels integritet, f.eks. utilstrækkelig kvalitetskontrol med behandlingen af beviset eller manglende deklareret af forbehold og usikkerheder knyttet til beviset. Tilsynet har derimod ikke til formål at udføre en legalitetskontrol med myndighedernes virksomhed, herunder af om konkrete bestemmelser i retsplejeloven, retshåndhævelsesloven eller andre love efterleves.

Tilsynets tematiske tilsynsvirksomhed vil tidsmæssigt strække sig fra den indledende efterforskningsfase, hvor beviser gennemgår en teknisk undersøgelse eller behandling, til de eventuelt præsenteres som bevis under en straffesag.

Bevismiddeltilsynet vil i forbindelse med den tematiske tilsynsvirksomhed for det første skulle påse, at der er udarbejdet tilstrækkelige og relevante procedurer og retningslinjer for håndteringen og behandlingen af de enkelte typer af tekniske beviser.

I det omfang der findes egentlige nationale eller internationale standarder (f.eks. ISO-standarder), der regulerer området for den pågældende bevistype, vil tilsynet kunne anvende disse som led i sin vurdering. Tilsynet vil kunne anmode myndighederne om dokumentation for, at standarderne er implementeret, og at eventuelle certificeringer og akkrediteringer er opnået.

I mangel af egentlige standarder og certificeringsordninger på området vil tilsynet kunne tage udgangspunkt i national og international praksis på området.

Ved vurderingen af, om der er udarbejdet tilstrækkelige procedurer og retningslinjer, vil tilsynet endvidere kunne se på, om der er fastsat retningslinjer om særlige uddannelseskra- v for de ansatte og information til brugerne af det pågældende bevistype vedrørende fejl, problemstillinger og udviklinger på området.

Bevismiddeltilsynet vil i forbindelse med den tematiske tilsynsvirksomhed for det andet skulle påse, at de fastsatte procedurer og retningslinjer efterleves.

På områder, hvor der er fastsat egentlige standarder, vil der kunne tages udgangspunkt i, om der er en gældende certificering eller akkreditering. Tilsynet vil herudover f.eks. kunne anmode om at få udleveret skriftlig dokumentation for gennemførte kvalitetskontroller samt dokumentation for identificerede fejl eller afvigelser og tilhørende beskrivelser af fejlløsninger.

Bevismiddeltilsynet vil for det tredje skulle påse, at alle relevante forhold, der knytter sig til karakteren af det anvendte bevis, indgår som en del af sagens samlede oplysninger. Tilsynets opgave vil her være at føre kontrol med, at beskrivelsen af forbehold og usikkerheder generelt er tilstrækkelig og fyldestgørende.

Tilsynet vil ikke på enkeltsagsniveau skulle efterprøve konklusionerne vedrørende undersøgelsen eller behandlingen af tekniske beviser (f.eks. *om* der er et konkret match i DNA-sporet, eller *om* en persons telefon ifølge teleselskabernes oplysninger har været registreret på bestemte master), eller hvordan konklusionerne *anvendes* under politiets efterforskning og under anklagemyndighedens bevisførelse. Tilsynet vil derimod skulle kontrollere, om beskrivelserne af de forbehold og usikkerheder, der knytter sig til konklusionerne

på undersøgelsen eller behandlingen af sådanne beviser, generelt er dækkende.

Bevismiddeltilsynet vil herudover skulle føre tilsyn med, at anklagemyndigheden, som led i myndighedens legalitets- og kvalitetstilsyn, på alle stadier af sagsbehandlingen sikrer, at sagen i relevant omfang indeholder oplysninger om de relevante forbehold og usikkerheder, der konkret måtte knytte sig til de anvendte tekniske beviser. Det gælder delvist i efterforskningsfasen, på tidspunktet for vurderingen af tiltalspørgsmålet, og under sagernes hovedforhandling i retten.

Bevismiddeltilsynet vil endvidere skulle føre tilsyn med, at anklagemyndigheden generelt og i relevant omfang fremlægger relevante forbehold og usikkerheder forbundet med det enkelte bevismiddel gennem hele straffesagskæden frem til en eventuel dom.

Når tekniske beviser anvendes under retsmøder i efterforskningen, eller når oplysningerne indgår som tekniske beviser under hovedforhandlingen, vil anklagemyndigheden have til opgave at præsentere relevante forbehold og usikkerheder ved bevismidlet. Bevismiddeltilsynet vil ud fra en risikobaseret afvejning kunne vurdere, hvordan, og i hvilket omfang, der skal føres tilsyn i denne fase af straffesagsbehandlingen. Tilsynet kan eksempelvis foretages stikprøvevis ved at gennemgå retsbøgerne i et antal afsluttede sager for at konstatere, hvilke bilag, der er anført som dokumenteret. I tilfælde, hvor tilsynet ud fra bevistypens karakter vurderer det nødvendigt, vil tilsynet også kunne observere et antal retsmøder, hvor bevismidlet indgår og inddrage disse erfaringer i sine samlede vurderinger.

Hvor de tematiske tilsyn har til formål at identificere, om der foreligger systemfejl ved behandlingen af et eller flere udvalgte tekniske beviser (og anbefale løsninger herpå), vil et tilsyn vedrørende konstaterede eller mulige fejl tage udgangspunkt i de relevante myndigheders håndtering af en allerede konstateret fejl eller mulig fejl. Et sådant tilsyn forudsættes at kunne iværksættes, når der konstateres fejl eller mulige fejl, der er omfattet af orienteringspligten i det foreslåede stk. 3, 2. pkt.

Begrebet fejl skal således forstås bredt og dækker bl.a. tekniske, systemiske og menneskeligt begåede fejl, der opstår i forbindelse med behandlingen af tekniske bevismidler, eller som har betydning for behandlingen og pålideligheden af tekniske bevismidler.

Med begrebet mulige fejl sigtes der til, at tilsynet også vil kunne foretage en samlet vurdering af forløb, hvor myndighederne konstaterer, at behandlingen af et teknisk bevis potentielt kan have været behæftet med fejl, men hvor det i løbet af myndighedernes afdækning viser sig, at dette efter myndighedernes vurdering ikke har været tilfældet.

Det forudsættes, at tilsynet alene går ind i en sag, hvis en konstateret eller mulig fejl må antages at have haft eller kunne have retssikkerhedsmæssig betydning. Hermed sigtes der til fejl, der har konsekvenser for borgernes retssikkerhed, herunder navnlig hvor fejlen eller den mulige fejl kan have haft betydning for afgørelsen af konkrete straffesager.

Det forudsættes endvidere, at tilsynet alene går ind i en sag, hvor den konstaterede eller mulige fejl må antages at have generel eller systematisk karakter. Det forudsættes således, at tilsynet alene beskæftiger sig med fejl og problemstillinger af en vis tværgående karakter. Tilsynet vil ikke skulle vurdere myndighedernes håndtering af eksempelvis enkeltstående menneskelige fejl eller i øvrigt fejl, der kun har eller har haft betydning for få konkrete sager.

Tilsynet vil for det første have til opgave at foretage en samlet vurdering af, om myndighederne i tilstrækkelig grad har afdækket den konstaterede eller mulige fejl og dennes retssikkerhedsmæssige konsekvenser. Eksempelvis vil tilsynet kunne vurdere, om myndighederne har gennemgået et tilstrækkeligt antal straffesager, om myndighedernes skøn over omfanget er retvisende, eller om den tekniske afdækning heraf er tilstrækkelig.

Tilsynet vil for det andet have til opgave at foretage en samlet vurdering af, om de tiltag, som myndighederne har iværksat i anledning af en fejl eller mulig fejl, er tilstrækkelige til at adressere de retssikkerhedsmæssige konsekvenser heraf. Tilsynet vil eksempelvis kunne forholde sig til, om myndighedernes kortsigtede og umiddelbare tiltag (eksempelvis berostillelse af verserende straffesager) i tilstrækkelig grad har minimeret de umiddelbare retssikkerhedsmæssige konsekvenser af den konstaterede eller mulige fejl. Tilsynet vil endvidere kunne forholde sig til, om den samlede håndtering af en konstateret eller mulig fejl i tilstrækkelig grad har adresseret de retssikkerhedsmæssige konsekvenser, samt om mere generelle tiltag er tilstrækkelige til at forhindre og forebygge en lignende situation.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Bevismiddeltilsynet kan iværksætte tilsyn på eget initiativ. Iværksættelsen af tilsyn vedrørende myndighedernes håndtering af konstaterede eller mulige fejl ved behandlingen af tekniske beviser vil i praksis skulle iværksættes på baggrund af en orientering fra de relevante myndigheder. Der henvises i den forbindelse til bemærkningerne til den foreslåede § 118 a, stk. 3, 2. pkt., nedenfor.

Ved beslutningen om, hvilke tekniske bevistyper der undergives en tematisk tilsyn, kan der bl.a. lægges vægt på, om en nærmere undersøgelse af den pågældende bevistype må for-

ventes at være af væsentlig, generel retssikkerhedsmæssig betydning. Det vil i den forbindelse være særligt relevant at inddrage de enkelte bevistypers karakter og fokusere på bevistyper, der undergives en større mængde sagsskridt og undersøgelser, inden de fremlægges som bevis i retten. Fotos, videooptagelser og skadestuerapporter vil f.eks. som udgangspunkt ikke være genstand for større behandlinger eller undersøgelser, mens kriminaltekniske og it-tekniske erklæringer typisk er udtryk for et større bagvedliggende undersøgelsesarbejde.

Der vil ved iværksættelsen af et tematisk tilsyn endvidere kunne lægges vægt på, om der er en formodning for, at myndighedernes behandling af den pågældende bevistype giver anledning hertil. Endelig vil tilsyn kunne gennemføres som en ren stikprøvekontrol. Der er herved ikke tale om en udtømmende opregning, ligesom gennemførelse af tilsyn kan være begrundet i flere af de ovennævnte hensyn.

Tilsynet forudsættes at informere politiet og anklagemyndigheden, i det omfang tilsynet som led i sin virksomhed bliver bekendt med forhold af uopsættelig karakter. Dette gælder også, selvom tilsynet med den konkrete bevistype ikke er tilendebragt, og selvom forholdet er på enkeltsagsniveau. Tilsynet vil i en sådan situation have en aktiv handling for dermed at sikre, at myndighederne hurtigt kan indlede de nødvendige tiltag. Etableringen af tilsynet vil endvidere hverken afskære eller friholde myndighederne fra at handle adækvat, hvis der opstår kvalitetsmangler mv. med hensyn til en konkret bevistype eller på enkeltsagsniveau.

Udførelsen af det tematiske tilsyn vil bl.a. kunne ske ved, at tilsynet indhenter et større antal afsluttede straffesager inden for en eller flere sagskategorier og for en afgrænset tidsperiode. Sagsakterne i de pågældende sager vil herefter kunne danne grundlag for en gennemgang med henblik på at vurdere, om straffesagerne indeholder de nødvendige oplysninger om de usikkerheder, der konkret måtte knytte sig til den pågældende bevistype. Det vil naturligt kunne indgå i denne vurdering, at det ikke ud fra en gennemgang af sagens akter kan udelukkes, at der i forbindelse med sagens behandling har været inddraget de nødvendige oplysninger om bl.a. usikkerheder forbundet med et konkret teknisk bevis, selvom dette ikke fremgår af f.eks. retsbogen.

Tilsynet vil endvidere kunne omfatte egentlige tilsynsbesøg hos politiet og anklagemyndigheden. Dette vil navnlig være relevant i forbindelse med tilsynets konstatering af, om der er udarbejdet tiltrækkelige procedurer og retningslinjer for behandlingen af tekniske beviser på myndighedsniveau, om de fastsatte procedurer og retningslinjer efterleves, og om de eventuelle usikkerheder i relevant omfang fremlægges gennem hele straffesagskæden.

Bevismiddeltilsynet vil endvidere – ud fra en risikobaseret

afvejning – kunne foretage en vurdering af, hvordan tilsynet med oplysninger i sagsbehandlingen skal gennemføres. I forlængelse af det ovenfor anførte vil tilsynet f.eks. kunne indhente et større antal afsluttede straffesager, hvor en bestemt bevistype indgår med henblik på gennemgå retsbøgerne og konstatere, hvilke bilag der er anført som dokumenteret. Såfremt Bevismiddeltilsynet ud fra bevistypens karakter vurderer det nødvendigt, vil tilsynet også kunne overvære et antal retsmøder, hvor bevismidlet indgår og inddrage disse erfaringer i sine samlede vurderinger. Tilsynet vil også kunne anvende denne mulighed for at få et praktisk indblik i retsarbejdet.

Hvis Bevismiddeltilsynet vælger at gøre brug af muligheden for at overvære retsmøder, forudsættes det, at straffesagens aktører inddrages i planlægningsarbejdet og orienteres herom.

Bevismiddeltilsynet har selvsagt ikke instruktionsbeføjelse over for den enkelte anklager i forbindelse med sin tilstedeværelse under retsmøder. Tilsynet kan alene overføre retsmøder med henblik på at opnå indblik i behandlingen af tekniske beviser i straffesager. Tilsynets ønske om at overføre retsmøder vil ikke have indflydelse på rettens beslutninger, herunder beslutning om dørlukning, jf. retsplejelovens §§ 29-29 e, afskæring af dokumentation efter retsplejelovens § 871 eller udelukkelse af bevis, jf. retsplejelovens § 150.

Iværksættelsen af et tilsyn vedrørende konstaterede eller mulige fejl ved behandlingen af tekniske beviser vil som nævnt i praksis tage udgangspunkt i den orientering og redegørelse, som tilsynet modtager efter den foreslåede § 118 a, stk. 3, 2. pkt. Dette udelukker dog ikke, at tilsynet – med henblik på at indlede et tilsyn – af egen drift anmoder om en redegørelse for et forhold, som tilsynet er blevet bekendt med gennem eksempelvis presseomtale.

Tilsynet vil på baggrund af myndighedernes redegørelse skulle vurdere, om den konstaterede eller mulige fejl er omfattet af tilsynets kompetence, og i så fald om tilsynet ønsker at gå ind i sagen. Tilsynet meddeler de relevante myndigheder, om tilsynet har kompetence til og i så fald ønsker at gå ind i sagen.

Uanset tilsynets beslutning vil myndighederne som hidtil være ansvarlige for at afdække og følge op på den konstaterede eller mulige fejl og vil fortsat skulle vurdere, i hvilket omfang denne kan have haft betydning for eksempelvis allerede afgjorte sager. Det vil endvidere som hidtil være myndighederne, der vil skulle forholde sig til, om en fejl giver anledning til fremadrettede ændringer i eksempelvis arbejdsgange, interne retningslinjer mv. Tilsynet vil ikke have instruktionsbeføjelse i relation til eller i øvrigt skulle godkende de skridt, myndighederne tager i anledning heraf.

Mens myndighedernes afdækning af og opfølgning på den konstaterede eller mulige fejl pågår, vil tilsynet løbende kunne indgå i dialog med myndighederne herom. Tilsynet vil således f.eks. kunne anmode om, at der afholdes møder mellem tilsynet og relevante myndigheder. Tilsvarende vil myndighederne kunne anmode om, at konkrete spørgsmål drøftes på et sådant møde, hvis problemstillingen er mest egnet hertil. Det samme vil kunne gøre sig gældende, når afdækningen og opfølgningen er tilendebragt.

Tilsynet kan desuden stille skriftlige spørgsmål samt anmode om at få udleveret oplysninger, dokumenter mv., herunder indhente et større antal afsluttede straffesager af relevans for den konstaterede eller mulige fejl, hvis tilsynet vurderer, at myndighedernes redegørelse giver anledning hertil. Politiet og anklagemyndigheden vil være forpligtet til at efterkomme en sådan anmodning. Tilsynet vil endvidere kunne tage på tilsynsbesøg hos myndighederne.

Mens afdækningen af og opfølgningen på en fejl eller mulig fejl pågår, forudsættes det således, at tilsynet og myndighederne vil have en løbende og uformel dialog om sagens håndtering. Det forudsættes endvidere, at myndighederne kan anmode tilsynet om tilsynets vurdering af konkret opståede spørgsmål i processen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Bevismiddeltilsynets undersøgelser kan afsluttes med en rapport, der indeholder tilsynets vurdering af de problemstillinger, der er omfattet af den konkrete tilsynsvirksomhed, samt tilsynets eventuelle anbefalinger.

Sigtet med og det nærmere indhold af den afgivne rapport vil afhænge af den undersøgte problemstilling.

Tilsynets rapporter efter gennemførelsen af en tematisk undersøgelse vil først og fremmest indeholde en afdækning af, om der foreligger systemiske fejl ved politiets eller anklagemyndighedens behandling af den eller de udvalgte bevistyper, eller om der i øvrigt er områder, hvor myndighederne med fordel ville kunne justere deres praksis med henblik på at øge kvaliteten og integriteten af en bestemt bevistype.

Den samlede rapport om et tematisk tilsyn vil skulle indeholde oplysninger om, hvilken teknisk bevistype tilsynsundersøgelsen omfatter, antallet af gennemgåede afsluttede sager, et kort referat af de forhold, der specifikt har givet anledning til bemærkninger, og referat fra gennemførte tilsynsbesøg. Rapporten forudsættes endvidere at indeholde en redegørelse for den viden og de (indhentede) erfaringer samt observationer, som tilsynet har taget udgangspunkt i

ved vurderingen af myndighedernes behandling af den pågældende bevistype.

Hvis tilsynet gennem sine undersøgelser af en specifik bevistype eksempelvis vurderer, at karakteren af de anvendte tekniske processer eller fortolkninger generelt ikke indgår tydeligt i straffesagerne, vil tilsynet kunne fremsætte anbefalinger om, at en eller flere oplysninger fremover vil skulle indgå i straffesagerne, når det pågældende tekniske bevis anvendes. Anbefalinger herom kan eksempelvis knytte sig til standarderklæringer og politiets rapporter. Tilsynet vil også kunne fremsætte anbefalinger om, at der fremover bør udarbejdes yderligere standarderklæringer eller politirapporter til straffesager, hvori den pågældende bevistype indgår. Det samme gælder i forhold til, hvilke oplysninger der fremlægges i retten.

Bevismiddeltilsynets tilsyn med konstaterede eller mulige fejl kan ligeledes munde ud i en samlet rapport, der indeholder tilsynets vurdering af de problemstillinger, der er omfattet af det gennemførte tilsyn, samt tilsynets eventuelle anbefalinger. Hvis tilsynet konstaterer, at en fejl eller en mulig fejl og myndighedernes opfølgning herpå ikke giver anledning til, at der skal foretages yderligere, kan tilsynet dog også vælge at skriftligt orientere relevante parter om, at tilsynet ikke foretager sig yderligere.

Tilsynets eventuelle rapport efter et gennemført tilsyn med håndteringen af konstaterede eller mulige fejl vil først og fremmest kunne indeholde tilsynets vurdering af, om myndighedernes håndtering af og reaktion på en allerede identificeret fejl eller mulig fejl har været tilstrækkelig.

En sådan rapport vil skulle opsummere de redegørelser og orienteringer, tilsynet har modtaget fra myndighederne, og redegøre for eventuelle selvstændige undersøgelser foretaget af tilsynet. Den vil endvidere kunne indeholde en samlet vurdering af myndighedernes afdækning af og opfølgning på den konstaterede eller mulige fejl.

I det omfang tilsynet måtte vurdere, at myndighedernes afdækning af eller opfølgning på den konstaterede eller mulige fejl ikke er tilstrækkelig, kan rapporten indeholde en tilkendegivelse af tilsynets opfattelse heraf, herunder indeholde en eller flere konkrete anbefalinger om f.eks. iværksættelse af bestemte tiltag. Anbefalingerne forudsættes primært at skulle adressere den konstaterede eller mulige fejls retssikkerhedsmæssige konsekvenser, og tilsynet forudsættes at være særligt tilbageholdende i forhold til ressourcemæssige spørgsmål.

Tilsynet vil selv afgøre, hvornår tilsynet har indsamlet tilstrækkelig viden til at kunne afslutte sagen eller afgive en endelig rapport. For så vidt angår rapporter om konstaterede eller mulige fejl vil rapporten således kunne afgives, selvom

myndighederne ikke fuldt ud har implementeret alle nødvendige og iværksatte tiltag i anledning af den konstaterede eller mulige fejl. Det forudsættes dog under alle omstændigheder, at en sådan rapport først afgives, når myndighederne har haft rimelig mulighed til at afdække og følge op på den konstaterede eller mulige fejl.

Et udkast til rapport forelægges de omfattede myndigheder med henblik på myndighedernes eventuelle bemærkninger.

Den endelige rapport afgives direkte til Rigspolitiet og Rigsadvokaten, der har ansvaret for den videre proces, herunder at foretage en vurdering af anbefalingernes udmøntning. Anbefalingerne vil ikke have karakter af pålæg.

Det forudsættes, at tilsynet er tilbageholdende med at forholde sig til den del af politiets og anklagemyndighedens behandling af tekniske beviser, som har baggrund i rent ressourcemæssige spørgsmål. Tilsynet vil således eksempelvis skulle udvise tilbageholdenhed i forhold til at fremsætte anbefalinger, som alene kan adresseres ved indkøb eller udvikling af et nyt IT-system. Det kan således også indgå som et parameter i Bevismiddeltilsynets anbefalinger til myndighederne, hvilke ressourcemæssige konsekvenser en efterlevelse af anbefalingerne vil medføre.

Tilsynet vil ved fremsendelsen af den endelige rapport kunne anmode om myndighedernes stillingtagen til rapportens eventuelle anbefalinger inden for en nærmere angivet frist. Rigspolitiet og Rigsadvokaten vil ikke være undergivet en egentlig begrundelsespligt over for Bevismiddeltilsynet, men det forudsættes, at der er en konstruktiv dialog imellem myndighederne og Bevismiddeltilsynet om anbefalingerne.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

I *stk. 2, 2. pkt.*, foreslås det, at Politiets Efterretningstjeneste ikke omfattes af tilsynets kompetence.

Materiale tilvejebragt i forbindelse med PET's efterforskninger, som overdrages til en politikreds som del af en konkret straffesag, vil dog blive omfattet af tilsynets kompetence fra tidspunktet, hvor tiltalspørgsmålet i sagen er afgjort, medmindre retten endeligt har undtaget materialet fra forsvarerens aktindsigt efter retsplejelovens § 729 c, stk. 1, nr. 6, ud fra hensynet til beskyttelse af fortrolige oplysninger om politiets efterforskningsmetoder, og materialet dermed ikke indgår som bevis i straffesagen. Tilsynets generelle anbefalinger til politiet vil endvidere skulle indgå ved PET's behandling af tekniske beviser, i det omfang de måtte være relevante.

I *stk. 3, 1. pkt.*, foreslås det, at politiet og anklagemyndig-

heden er forpligtet til at meddele Bevismiddeltilsynet de oplysninger samt udlevere de dokumenter mv., som Bevismiddeltilsynet forlanger.

Tilsynet vil således kunne få udleveret allerede foreliggende oplysninger. Det gælder alle oplysninger og dokumenter, herunder udkast, interne notater, interne retningslinjer, oplysninger fra myndighedernes intranet osv. Det er alene afgørende, om oplysningerne mv. må antages at have betydning for tilsynets undersøgelse af den pågældende bevistype.

Det bemærkes i forlængelse heraf, at det er forudsat, at myndighederne i forbindelse med tilsyn vedrørende konstaterede eller mulige fejl endvidere besvarer eventuelle skriftlige spørgsmål fra tilsynet.

Tilsynets adgang til oplysninger omfatter ikke materiale fra straffesagen, som retten endeligt har undtaget fra forsvarerens aktindsigt efter retsplejelovens § 729 c, stk. 1, nr. 6, ud fra hensynet til beskyttelse af fortrolige oplysninger om politiets efterforskningsmetoder, og som dermed ikke indgår som bevis i straffesagen.

Det følger af offentlighedslovens § 23, stk. 2, at et dokument, der er afgivet til udenforstående, ikke mister sin interne karakter, hvis afgivelsen sker af bl.a. retlige grunde. Dette vil bl.a. være tilfældet, hvis en myndighed ved lov er forpligtet til at afgive dokumenter, herunder af intern karakter, til f.eks. en anden myndighed. Da politiet og anklagemyndigheden efter den foreslåede stk. 3, 1. pkt., vil være forpligtet til at meddele Bevismiddeltilsynet de dokumenter mv., som forlanges af tilsynet, vil politiets og anklagemyndighedens videregivelse af interne dokumenter efter bestemmelsen ikke indebære, at sådanne dokumenter mister deres interne karakter som følge af videregivelsen.

Herudover bemærkes det, at retten til aktindsigt ikke omfatter sager inden for strafferetsplejen, jf. offentlighedslovens § 19, stk. 1. Dette medfører, at samtlige sagens dokumenter er undtaget fra retten til aktindsigt. Hvis en straffesags dokumenter udlånes til brug for en sag uden for strafferetsplejen – f.eks. hvis politiet udlåner en straffesags dokumenter til en myndighed, der anvender dokumenterne til behandlingen af en sag uden for strafferetsplejen, eksempelvis en tilsynssag – vil en anmodning om aktindsigt i politiets sag fortsat være omfattet af § 19, stk. 1. Der henvises til Mohammad Ahsan, Offentlighedsloven med kommentarer, 2. udgave (2020), side 407.

Bevismiddeltilsynet vil skulle behandle anmodninger om aktindsigt i dokumenter, der er indgået til eller oprettet af Bevismiddeltilsynet som led i administrativ sagsbehandling i forbindelse med tilsynets virksomhed.

Hvis tilsynet anvender oplysninger fra en straffesag indhentet i medfør af den foreslåede bestemmelse fra politiet eller anklagemyndigheden i anden sammenhæng, eksempelvis til brug for en sag om udfærdigelse af en rapport, anbefaling mv., vil en anmodning om aktindsigt i denne administrative sag ikke kunne afslås efter § 19, stk. 1, men oplysningerne vil efter en konkret vurdering kunne undtages fra aktindsigt efter offentlighedslovens § 30, nr. 1, og § 33, nr. 1. Oplysninger fra politiets eller anklagemyndighedens interne dokumenter (f.eks. interne retningslinjer, systembeskrivelser og oplysninger fra myndighedernes intranet), som politiet eller anklagemyndigheden har overgivet til tilsynet i medfør af den foreslåede bestemmelse, og som indføres i tilsynets egne rapporter, vil tilsvarende efter en konkret vurdering kunne undtages fra aktindsigt efter offentlighedslovens § 33, nr. 1.

I forbindelse med vurderingen af, om hensynene bag ovenstående undtagelsesbestemmelser taler imod udlevering af oplysningerne, forudsættes det, at tilsynet i forbindelse med behandling af en aktindsigtsanmodning fortager høring af den myndighed, som har afleveret sagerne og dokumenterne eller meddelt oplysningerne til tilsynet.

I *stk. 3, 2. pkt.*, foreslås det, at politiet og anklagemyndigheden orienterer Bevismiddeltilsynet, hvis der konstateres fejl eller mulige fejl af generel eller systematisk karakter og af retssikkerhedsmæssig betydning ved politiets eller anklagemyndighedens behandling af tekniske beviser.

Formålet med orienteringspligten er at gøre Bevismiddeltilsynet i stand til at vurdere, om der er grundlag for at indlede et tilsyn vedrørende myndighedernes håndtering af en konstateret eller mulig fejl.

Begrebet fejl skal forstås bredt og dækker bl.a. tekniske, systemiske og menneskeligt begåede fejl, der opstår i forbindelse med behandlingen af tekniske bevismidler, eller som har betydning for behandlingen og pålideligheden af tekniske bevismidler.

Med begrebet mulige fejl sigtes der til, at myndighederne også vil skulle orientere tilsynet, hvis myndighederne konstaterer, at behandlingen af et teknisk bevis potentielt kan have været behæftet med fejl, men hvor det i løbet af myndighedernes afdækning viser sig, at dette efter myndighedernes vurdering ikke har været tilfældet.

Myndighederne har alene pligt til at orientere tilsynet, hvis den konstaterede eller mulige fejl må antages at have haft eller kunne have retssikkerhedsmæssig betydning. Hermed sigtes der til fejl, der har konsekvenser for borgernes retssikkerhed, herunder navnlig hvor fejlen kan have haft betydning for afgørelsen af konkrete straffesager.

Myndighederne har endvidere alene pligt til at orientere tilsynet, hvor den konstaterede eller mulige fejl må antages at have generel eller systematisk karakter. Hermed forstås, at fejlen har eller kan have haft betydning for et større antal sager, eller at den i øvrigt går systematisk igen i politiets eller anklagemyndighedens sagsbehandling. Betingelsen vil eksempelvis ikke være opfyldt, hvis der er tale om en enkeltstående menneskelig fejl eller i øvrigt fejl, der kun har eller har haft betydning for få konkrete sager.

Orienteringen vil skulle ske i to trin og danne grundlag for tilsynets vurdering af, om der skal indledes et tilsyn.

Myndighederne vil som første trin umiddelbart efter konstateringen af en fejl eller mulig fejl skulle indsende en foreløbig orientering til tilsynet. Det forudsættes, at foreløbige orienteringer foretages ud fra et forsigtighedsprincip, således at der foreløbigt orienteres om alle fejl eller mulige fejl, der vurderes at kunne være af generel eller systematisk karakter og have retssikkerhedsmæssig betydning.

På dette tidspunkt vil det dog sjældent være muligt at konkretisere de retssikkerhedsmæssige konsekvenser. Den foreløbige orientering vil derfor alene skulle indeholde en kort og summarisk beskrivelse af sagens karakter. Den foreløbige orientering vil derimod ikke skulle indeholde en nærmere vurdering af de retssikkerhedsmæssige konsekvenser, men kan – i det omfang det er muligt – indeholde en generel tilkendegivelse af, om den konstaterede eller mulige fejl efter en umiddelbar vurdering vil kunne have betydning for eksempelvis domstolenes bevisvurderinger i verserende sager.

Når myndighederne har afdækket en konstateret eller mulig fejl, truffet de nødvendige foreløbige forholdsregler og identificeret relevante overordnede tiltag til opfølgning på den konstaterede eller mulige fejl, skal der indsendes en redegørelse til tilsynet. Det forudsættes, at myndighederne gives rimelig tid til at danne sig et overblik over den konstaterede eller mulige fejl og til at handle herpå, samt på et overordnet plan identificere mulige tiltag i anledning heraf, men redegørelsen vil eksempelvis ikke skulle afvente iværksættelsen af langsigtede eller generelle tiltag.

Redegørelsen vil skulle indeholde en beskrivelse af den konstaterede eller mulige fejls karakter og mulige retssikkerhedsmæssige konsekvenser. Redegørelsen vil endvidere skulle indeholde en beskrivelse af myndighedernes ageren i anledning heraf, herunder med henblik på at sikre, at der ikke sker strafforfølgning i sager omfattet af den konstaterede eller mulige fejl, samt en tilkendegivelse af, om der efter myndighedernes opfattelse er anledning til at tage yderligere skridt.

Der vil ikke være specifikke formkrav til hverken den fore-

løbige orientering eller den mere fyldestgørende redegørelse. De skal dog samlet set gøre tilsynet i stand til at foretage en vurdering af fejlsens eller den mulige fejls karakter og dens eventuelle retssikkerhedsmæssige konsekvenser.

I *stk. 4* foreslås det, at Bevismiddeltilsynet udøver sine funktioner i fuld uafhængighed. Det indebærer, at myndigheden ikke er underlagt andre myndigheder, herunder politiet, anklagemyndigheden eller Justitsministeriet i faglig henseende.

Bevismiddeltilsynets vurderinger, henstillinger og anbefalinger vil således ikke kunne ændres af Justitsministeriet eller nogen anden administrativ myndighed. Der vil heller ikke kunne meddeles tilsynet pålæg om, at tilsynet, udover hvad der er fastsat i lovgivningen, skal foregå på en bestemt måde eller omfatte bestemte bevistyper. Myndighederne vil heller ikke kunne bede tilsynet om at stoppe et igangværende tilsyn.

Ad § 118 b

Det følger af den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 118 a, at Politiklagerrådet er Politiklagemyndighedens øverste ledelse og har det overordnede ansvar for myndighedens virksomhed og for at fastlægge generelle overordnede retningslinjer for myndighedens arbejde.

Det følger af den foreslåede § 118 b, at Politiklagerrådet er Politiklagemyndighedens og Bevismiddeltilsynets øverste ledelse og har det overordnede ansvar for myndighedernes virksomhed.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at Politiklagerrådet fremover også vil være Bevismiddeltilsynets øverste ledelse og have det overordnede ansvar for Bevismiddeltilsynets virksomhed.

Bestemmelsen svarer herudover indholdsmæssigt til den gældende § 118 a. Bestemmelsen er således en videreførelse af gældende ret med den tilføjelse, at Bevismiddeltilsynet omfattes af bestemmelsen, således at Politiklagerrådet – udover Politiklagemyndigheden – også vil være Bevismiddeltilsynets øverste ledelse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Ad § 118 c

Det følger af den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 118 b, stk. 1, at Politiklagerrådet består af 1 formand,

som skal være landsdommer, 1 advokat, 1 universitetslærer i retsvidenskab og 2 repræsentanter for offentligheden.

Det følger af den foreslåede § 118 c, *stk. 1*, at Politiklagerrådet skal bestå af seks medlemmer: 1 formand, som skal være landsdommer, 1 advokat, 1 universitetslærer i retsvidenskab, 1 teknisk ekspert og 2 repræsentanter for offentligheden.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at Politiklagerrådet udvides med en teknisk ekspert. Med definitionen »teknisk ekspert« sigtes eksempelvis til en proceskonsulent, en it-sagkyndig, personer uddannet inden for teknisk revision eller andre personer med teknisk indsigt. Formålet med udvidelsen er at opnå en bredere sammensætning af kompetencer i Politiklagerrådet med det formål at sikre et tværfagligt blik på Bevismiddeltilsynets virksomhed.

Formålet med, at formanden skal være landsdommer, er navnlig at styrke tilliden til rådets arbejde og dets uafhængighed. Den øvrige sammensætning af medlemmer skal sikre, at Politiklagerrådet har en bred sammensætning, hvor også det læge element indgår.

Universitetslæreren i retsvidenskab bør fortsat – ligesom det er tilfældet i relation til Den Særlige Klageret og Procesbevillingsnævnet – udpeges direkte af justitsministeren, idet det forudsættes, at der udpeges en erfaren professor eller lektor med interesse for politiets arbejde. Tilsvarende udpeges den tekniske ekspert direkte af justitsministeren, idet det forudsættes, at der udpeges en erfaren teknisk ekspert med interesse for politiets arbejde. Udpegelsen vil endvidere skulle ske på baggrund af den pågældendes faglige kvalifikationer. For så vidt angår de øvrige medlemmer findes særskilte bestemmelser i *stk. 2-5*.

Det følger af den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 118 b, *stk. 2*, at medlemmerne af Politiklagerrådet beskikkes af justitsministeren for en periode på 4 år, og at genbeskikkelse kun kan ske en enkelt gang.

Det foreslås, at § 118 c, *stk. 2*, får samme ordlyd som den gældende § 118 b, *stk. 2*. Den foreslåede bestemmelse er således en indholdsmæssig videreførelse af den gældende § 118 b, *stk. 2*. Det betyder, at den maksimale periode for medlemskab af rådet er 8 år.

Det følger af den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 118 b, *stk. 3*, at formanden beskikkes efter indstilling fra landsretterne.

Det foreslås, at § 118 c, *stk. 3*, får samme ordlyd som den gældende § 118 b, *stk. 3*. Den foreslåede bestemmelse er således en indholdsmæssig videreførelse af den gældende § 118 b, *stk. 3*.

For at sikre at begge landsretter bliver repræsenteret, bør formandskabet derfor fortsat gå på skift mellem de to landsretter, og således at suppleanten for formanden er en dommer fra Vestre Landsret, hvis formanden er fra Østre Landsret, og omvendt.

Det følger af den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 118 b, stk. 4, at advokaten beskikkes efter indstilling fra Advokatrådet.

Det foreslås, at § 118 c, stk. 4, får samme ordlyd som den gældende § 118 b, stk. 4. Den foreslåede bestemmelse er således en indholdsmæssig videreførelse af den gældende § 118 b, stk. 4.

Ordningen svarer således fortsat til, hvad der gælder for Den Særlige Klageret og Dommerudnævnelsesrådet.

Det følger af den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 118 b, stk. 5, at offentlighedsrepræsentanterne beskikkes efter indstilling fra henholdsvis KL (Kommunernes Landsforening) og Dansk Folkeoplysnings Samråd.

Det foreslås, at § 118 c, stk. 5, får samme ordlyd som den gældende § 118 b, stk. 5. Den foreslåede bestemmelse er således en indholdsmæssig videreførelse af den gældende § 118 b, stk. 5.

Det følger af den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 118 b, stk. 6, at medlemmer af Folketinget, regionsråd og kommunalbestyrelser ikke kan være medlemmer af Politiklagerrådet.

Det foreslås, at § 118 c, stk. 6, får samme ordlyd som den gældende § 118 b, stk. 6. Den foreslåede bestemmelse er således en indholdsmæssig videreførelse af den gældende § 118 b, stk. 6.

Formålet med bestemmelsen er at sikre rådets uafhængighed af politiske interesser

Det følger af den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 118 b, stk. 7, at der beskikkes en suppleant for hvert af rådets medlemmer. Reglerne om beskikkelse finder tilsvarende anvendelse på beskikkelsen af suppleanter.

Det foreslås, at § 118 c, stk. 7, får samme ordlyd som den gældende § 118 b, stk. 7. Den foreslåede bestemmelse er således en indholdsmæssig videreførelse af den gældende § 118 b, stk. 7.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Ad § 118 d

Det følger af den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 118 c, stk. 1, at Politiklagemyndighedens daglige ledelse forestås af direktøren der udnævnes og afskediges af justitsministeren efter indstilling fra Politiklagerrådet. Direktøren skal følge de anvisninger og retningslinjer, som gives af rådet.

Det følger af den foreslåede § 118 d, stk. 1, at Politiklagemyndighedens og Bevismiddeltilsynets daglige ledelse varetages af direktøren.

Det foreslåede indebærer, at direktøren fremover også skal varetage den daglige ledelse af Bevismiddeltilsynet. Bestemmelsen svarer herudover til den gældende § 118 c.

Direktøren bør være en fagligt velkvalificeret jurist med interesse for politiets forhold og helst med en alsidig baggrund og bred erfaring.

Det følger af den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 118 c, stk. 2, at direktøren deltager i Politiklagerrådets møder, medmindre rådet undtagelsesvist bestemmer andet.

Det foreslås, at § 118 d, stk. 2, får samme ordlyd som den gældende § 118 c, stk. 2. Den foreslåede bestemmelse er således en indholdsmæssig videreførelse af den gældende § 118 c, stk. 2.

Direktøren vil fortsat ikke være medlem af rådet og vil ikke have stemmeret ved afstemninger i rådet, men direktøren deltager i rådets møder, medmindre rådet undtagelsesvis træffer anden beslutning herom. Det forudsættes, at denne adgang udnyttes snævert.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Ad § 118 e

Det følger af den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 118 d, at Politiklagerrådet selv fastsætter sin forretningsorden og de nærmere regler om arbejdets fordeling mellem rådet og direktøren.

Det foreslås, at § 118 e får samme ordlyd som den gældende § 118 d. Den foreslåede bestemmelse er således en indholdsmæssig videreførelse af den gældende § 118 d.

Svarende til hvad der gælder i dag vil forretningsordenen bl.a. kunne indeholde bestemmelser om forberedelse af sager, der skal forelægges for rådet, rådets møder og afstemninger. Rådet vil endvidere kunne fastsætte nærmere retningslinjer for, hvilke sager og emner der skal eller kan forelægges for rådet. Rådet vil desuden have den endelige beslutning om indholdet af retningslinjer og vejledninger mv., som udarbejdes af Politiklagemyndigheden eller Bevismiddeltilsynet og om myndighedernes årsberetning. Det forudsættes, at afgørelse i rådet ved uenighed træffes ved almindelig stemmeflerhed. Der er ikke noget til hinder for, at det fremgår af en afgørelse fra Politiklagemyndigheden, om den har været drøftet i Politiklagerådet, men resultatet af en eventuel afstemning bør i almindelighed ikke offentliggøres.

Politiklagerådet kan endvidere behandle og træffe afgørelse i konkrete sager, der er af principiel karakter eller af betydelig almen interesse, eller som af andre særlige grunde findes at burde afgøres af rådet. I andre sager træffes afgørelsen af direktøren eller af den, som er bemyndiget hertil af rådet eller direktøren. Udadtil bør afgørelsen fremtræde som truffet af Politiklagemyndigheden, idet der ikke kan klages over direktørens afgørelser til rådet. Det er i øvrigt op til rådet selv at fastlægge de nærmere retningslinjer for, hvilke sager der skal forelægges rådet.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Ad § 118 f

Det følger af den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 118 e, at Politiklagemyndigheden skal afgive en årlig beretning om politiklageområdet til Folketinget og justitsministeren. Beretningen offentliggøres.

Det følger af den foreslåede § 118 f, at Politiklagemyndigheden og Bevismiddeltilsynet afgiver en årlig beretning om deres virksomhed til Folketinget og justitsministeren. Beretningerne offentliggøres.

Det foreslåede indebærer, at der fremover både skal afgives en årlig beretning for Politiklagemyndigheden og for Bevismiddeltilsynet.

For så vidt angår Politiklagemyndigheden skal beretningen vedrøre både adfærdsklager og straffesager. Årsberetningen bør også indeholde nærmere oplysninger om de straffesager og disciplinærsager, der i årets løb har været rejst som følge af myndighedens arbejde. Det forudsættes, at beretningen udarbejdes under inddragelse af anklagemyndigheden, politidirektørerne og Rigspolitiet, og at disse myndigheder stiller materiale, herunder statistik og de øvrige nødvendige oplysninger, til rådighed for Politiklagemyndigheden.

For så vidt angår Bevismiddeltilsynet skal beretningen indeholde oplysninger om berørte temaer for det forgangne år samt de tilsynssager vedrørende myndighedernes håndtering af konstaterede og mulige fejl ved behandlingen af tekniske beviser, som tilsynet har indledt og afsluttet. Beretningen bør endvidere indeholde sammenfattende oplysninger om de anbefalinger, som tilsynets virksomhed har afstedkommet.

Politiklagemyndigheden og Bevismiddeltilsynet forudsættes også at informere offentligheden om myndighedernes arbejde på andre måder end gennem årsberetningen. Myndighederne forudsættes således bl.a. at have egen hjemmeside, hvor oplysninger om klager over og straffesager mod polititjenestemænd samt det tematiske og konkrete tilsynsarbejde samles.

Medarbejdere fra Politiklagemyndigheden kan endvidere deltage som undervisere i forbindelse med uddannelse af politifolk og i øvrigt deltage i oplysende arbejde om klager over politiet. Politiklagemyndigheden deltager desuden i det internationale samarbejde i forhold til tilsvarende myndigheder i andre europæiske lande.

Til nr. 4

Det følger af retsplejelovens kapitel 93 b, at kapitlet angår behandling af klager over politipersonale.

Overskriften i kapitel 93 b foreslås ændret til »Behandling af klager over personale i politiet og anklagemyndigheden«. Formålet med ændringen af overskriften er at afspejle den foreslåede udvidelse af politiklageordningen, hvorefter adfærdsklager over andet personale i politiet og anklagemyndigheden inddrages under politiklageordningen, hvis de pågældende varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning. »Klager over personale i politiet og anklagemyndigheden« favner således politipersonale eller andet personale i politiet eller anklagemyndigheden, som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning. Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 2 og bemærkningerne hertil.

Til nr. 5

Det følger af den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 1019, stk. 1, at Politiklagemyndigheden undersøger og træffer afgørelse vedrørende klager over politipersonalets adfærd i tjenesten (adfærdsklager). Efter den gældende politiklageordning kan Politiklagemyndigheden således alene behandle og afgøre adfærdsklager, der vedrører »politipersonale«. Som anført i lovforslagets pkt. 2.2.1 omfatter politipersonale i denne sammenhæng det politiuddannede personale i politiet og politiets jurister (dvs. politiets juridiske

personale og den lokale anklagemyndighed), jf. bemærkningerne til forslag til lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Ny politiklageordning m.v.), jf. Folketings Tidende 2009-10, tillæg A, L 88, som fremsat, side 9.

Det følger af den foreslåede ændring i § 1019, stk. 1, at Politiklagemyndigheden skal undersøge og træffe afgørelse vedrørende klager over politipersonale eller andet personale i politiet eller anklagemyndigheden, som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning, når klagen angår adfærd udvist i tjenesten.

Den foreslåede ændring indebærer, at Politiklagemyndigheden – ud over klager over politipersonale – også vil skulle undersøge og træffe afgørelse vedrørende adfærdsklager over andet personale i politiet og anklagemyndigheden, som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning. Med den foreslåede ændring sigtes således til civilt personale i politiet og ansatte ved den centrale anklagemyndighed (statsadvokaterne og Rigsadvokaten). Udvidelsen af politiklageordningen indebærer, at der for borgere vil gælde samme klageadgang til Den Uafhængige Politiklagemyndighed over personale i politiet og anklagemyndigheden, som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning, som der i dag gælder i forhold til politipersonale.

For så vidt angår civilt personale i politiet vil Politiklagemyndigheden herefter skulle behandle og træffe afgørelse i sager om adfærdsklager over denne gruppe i det omfang, det pågældende personale varetager politimæssige opgaver, jf. politilovens § 2, eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning.

Af politilovens § 2 følger, at politiet har til opgave at forebygge strafbare forhold, forstyrrelse af den offentlige fred og orden samt fare for enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed, afværge fare for forstyrrelse af den offentlige fred og orden samt fare for enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed, bringe strafbar virksomhed til ophør samt efterforske og forfølge strafbare forhold, yde borgeren bistand i andre faresituationer, udføre kontrol og tilsynsopgaver efter gældende ret, yde andre myndigheder bistand efter gældende ret og udføre andre opgaver, der følger af gældende ret eller i øvrigt har en naturlig tilknytning til politiets virksomhed. Politiklagemyndighedens kompetence skal således afgrænses ud fra en opgavebaseret model, som knytter sig til varetagelse af politimæssige opgaver.

Til politimæssige opgaver knytter sig først og fremmest forebyggelse, efterforskning og retsforfølgning af strafbare forhold samt beføjelser, der er knyttet til ordenshåndhævelse, som f.eks. indbefatter civile medarbejders varetagelse af

bevishåndtering, kriminalteknisk efterforskning, efterforskning af økonomisk kriminalitet og it-kriminalitet mv. Herunder omfatter politimæssige opgaver tilsyns- og kontrolopgaver, som f.eks. trafikkontrol, udstedelse af tilladelser, paskontrolopgaver mv. Politiklageordningen vil endvidere omfatte det civile personales vejledning af borgere i forbindelse med varetagelse af politimæssige opgaver, herunder det administrative personales varetagelse af 114-opkald. Endelig omfatter politimæssige opgaver, som opført i politilovens § 2, f.eks. forvaltning af hittegods, udstedelse af jagttegn og varetagelse af kriminalregisteret.

Der henvises til pkt. 2.2.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

For så vidt angår ansatte ved den centrale anklagemyndighed vil Politiklagemyndigheden skulle behandle og træffe afgørelse i sager om adfærdsklager over denne gruppe i det omfang, det pågældende personale varetager opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning.

Dette vil for det første omfatte anklagere ved statsadvokaterne og Rigsadvokaten (anklagerfuldmægtige, anklagere, turnusanklagere, senior- og specialanklagere, vicesstatsadvokater, chefanklagere, statsadvokater i den centrale anklagemyndighed og rigsadvokaten).

For det andet vil politiklageordningen omfatte øvrigt personale i den centrale anklagemyndighed, som varetager opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning, hvorved navnlig forstås personalets varetagelse af opgaver inden for strafferetsplejen med hensyn til strafforfølgning, herunder retssagsbehandling, gennemførelse af straffeprocessuelle skridt eller tvangsindgreb over for borgerne og borgerrettede opgaver i forbindelse med f.eks. straffuldbyrdelse og foranstaltningsændringsager. Det vil endvidere omfatte andre retshåndhævende opgaver, hvor myndighedskompetencen over for borgerne er henlagt til anklagemyndigheden, herunder opgaver med hensyn til erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning, aktindsigt i straffesager, sager om tilhold, bortvisning og opholdsforbud og telefonbetjening af borgere, hvis der er tale om opgaver inden for strafferetsplejen med hensyn til strafforfølgning.

For det tredje vil politiklageordningen omfatte f.eks. civilt ansatte økonomer eller analytikere mv. ved Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet, der bidrager med ekspertise i forbindelse med efterforskning, ransagning eller tekniske undersøgelser mv., som henhører under politimæssige opgaver.

I tilfælde af, at en sag indebærer risiko for inhabilitet, bør sagen behandles af en anden statsadvokatur, og det bør som udgangspunkt kun være chargerede medarbejdere i statsadvokaturerne og ikke turnusmedarbejdere (statsadvokatfuld-

mægtige i uddannelsesstillinger), der vurderer tiltale spørgsmål i sager mod ansatte i politiet eller ved anklagemyndigheden.

Der henvises til pkt. 2.2.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Politiklagemyndighedens kompetence vil ikke omfatte øvrige opgaver som støttefunktioner, regnskab, ledelsesunderstøttelse, kommunikation, personaleadministration og lignende administrative funktioner. Det almindelige kontorpersonale, servicemedarbejdere, administrationsmedarbejdere, studentermedhjælpere mv. vil som udgangspunkt ikke være omfattet af politiklageordningen, idet disse medarbejdergrupper i almindelighed ikke varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning. Denne type opgaver vil f.eks. involvere personalehåndtering, rekruttering, undervisning af medarbejdere, revision og bogføring, kopiering af sagsakter og øvrige organisatoriske opgaver.

Uden for politiklageordningen vil – ligesom for politipersonale – også falde klager, som omhandler materielle afgørelser og dispositioner i forbindelse med politiets eller den centrale anklagemyndigheds sagsbehandling. Klager over civile medarbejders dispositioner bør som udgangspunkt ikke behandles af Politiklagemyndigheden, medmindre klagen har en nær sammenhæng med en adfærdsklage, som Politiklagemyndigheden behandler, jf. forslaget § 1019 q. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 18, og bemærkningerne hertil.

Klageordningen omfatter alene forhold, der er begået i tjenesten. Det vil – ligesom for politipersonale – afhænge af en konkret vurdering, om en handling foretaget af civilt personale i politiet eller ansatte ved anklagemyndigheden er foretaget i eller uden for tjenesten.

Til nr. 6

Det følger af den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 1019 a, stk. 1, 3. pkt., at politiet sender en kopi af klagen til Politiklagemyndigheden.

Det følger af den foreslåede ændring, at retsplejelovens § 1019 a, stk. 1, 3. pkt., ophæves. En tilsvarende bestemmelse om fremsendelse af en kopi af klagen til Politiklagemyndigheden i sager, som er egnet til notitssagsbehandling, foreslås i stedet indsat som et nyt 2. pkt. i retsplejelovens § 1019 k, stk. 2.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 11.

Til nr. 7

Det følger af den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 1019 a, stk. 2, at klage over myndighedsmisbrug fra politiets side under behandlingen af en straffesag kan fremsættes mundtligt til retsbogen under straffesagens behandling. Hvis der klages til retsbogen, skal retten sende en udskrift af retsbogen til Politiklagemyndigheden, der så behandler sagen på samme måde som andre klager.

Det foreslås, at der i retsplejelovens § 1019 a, stk. 2, efter »politiet« indsættes »eller anklagemyndigheden«.

Forslaget indebærer således, at klager over myndighedsmisbrug, som omhandler ansatte ved den centrale anklagemyndighed, ligeledes kan fremsættes mundtligt til retsbogen. Hvis der klages til retsbogen, skal retten på tilsvarende vis sende en udskrift af retsbogen til Politiklagemyndigheden.

Der er tale om en følge af den foreslåede ændring af retsplejelovens § 1019, stk. 1, jf. lovforslagets § 1, nr. 4, hvorefter adfærdsklager over andet personale i politiet og anklagemyndigheden inddrages under politiklageordningen, hvis de pågældende varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse.

Til nr. 8

Det følger af den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 1019 c, at Politiklagemyndigheden skal sørge for at indhente det materiale, som er nødvendigt for at afgøre sagen. Politiklagemyndigheden kan skriftligt eller telefonisk indhente oplysninger fra klageren, en indklaget medarbejder og andre. Politiet stiller det skriftlige og andet materiale til rådighed, som Politiklagemyndigheden anmoder om, og det forudsættes, at politiet også på anden måde bidrager til sagens oplysning, f.eks. ved at besvare forespørgsler fra Politiklagemyndigheden om bestemte aspekter i sagen.

Det foreslås, at der i retsplejelovens § 1019 c, 2. pkt., efter »politiet« indsættes »og anklagemyndigheden«.

Den foreslåede ændring indebærer, at den centrale anklagemyndighed, på tilsvarende vis som politiet, vil være forpligtet til at stille materiale og oplysninger til rådighed for Politiklagemyndigheden, og det forudsættes ligeledes, at den centrale anklagemyndighed vil bidrage til sagens oplysning, f.eks. ved at besvare forespørgsler fra Politiklagemyndigheden om bestemte aspekter i sagen.

Der er tale om en følge af den foreslåede ændring af retsplejelovens § 1019, stk. 1, jf. lovforslagets § 1, nr. 5, hvorefter

adfærdsklager over andet personale i politiet og anklagemyndigheden inddrages under politiklageordningen, hvis de pågældende varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning.

Til nr. 9

Efter den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 1019 k, stk. 1, kan en adfærdsklagesag afsluttes ved en samtale mellem »en overordnet polititjenestemand« og klageren (notitssagsbehandling), hvis klageren er indstillet på at medvirke hertil. Notitssagsbehandling er navnlig aktuel i de mindre adfærdsklagesager om f.eks. ukorrekt fremgangsmåde i tjenesten og uhøflig tiltale eller anden ukorrekt personlig optræden.

Med forslaget ændres retsplejelovens § 1019 k, stk. 1, 1. pkt., således at en notitssagsbehandling vil kunne foretages ved en samtale mellem »en leder i politiet eller anklagemyndigheden« og klageren.

Det skal gøre det muligt for den centrale anklagemyndighed, på tilsvarende vis som politiet at benytte notitssagsbehandlingen i sager om adfærdsklager, der er egnet hertil, således en sag vil kunne afsluttes ved en samtale mellem klageren og en overordnet leder i politiet eller den centrale anklagemyndighed.

Der er tale om en følge af den foreslåede ændring af retsplejelovens § 1019, stk. 1, jf. lovforslagets § 1, nr. 5, hvorefter adfærdsklager over andet personale i politiet og anklagemyndigheden inddrages under politiklageordningen, hvis de pågældende varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning.

Til nr. 10

Efter den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 1019 k, stk. 2, kan politiet træffe beslutning om, at klageren skal tilbydes, at sagen behandles som notitssag. Hvis klageren ønsker det, kan samtalen herefter gennemføres. Modtages klagen af Politiklagemyndigheden, vil myndigheden kunne oversende klagen til politiet med henblik på behandling som notitssag.

Det foreslås, at retsplejelovens § 1019 k, stk. 2, 1. pkt., ændres, således at hvor en adfærdsklage indgives til politiet eller anklagemyndigheden, kan klageren tilbydes en notitssagsbehandling.

Den foreslåede ændring indebærer, at den centrale anklagemyndighed, på tilsvarende vis som politiet vil kunne tilbyde klageren, at sagen behandles som notitssag, hvor klagen

indgives til den centrale anklagemyndighed. Hvis klageren ønsker det, kan samtalen herefter gennemføres. Modtages klagen af Politiklagemyndigheden, vil myndigheden kunne oversende klagen til den centrale anklagemyndighed med henblik på behandling som notitssag. Samtalen vil skulle gennemføres af en leder, jf. lovforslagets § 1, nr. 9.

Der er tale om en følge af den foreslåede ændring af retsplejelovens § 1019 k, stk. 1, 1. pkt., jf. lovforslagets § 1, nr. 9.

Til nr. 11

Efter den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 1019 a, stk. 1, 3. pkt., skal politiet videresende en kopi af en klage til Politiklagemyndigheden, såfremt klagen er indgivet til politiet og findes egnet til notitssagsbehandling.

Med forslaget indsættes *et nyt 2. pkt.* i retsplejelovens § 1019 k, stk. 2, hvorefter politiet eller den centrale anklagemyndighed skal oversende en kopi af en klage, som tages under notitssagsbehandling. Sigtet med den foreslåede bestemmelse er at videreføre retstilstanden efter den gældende § 1019 a, stk. 1, 3. pkt., hvoraf det fremgår, at politiet sender en kopi af klagen til Politiklagemyndigheden, jf. Folketingstidende 2009-2010, tillæg A, L 88, som fremsat, s. 47-48.

Dette sker med henblik på at samle regler om notitssagsbehandling under én bestemmelse i retsplejelovens § 1019 k, således at den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 1019 a, stk. 1, 3. pkt., ophæves. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 6.

Endvidere skal forslaget sikre, at den centrale anklagemyndighed er underlagt tilsvarende forpligtelser som politiet vedrørende oversendelse af en kopi af en klage til Politiklagemyndigheden.

Der er tale om en følge af den foreslåede ændring af retsplejelovens § 1019 k, stk. 1, 1. pkt., jf. lovforslagets § 1, nr. 9.

Retsplejelovens § 1019 k, stk. 2, 2. pkt., bliver herefter til § 1019 k, stk. 2, 3. pkt.

Til nr. 12

Det følger af den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 1019 k, stk. 2, 2. pkt., at Politiklagemyndigheden i en sag, der er under behandling i myndigheden, kan bestemme, at sagen skal sendes til politiet med henblik på notitssagsbehandling, hvis det skønnes hensigtsmæssigt.

Det foreslås, at der i retsplejelovens § 1019 k, stk. 2, 2.

pkt., efter »politiet« indsættes »ved klager over personale i politiet eller anklagemyndigheden ved klager over personale i anklagemyndigheden«.

Ved »personale i politiet« forstås ansatte i politiet, hvor politiet således er ansættelsesmyndighed.

Ved »personale i anklagemyndigheden« forstås ansatte i anklagemyndigheden, hvor anklagemyndigheden således er ansættelsesmyndighed. Det bemærkes i den forbindelse, at anklagere i den lokale anklagemyndighed og politipersonale i Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet er omfattet heraf. Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.2.2.

Den foreslåede ændring indebærer, at Politiklagemyndigheden ligeledes vil kunne oversende en klage til den centrale anklagemyndighed med henblik på behandling som notits-sag. Samtalen vil i så fald skulle gennemføres med indklagedes leder og klageren, jf. lovforslagets § 1, nr. 9.

Ved klager over ansatte i politiet vil Politiklagemyndighedens oversendelse skulle ske til politiet. Ved klager over ansatte i anklagemyndigheden vil Politiklagemyndighedens oversendelse skulle ske til anklagemyndigheden.

Der er tale om en følge af den foreslåede ændring af retsplejelovens § 1019 k, stk. 1, 1. pkt., jf. lovforslagets § 1, nr. 9.

Til nr. 13

Efter den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 1019 k, stk. 4, skal den politibetjent, der gennemfører samtalen med klageren, udarbejde en notits om samtalen og dens udfald. Af notitsen skal det fremgå, at klageren er vejledt om, at han eller hun kan få en formel afgørelse i sagen, og om den pågældende ønsker dette.

Det foreslås, at retsplejelovens § 1019 k, stk. 4, ændres, således at forpligtelsen til at udarbejde notits om samtalen og dens udfald skal udarbejdes af en leder.

Den foreslåede ordning indebærer, at den centrale anklagemyndighed sidestilles med politiet i sager om notits-sagsbehandling.

Der er tale om en følge af den foreslåede ændring af retsplejelovens § 1019 k, stk. 1, 1. pkt., jf. lovforslagets § 1, nr. 9.

Til nr. 14 og 15

Efter den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 1019 k,

stk. 5, skal politiet efter samtalen med klageren sende en kopi af notitsen til Politiklagemyndigheden, der har ansvaret for, at notits-sagsbehandlingen i politikredsene finder sted på forsvarlig måde. Notitsen sendes endvidere til den regionale statsadvokat og Rigspolitiet.

Med forslaget ændres retsplejelovens § 1019 k, stk. 5, som følge af udvidelsen af politiklageordningen, således at hvis der klages over ansatte i anklagemyndigheden, skal kopi af notitsen fremsendes til Politiklagemyndigheden, den regionale statsadvokat og Rigsadvokaten. Ordningen er tilsvarende den nuværende ordning for klager over politipersonale.

Den foreslåede ændring indebærer, at den centrale anklagemyndighed, på tilsvarende vis som politiet, vil kunne tilbyde klageren notits-sagsbehandling, jf. lovforslagets § 1, nr. 13.

Ved »personale i politiet« forstås ansatte i politiet, hvor politiet således er ansættelsesmyndighed.

Ved »personale i anklagemyndigheden« forstås ansatte i anklagemyndigheden, hvor anklagemyndigheden således er ansættelsesmyndighed. Det bemærkes i den forbindelse, at anklagere i den lokale anklagemyndighed og politipersonale i Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet er omfattet heraf. Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.2.2.

Politiet vil herefter ved klager over ansatte i politiet skulle sende kopi af notitsen til Politiklagemyndigheden, den regionale statsadvokat og rigspolitichefen, mens den centrale anklagemyndighed ved klager over ansatte i anklagemyndigheden vil skulle sende notitsen til Politiklagemyndigheden, den regionale statsadvokat og Rigsadvokaten.

Der er tale om en følge af den foreslåede ændring af retsplejelovens § 1019 k, stk. 1, 1. pkt., jf. lovforslagets § 1, nr. 9.

Til nr. 16

Det følger af den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 1019 o, stk. 1, 1. pkt., at Politiklagemyndigheden underretter vedkommende politidirektør og rigspolitichefen, når der indledes en adfærdsklagesag om politipersonale.

Den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 1019 o, stk. 1, har til formål at sikre, at ansættelsesmyndigheden (politidirektøren og rigspolitichefen), mens sagen verserer, kan få lejlighed til at vurdere, om der er grundlag for foreløbige tjenstlige skridt i form af suspension eller midlertidig overførelse til andet arbejde. Endvidere skal bestemmelsen sikre, at ansættelsesmyndigheden får underretning om afgørelsen i sagen og dermed får mulighed for at vurdere spørgsmålet

om eventuelle disciplinære sanktioner. Den regionale statsadvokat skal underrettes om sagens udfald af hensyn til statsadvokaternes generelle tilsynsforpligtelse i forhold til politikredsens behandling af straffesager, jf. retsplejelovens § 101, stk. 2, 1. pkt.

Med forslaget ændres retsplejelovens § 1019 o, stk. 1, 1. pkt., således at Politiklagemyndigheden ved adfærdsklager over ansatte i politiet skal underrette vedkommende politidirektør og rigspolitichefen og ved adfærdsklager over personale i anklagemyndigheden skal underrette den regionale statsadvokat og Rigsadvokaten.

Ved »personale i politiet« forstås ansatte i politiet, hvor politiet således er ansættelsesmyndighed.

Ved »personale i anklagemyndigheden« forstås ansatte i anklagemyndigheden, hvor anklagemyndigheden således er ansættelsesmyndighed. Det bemærkes i den forbindelse, at anklagere i den lokale anklagemyndighed og politipersonale i Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet er omfattet heraf. Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.2.2.

Dette sker som følge af den foreslåede udvidelse af politiklageordningen til at omfatte personale i den centrale anklagemyndighed, jf. lovforslagets § 1, nr. 5, hvorefter adfærdsklager over andet personale i politiet og anklagemyndigheden inddrages under politiklageordningen, hvis de pågældende varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning.

På den måde vil den centrale anklagemyndighed, på tilsvarende vis som politiet, få lejlighed til at vurdere, om der er grundlag for foreløbige tjenstlige skridt i form af suspension eller midlertidig overførelse til andet arbejde, mens en adfærdsklagesag verserer.

Den centrale anklagemyndighed vil ligeledes skulle vurdere grundlaget for tjensteretlige skridt for anklagere i den lokale anklagemyndighed.

Til nr. 17

Det følger af den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 1019 o, stk. 1, 2. pkt., at Politiklagemyndigheden underretter vedkommende politidirektør og statsadvokat og rigspolitichefen om afgørelsen i adfærdsklagesager om politipersonale.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 16, om gældende regler efter retsplejelovens § 1019 o, stk. 1.

Det foreslås, at retsplejelovens § 1019 o, stk. 1, 2. pkt., ændres, således at Politiklagemyndigheden skal underrette vedkommende politidirektør, den regionale statsadvokat og rigspolitichefen, hvis afgørelsen i adfærdsklagesagen angår personale i politiet, mens Politiklagemyndigheden skal underrette den regionale statsadvokat og Rigsadvokaten, hvis afgørelsen i adfærdsklagesagen angår personale i anklagemyndigheden (den centrale anklagemyndighed samt anklagere i den lokale anklagemyndighed og politipersonale i Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet).

Ved »personale i politiet« forstås ansatte i politiet, hvor politiet således er ansættelsesmyndighed.

Ved »personale i anklagemyndigheden« forstås ansatte i anklagemyndigheden, hvor anklagemyndigheden således er ansættelsesmyndighed. Det bemærkes i den forbindelse, at anklagere i den lokale anklagemyndighed og politipersonale i Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet er omfattet heraf. Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.2.2.

Den foreslåede ordning indebærer, at den centrale anklagemyndighed på tilsvarende vis som politiet vil modtage underretning om afgørelsen i en adfærdsklagesag, som omhandler myndighedens medarbejdere.

Der er tale om en følge af den foreslåede ændring af retsplejelovens § 1019, stk. 1, jf. lovforslagets § 1, nr. 5, hvorefter adfærdsklager over andet personale i politiet og anklagemyndigheden inddrages under politiklageordningen, hvis de pågældende varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning.

Til nr. 18

Det følger af den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 1019 q, at Politiklagemyndigheden kan behandle og afgøre en klage over en disposition, som politipersonalet har truffet, hvis der er en nær sammenhæng mellem dispositionsklagen og en adfærdsklage, som Politiklagemyndigheden behandler.

Bestemmelsen giver mulighed for, at Politiklagemyndigheden i visse tilfælde kan behandle og afgøre klager over politipersonales dispositioner (»dispositionsklager«). Det kan dog kun ske, hvis der er en nær sammenhæng mellem dispositionsklagen og en adfærdsklage, som Politiklagemyndigheden behandler. Det vil f.eks. være tilfældet i de situationer, hvor der i forbindelse med en adfærdsklage tillige klages over en disposition, som en medarbejder har truffet i forbindelse med den pågældende politiforretning.

Rent ledelsesmæssige dispositioner er som udgangspunkt

ikke omfattet af politiklageordningen, f.eks. beslutninger om hvordan politiets ressourcer skal anvendes eller generelle overvejelser af operationel/polititaktisk karakter.

Det forudsættes, at Politiklagemyndigheden i forbindelse med behandlingen af en dispositionsklage forelægger sagen for den pågældende medarbejders foresatte, typisk en politidirektør eller rigspolitichefen, således at politiledelsen kan få lejlighed til at komme med bemærkninger om dispositionen.

Det foreslås, at retsplejelovens § 1019 q ændres, således at Politiklagemyndigheden – på tilsvarende vis som for politipersonale – kan behandle og afgøre en klage over en disposition truffet af personale ansat i politiet og den centrale anklagemyndighed, hvis der er en nær sammenhæng mellem dispositionsklagen og en adfærdsklage, som Politiklagemyndigheden behandler.

Den foreslåede ordning indebærer, at Politiklagemyndigheden kan inddrage en klage over en disposition truffet af personale i den centrale anklagemyndighed – på tilsvarende vis som for dispositioner truffet af politiet – under behandlingen af en adfærdsklagesag.

Der er tale om en følge den foreslåede ændring af retsplejelovens § 1019, stk. 1, jf. lovforslagets § 1, nr. 5, hvorefter adfærdsklager over andet personale i politiet og anklagemyndigheden inddrages under politiklageordningen, hvis de pågældende varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning.

Til nr. 19

Det følger af retsplejelovens kapitel 93 c, at kapitlet angår straffesager mod politipersonale.

Overskriften i *kapitel 93 c* foreslås ændret til »Straffesager mod personale i politiet og anklagemyndigheden«.

Formålet med ændringen er at afspejle den foreslåede udvidelse af politiklageordningen, hvorefter straffesager mod andet personale i politiet og anklagemyndigheden inddrages under politiklageordningen, hvis de pågældende varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning. »Straffesager mod personale i politiet og anklagemyndigheden« favner således politipersonale eller andet personale i politiet eller anklagemyndigheden, som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning. Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 2 og bemærkningerne hertil.

Til nr. 20

Det følger af den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 1020, 1. pkt., at anmeldelser om strafbare forhold begået af politipersonale i tjenesten indgives til Politiklagemyndigheden.

Efter den gældende politiklageordning kan Politiklagemyndigheden således som udgangspunkt alene efterforske anmeldelser om strafbare forhold begået i tjenesten af »politipersonale«. Som anført i lovforslagets pkt. 2.2.1 omfatter politipersonale i denne sammenhæng det politiuddannede personale i politiet og politiets jurister (dvs. det juridiske personale i politiet og den lokale anklagemyndighed), jf. bemærkningerne til forslag til lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Ny politiklageordning m.v.), jf. Folketingstidende 2009-10, tillæg A, L 88, som fremsat, side 9.

Det følger af den foreslåede ændring i § 1020, stk. 1, at Politiklagemyndigheden skal efterforske anmeldelser om strafbare forhold begået i tjenesten af politipersonale eller andet personale i politiet og anklagemyndigheden, som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning.

Den foreslåede ændring indebærer en udvidelse af politiklageordningen, således at Politiklagemyndigheden – ud over klager over politipersonale – også vil skulle efterforske anmeldelser om strafbare forhold begået i tjenesten af andet personale i politiet og anklagemyndigheden, som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning. Med den foreslåede ændring sigtes således til civilt personale i politiet og ansatte ved den centrale anklagemyndighed (statsadvokaterne og Rigsadvokaten).

For så vidt angår civilt personale i politiet vil Politiklagemyndigheden herefter skulle behandle sager om anmeldelse af strafbare forhold begået i tjenesten af denne gruppe i det omfang, det pågældende personale varetager politimæssige opgaver, jf. politilovens § 2, eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning.

Det følger af politilovens § 2, at politiet har til opgave at forebygge strafbare forhold, forstyrrelse af den offentlige fred og orden samt fare for enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed, afværge fare for forstyrrelse af den offentlige fred og orden samt fare for enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed, bringe strafbar virksomhed til ophør samt efterforske og forfølge strafbare forhold, yde borgeren bistand i andre faresituationer, udføre kontrol og tilsynsopgaver efter gældende ret, yde andre myndigheder bistand efter gældende ret og udføre andre opgaver, der følger af gældende ret eller i øvrigt har en naturlig tilknytning til politiets virk-

somhed. Politiklagemyndighedens kompetence skal således afgrænses ud fra en opgavebaseret model, som knytter sig til varetagelse af politimæssige opgaver.

Til politimæssige opgaver knytter sig først og fremmest forebyggelse, efterforskning og retsforfølgning af straffbare forhold samt beføjelser, der er knyttet til ordenshåndhævelse, som f.eks. indbefatter civile medarbejders varetagelse af bevishåndtering, kriminalteknisk efterforskning, efterforskning af økonomisk kriminalitet og it-kriminalitet mv. Herunder omfatter politimæssige opgaver tilsyns- og kontrolopgaver, som f.eks. trafikkontrol, udstedelse af tilladelser, paskontrolopgaver mv. Politiklageordningen vil endvidere omfatte det civile personales vejledning af borgere i forbindelse med varetagelse af politimæssige opgaver, herunder det administrative personales varetagelse af 114-opkald. Endelig omfatter politimæssige opgaver, som oplistet i politilovens § 2, f.eks. forvaltning af hittegods, udstedelse af jagttegn og varetagelse af kriminalregisteret.

Der henvises til pkt. 2.2.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

For så vidt angår ansatte ved den centrale anklagemyndighed vil Politiklagemyndigheden skulle behandle sager om anmeldelse af straffbare forhold begået i tjenesten af denne gruppe i det omfang, det pågældende personale varetager opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning.

Dette vil for det første omfatte anklagerne ved statsadvokaterne og Rigsadvokaten (anklagerfuldmægtige, anklagere, turnusanklagere, senior- og specialanklagere, vicesstatsadvokater, chefanklagere, statsadvokater i den centrale anklagemyndighed og rigsadvokaten).

For det andet vil politiklageordningen omfatte øvrigt personale i den centrale anklagemyndighed, som varetager opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning, hvorved navnlig forstås personalets varetagelse af opgaver inden for strafferetsplejen med hensyn til strafforfølgning, herunder retssagsbehandling, gennemførelse af straffeprocessuelle skridt eller tvangsindgreb over for borgerne og borgerrettede opgaver i forbindelse med f.eks. straffuldbyrdelse og foranstaltningsændringssager. Det vil endvidere omfatte andre retshåndhævende opgaver, hvor myndighedskompetencen over for borgerne er henlagt til anklagemyndigheden, herunder opgaver med hensyn til erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning, aktindsigt i straffesager, sager om tilhold, bortvisning og opholdsforbud og telefonbetjening af borgere, hvis der er tale om opgaver inden for strafferetsplejen med hensyn til strafforfølgning.

For det tredje vil politiklageordningen omfatte f.eks. civilt ansatte økonomer eller analytikere mv. ved Statsadvokaten

for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet, der bidrager med ekspertise i forbindelse med efterforskning, ransgning eller tekniske undersøgelser mv., som henhører under politimæssige opgaver.

I tilfælde af at en sag indebærer risiko for inhabilitet, bør sagen behandles af en anden statsadvokatur, og det bør som udgangspunkt kun være chargerede medarbejdere i statsadvokaturerne og ikke turnusmedarbejdere (statsadvokatfuldmægtige i uddannelsesstillinger), der vurderer tiltalespørgsmål i sager mod ansatte i politiet eller ved anklagemyndigheden.

Der henvises til pkt. 2.2.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Politiklagemyndighedens kompetence vil ikke omfatte øvrige opgaver som støttefunktioner, regnskab, ledelsesunderstøttelse, kommunikation, personaleadministration og lignende administrative funktioner. Det almindelige kontorpersonale, servicemedarbejdere, administrationsmedarbejdere, studentermedhjælpere mv. vil som udgangspunkt ikke være omfattet af politiklageordningen, idet disse medarbejdergrupper i almindelighed ikke varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning. Denne type opgaver vil f.eks. involvere personalehåndtering, rekruttering, undervisning af medarbejdere, revision og bogføring, kopiering af sagsakter og øvrige organisatoriske opgaver.

Uden for politiklageordningen vil – ligesom for politipersonale – også falde klager, som omhandler materielle afgørelser og dispositioner i forbindelse med politiets eller den centrale anklagemyndigheds sagsbehandling. Klager over civile medarbejders dispositioner bør i udgangspunktet ikke behandles af Politiklagemyndigheden, medmindre klagen har en nær sammenhæng med en igangværende efterforskning ved Politiklagemyndigheden, jf. forslagens § 1020 i, stk. 2. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 24, og bemærkningerne hertil.

Klageordningen omfatter udelukkende forhold, der er begået i tjenesten. Det vil – ligesom for politipersonale – afhænge af en konkret vurdering, om en handling er foretaget i tjenesten.

Til nr. 21

Det følger af den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 1020 a, stk. 1, at Politiklagemyndigheden iværksætter efterforskning efter anmeldelse eller af egen drift, når der er rimelig formodning om, at politipersonale i tjenesten har begået et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige.

Efter den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 1020 a, stk. 1, kan Politiklagemyndigheden dermed på baggrund af en anmeldelse eller af egen drift, hvis det på grund af oplysninger i medierne eller af andre grunde skønnes nødvendigt, efterforske et hændelsesforløb, hvor politipersonale kan have gjort sig skyldig i strafbare forhold.

Det er dog efter stk. 1 en betingelse for at indlede en efterforskning, at der er rimelig formodning om, at der er begået et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige. Denne betingelse svarer til, hvad der i øvrigt gælder i straffesager, jf. retsplejelovens § 742, stk. 2.

Det foreslås, at »politipersonale i tjenesten har begået« ændres til »der er begået« i retsplejelovens § 1020 a, stk. 1.

Den foreslåede ændring af indebærer, at Politiklagemyndigheden på baggrund af en anmeldelse eller af egen drift vil kunne iværksætte efterforskning over for politipersonale eller andet personale i politiet og anklagemyndigheden, som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning.

Dette sker som følge af den foreslåede udvidelse af politiklageordningen, jf. lovforslagets § 1, nr. 20, hvorefter efterforskning af straffesager mod andet personale i politiet og anklagemyndigheden inddrages under politiklageordningen, hvis de pågældende varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning.

Til nr. 22

Det følger af den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 1020 b, stk. 1, at sager om overtrædelse af færdselslovens hastighedsbestemmelser, der er begået af politipersonale, ikke efterforskes af Politiklagemyndigheden, hvis den pågældende erkender sig skyldig, hastighedsovertrædelsen ikke skønnes at ville medføre anden sanktion end bøde eller betinget frakendelse af førerretten, og hastighedsovertrædelsen ikke involverer tredjemand.

Baggrunden for bestemmelsen er, at der er tale om sager, hvor der ved sanktionsfastsættelsen ikke udøves et skøn. Politidirektøren kan uden forelæggelse for Politiklagemyndigheden udarbejde bødeforelæg og lade den pågældende tjenestemand vedtage en bøde og betinget frakendelse af førerretten.

Det foreslås, at »der er begået af politipersonale« udgår af retsplejelovens § 1020 b, stk. 1.

Den foreslåede ændring indebærer, at Politiklagemyndighe-

den ikke behandler overtrædelse af færdselslovens hastighedsbestemmelser af politipersonale eller andet personale i politiet og anklagemyndigheden, som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning, under de i retsplejelovens § 1020 b, stk. 1, nævnte betingelser.

Dette sker som følge af den foreslåede udvidelse af politiklageordningen med personale i den centrale anklagemyndighed, jf. lovforslagets § 1, nr. 20, hvorefter efterforskning af straffesager mod andet personale i politiet og anklagemyndigheden inddrages under politiklageordningen, hvis de pågældende varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning.

Til nr. 23

Efter retsplejelovens § 1020 b, stk. 2, efterforsker Politiklagemyndigheden ikke sager om politipersonales overtrædelse af færdselslovens hastighedsgrænser i et køretøj mærket med politiets kendetegn eller med synlige udrykningssignaler, når politidirektøren har vurderet, at der i det konkrete tilfælde har været tale om udrykningsskørsel.

Det foreslås at affatte retsplejelovens § 1020 b, stk. 2, således at Politiklagemyndigheden ikke efterforsker sager, hvor politipersonale i forbindelse med udrykningsskørsel overtræder færdselslovens hastighedsbestemmelser i et køretøj mærket med politiets kendetegn eller med synlige udrykningssignaler, medmindre der er konkret anledning hertil.

Den foreslåede ordning indebærer, at politidirektøren i sager om politipersonales overtrædelse af færdselslovens hastighedsbestemmelser ikke længere skal vurdere, hvorvidt der i det konkrete tilfælde har været tale om udrykningsskørsel. Den foreslåede bestemmelse indebærer således, at køretøjer mærket med politiets kendetegn eller synlige udrykningssignaler, der f.eks. bliver registreret i en størekasse, som udgangspunkt anses for at udføre udrykningsskørsel.

Der lægges op til, at den foreslåede formodningsregel kombineres med stikprøvekontrol af tilfældige registrerede fartoverskridelser af køretøjer mærket med politiets kendetegn eller synlige udrykningssignaler, hvor det skal fastslås, at der var tale om en berettiget overtrædelse af hastighedsbegrænsningerne.

Stikprøvekontrollen vil blive udført af politiet (i første omgang Politiets Administrative Center). Det forudsættes, at stikprøvekontrollen skal omfatte et bredt udsnit af hastighedsovertrædelser.

Det følger af den foreslåede nye affattelse af retsplejelovens § 1020 b, stk. 2, at Politiklagemyndigheden, såfremt

der er konkret anledning hertil, fortsat kan efterforske sager, hvor politipersonale i forbindelse med udrykningskørsel overtræder færdselslovens hastighedsbestemmelser i et køretøj mærket med politiets kendetegn eller med synlige udryknings signaler.

Såfremt det f.eks. ved stikprøvekontrollen eller på anden vis konstateres, at der i en konkret sag ikke har været tale om en berettiget udrykningskørsel, fremsendes sagen til Politiklagemyndigheden. Politiklagemyndigheden vil i den forbindelse kunne afvise sagen eller indlede efterforskning. Når efterforskningen er afsluttet, sender Politiklagemyndigheden sagen til statsadvokaten med henblik på afgørelse af tiltale-spørgsmålet, jf. retsplejelovens § 1020 e, stk. 1.

Politiklagemyndigheden vil efter omstændighederne også kunne efterforske sager i øvrige situationer, hvor der måtte være konkret anledning til at antage, at overtrædelser af færdselslovens hastighedsbestemmelser ikke er sket i forbindelse med lovlig udrykningskørsel, eksempelvis ved anmeldelse fra en borger eller lignende.

Den foreslåede ændring af retsplejelovens § 1020 b, stk. 2, finder efter sin ordlyd alene anvendelse i forbindelse med politipersonalets færdsel i køretøjer mærket med politiets kendetegn eller med synlige udryknings signaler. Bestemmelsen omfatter således ikke politiets civile køretøjer (ikke mærkede med politiets kendetegn eller synlige udryknings signaler). Når overtrædelser af færdselslovens hastighedsbestemmelser sker i et civilt køretøj uden synlige udryknings signaler, skal sagen således fortsat overgives til Politiklagemyndigheden, som forestår efterforskningen og vurderer, om der var tale om udrykningskørsel i det konkrete tilfælde.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 24

Det følger af den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 1020 i, stk. 1, at statsadvokaten har mulighed for at bestemme, at en straffesag, der omfatter flere forhold eller flere sigtede, i sin helhed skal efterforskes af Politiklagemyndigheden.

Det følger af den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 1020 i, stk. 2, at Politiklagemyndigheden kan behandle en klage over en disposition, som politipersonale har truffet, hvis der er en nær sammenhæng mellem dispositionsklagen og en igangværende efterforskning i Politiklagemyndigheden.

Politiklagemyndigheden har således mulighed for i visse tilfælde at behandle klager over politipersonales dispositioner,

herunder f.eks. politiets beslutning om at anbringe en person til fare for sig selv eller andre i detentionen, i forbindelse med efterforskningen af en straffesag. Det gælder både dispositioner inden for og uden for strafferetsplejen. Det kan dog kun ske, hvis der er en nær sammenhæng mellem dispositionsklagen og en igangværende efterforskning i Politiklagemyndigheden.

Det vil f.eks. være tilfældet i de situationer, hvor der i forbindelse med en anmeldelse af et strafbart forhold tillige klages over en disposition, som en medarbejder har truffet i forbindelse med den pågældende politiforretning. De rent ledelsesmæssige dispositioner kan derimod ikke være omfattet af politiklageordningen, f.eks. en beslutning om, hvordan politiets ressourcer skal anvendes eller generelle overvejelser af operationel/polititaktisk karakter.

Det forudsættes, at Politiklagemyndigheden i forbindelse med behandlingen af en dispositionsklage forelægger sagen for den pågældende medarbejders foresatte, typisk en politidirektør eller rigspolitichefen, således at politiledelsen kan få lejlighed til at komme med bemærkninger om dispositionen.

Det foreslås, at »som politipersonale har truffet« udgår af retsplejelovens § 1020 i, stk. 1.

Den foreslåede ændring indebærer, at Politiklagemyndigheden – på tilsvarende vis som for politipersonale – kan behandle og afgøre en klage over en disposition truffet af andet personale i politiet og anklagemyndigheden, som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning, hvis der er en nær sammenhæng mellem dispositionsklagen og en igangværende efterforskning, som Politiklagemyndigheden behandler.

Dette sker som følge af den foreslåede udvidelse af politiklageordningen med personale i den centrale anklagemyndighed, jf. lovforslagets § 1, nr. 20.

Til § 2

Det foreslås med *stk. 1*, at loven træder i kraft den 1. juli 2021, jf. dog *stk. 2*.

Stk. 1 omfatter, jf. henvisningen til stk. 2, alene bestemmelsen i lovens § 1, nr. 23, der således – som den eneste bestemmelse – foreslås at træde i kraft den 1. juli 2021.

Bestemmelsen omhandler justeringen af ordningen med fartbøder til politiets personale i forbindelse med udrykningskørsel som led i tjenesten.

Ikrafttrædelsesdatoen er fastsat med henblik på hurtigst muligt at kunne afskære de unødige sagsbehandlingsskridt, der følger af den nuværende retstilstand.

Det foreslås med *stk. 2*, at lovens § 1, nr. 1-22 og 24, træder i kraft den 1. januar 2022.

Disse bestemmelser omhandler etablering af Bevismiddeltilsynet samt udvidelse af politiklageordningen.

Den foreslåede ikrafttrædelsesdato er fastsat med henblik på at sikre mulighed for, at Politiklagemyndigheden kan indrette sig organisatorisk på at overtage behandlingen af sager vedrørende civilt personale i politiet og ansatte ved den centrale anklagemyndighed.

Adfærdsklager over og anmeldelser om strafbare forhold

begået af personale i politiet eller anklagemyndigheden, der er modtaget den 1. januar 2022 eller senere, behandles af Politiklagemyndigheden. Tilsvarende finder anvendelse for sager om adfærdsklager over og anmeldelser om strafbare forhold begået af personale i politiet eller anklagemyndigheden, som Politiklagemyndigheden iværksætter af egen drift.

Ikrafttrædelsesdatoen er endvidere fastsat med henblik på at sikre tilstrækkelig tid til at få etableret den nye tilsynsmyndighed. Forudsat at loven vedtages, vil Politiklagerådet og direktøren kunne foretage de forberedelseshandlinger, som kræves for, at tilsynsmyndigheden er i drift pr. 1. januar 2022.

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland. Det skyldes, at der for Færøerne og Grønland gælder særlige retsplejelove.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

Sjette afsnit

Den Uafhængige Politiklagemyndighed

§ 118, stk. 1. ---

Stk. 2. Politiklagemyndigheden behandler klager over politiet, jf. kapitel 93 b, og efterforsker straffesager mod politipersonale, jf. kapitel 93 c.

§ 118 a. Politiklagerådet er Politiklagemyndighedens øverste ledelse og har det overordnede ansvar for myndighedens virksomhed.

§ 118 b. Politiklagerådet består af 1 formand, som skal være landsdommer, 1 advokat, 1 universitetslærer i retsvidenskab og 2 repræsentanter for offentligheden.

Stk. 2. Medlemmerne beskikkes af justitsministeren for 4 år ad gangen. Genbeskikkelse kan finde sted én gang.

§ 1

I retsplejeloven, jf. lovekendtgørelse nr. 1445 af 29. september 2020, som ændret senest ved § 2 i lov nr. 671 af 19. april 2021, foretages følgende ændringer:

1. *Overskriften til første bog, sjette afsnit*, affattes således:

»Sjette afsnit

Den Uafhængige Politiklagemyndighed og Det Uafhængige Tilsyn med Bevismidler«

2. I § 118, stk. 2, indsættes som 2. pkt.: »Politiklagemyndigheden behandler på tilsvarende vis klager over andet personale i politiet og anklagemyndigheden, jf. kapitel 93 b, og efterforsker straffesager mod andet personale i politiet og anklagemyndigheden, jf. kapitel 93 c, som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning.«

3. § 118 a til § 118 e ophæves, og i stedet indsættes:

§ 118 a. Det Uafhængige Tilsyn med Bevismidler (Bevismiddeltilsynet) er en selvstændig myndighed, der ledes af Politiklagerådet og en direktør.

Stk. 2. Bevismiddeltilsynet fører tilsyn med politiets og anklagemyndighedens behandling af tekniske beviser. Politiets Efterretningstjeneste er ikke omfattet af tilsynets virksomhed.

Stk. 3. Politiet og anklagemyndigheden er forpligtet til at meddele Bevismiddeltilsynet de oplysninger samt udlevere de dokumenter mv., som Bevismiddeltilsynet forlanger. Politiet og anklagemyndigheden orienterer af egen drift Bevismiddeltilsynet, hvis der konstateres fejl af generel eller systematisk karakter og af retssikkerhedsmæssig betydning ved politiets eller anklagemyndighedens behandling af tekniske beviser.

Stk. 4. Bevismiddeltilsynet udøver sine funktioner i fuld uafhængighed.

§ 118 b. Politiklagerådet er Politiklagemyndighedens og Bevismiddeltilsynets øverste ledelse og har det overordnede ansvar for myndighedernes virksomhed.

§ 118 c. Politiklagerådet består af 1 formand, som skal være landsdommer, 1 advokat, 1 universitetslærer i retsvidenskab, 1 teknisk ekspert og 2 repræsentanter for offentligheden.

Stk. 2. Medlemmerne beskikkes af justitsministeren for 4 år ad gangen.

Stk. 3. Formanden beskikkes efter indstilling fra landsretterne.

Stk. 4. Advokaten beskikkes efter indstilling fra Advokatrådet.

Stk. 5. Offentlighedsrepræsentanterne beskikkes efter indstilling fra henholdsvis KL (Kommunernes Landsforening) og Dansk Folkeoplysnings Samråd.

Stk. 6. Medlemmer af Folketinget, regionsråd og kommunalbestyrelser kan ikke være medlemmer af Politiklagerrådet.

Stk. 7. Der beskikkes en suppleant for hvert af rådets medlemmer. Stk. 1-6 finder tilsvarende anvendelse på beskikkelse af suppleanter.

§ 118 c. Politiklagemyndighedens daglige ledelse varetages af direktøren, der udnævnes og afskediges af justitsministeren efter indstilling fra Politiklagerrådet. Direktøren skal følge de anvisninger og retningslinjer, som gives af rådet.

Stk. 2. Direktøren deltager i Politiklagerrådets møder, medmindre rådet undtagelsesvis bestemmer andet.

§ 118 d. Politiklagerrådet fastsætter selv sin forretningsorden og de nærmere regler om arbejdets fordeling mellem rådet og direktøren.

§ 118 e. Politiklagemyndigheden afgiver en årlig beretning om sin virksomhed til Folketinget og justitsministeren. Beretningen offentliggøres.

Kapitel 93 b

Behandling af klager over politipersonalet

§ 1019. Den Uafhængige Politiklagemyndighed undersøger og træffer afgørelse vedrørende klager over politipersonalets adfærd i tjenesten (adfærdsklager).

Stk. 2-3. ---

§ 1019 a. Klage indgives til Politiklagemyndigheden. Indgives klagen til politiet eller anklagemyndigheden, skal den straks videresendes til Politiklagemyndigheden, medmindre klagen er egnet til notitssagsbehandling efter § 1019 k. I så fald sender politiet en kopi af klagen til Politiklagemyndigheden.

Stk. 2. Klage over myndighedsmisbrug fra politiets side under behandlingen af en straffesag kan endvidere fremsættes mundtligt til retsbogen under straffesagens behandling.

Stk. 3. ---

§ 1019 c. Politiklagemyndigheden undersøger sagen og sørger for, at alt relevant materiale tilvejebringes. Politiet stiller det materiale og de oplysninger til rådighed, som Politiklagemyndigheden anmoder om. Politiklagemyndigheden kan indhente oplysninger fra klageren, indklagede og andre.

Stk. 3. Formanden beskikkes efter indstilling fra landsretterne.

Stk. 4. Advokaten beskikkes efter indstilling fra Advokatrådet.

Stk. 5. Offentlighedsrepræsentanterne beskikkes efter indstilling fra henholdsvis KL (Kommunernes Landsforening) og Dansk Folkeoplysnings Samråd.

Stk. 6. Medlemmer af Folketinget, regionsråd og kommunalbestyrelser kan ikke være medlemmer af Politiklagerrådet.

Stk. 7. Der beskikkes en suppleant for hvert af rådets medlemmer. Stk. 1-6 finder tilsvarende anvendelse på beskikkelse af suppleanter.

§ 118 d. Politiklagemyndighedens og Bevismiddeltilsynets daglige ledelse varetages af direktøren, der udnævnes og afskediges af justitsministeren efter indstilling fra Politiklagerrådet. Direktøren skal følge de anvisninger og retningslinjer, som gives af rådet.

Stk. 2. Direktøren deltager i Politiklagerrådets møder, medmindre rådet undtagelsesvis bestemmer andet.

§ 118 e. Politiklagerrådet fastsætter selv sin forretningsorden og de nærmere regler om arbejdets fordeling mellem rådet og direktøren.

§ 118 f. Politiklagemyndigheden og Bevismiddeltilsynet afgiver hver en årlig beretning om deres virksomhed til Folketinget og justitsministeren. Beretningen offentliggøres.«

4. I *overskriften til kapitel 93 b* ændres »politipersonalet« til: »personale i politiet og anklagemyndigheden«

5. I § 1019, *stk. 1*, ændres »politipersonalets adfærd i tjenesten« til: »politipersonale eller andet personale i politiet og anklagemyndigheden, som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse, når klagen angår adfærd udvist i tjenesten«.

6. § 1019 a, *stk. 1, 3. pkt.*, ophæves.

7. I § 1019 a, *stk. 2*, indsættes efter »politiets«: »eller anklagemyndighedens«

8. I § 1019 c, *2. pkt.*, indsættes efter »Politiet«: »og anklagemyndigheden«

§ 1019 k. En adfærdsklagesag kan sluttes ved en samtale mellem en overordnet polititjenestemand og klageren (notitssagsbehandling). Notitssagsbehandling kan kun gennemføres, hvis klageren er indforstået hermed. Samtalen skal gennemføres hurtigst muligt efter klagens modtagelse.

Stk. 2. Indgives en adfærdsklage til politiet, kan politiet tilbyde klageren en notitssagsbehandling. I en sag, der er under behandling i Politiklagemyndigheden, kan denne myndighed bestemme, at sagen skal sendes til politiet med henblik på notitssagsbehandling, hvis det skønnes hensigtsmæssigt.

Stk. 3 ---

Stk. 4. Den overordnede polititjenestemand, der gennemfører samtalen efter stk. 1, skal udarbejde en notits om det passerede. Det skal fremgå af notitsen, at klageren er vejledt om betydningen af notitssagsbehandling, og at sagen kan forlanges afgjort af Politiklagemyndigheden. Det skal af notitsen endvidere fremgå, om klageren ønsker klagen afgjort af Politiklagemyndigheden.

Stk. 5. Politiet sender kopi af notitsen til Politiklagemyndigheden, den regionale statsadvokat og rigspolitichefen.

§ 1019 o. Politiklagemyndigheden underretter vedkommende politidirektør og rigspolitichefen, når der indledes en adfærdsklagesag. Politiklagemyndigheden underretter endvidere vedkommende politidirektør og statsadvokat og rigspolitichefen om afgørelsen i adfærdsklagesager.

Stk. 2. ---

§ 1019 q. Politiklagemyndigheden kan behandle og afgøre en klage over en disposition, som politipersonale har truffet, hvis der er en nær sammenhæng mellem dispositionsklagen og en adfærdsklage, som Politiklagemyndigheden behandler.

Kapitel 93 c Straffesager mod politipersonale

§ 1020. Anmeldelser om strafbare forhold begået af politipersonale i tjenesten indgives til Den Uafhængige Politikla-

9. I § 1019 k, stk. 1, 1. pkt., ændres »en overordnet polititjenestemand« til: »en leder i politiet eller anklagemyndigheden«

10. I § 1019 k, stk. 2, 1. pkt., ændres »til politiet, kan politiet tilbyde klageren« til: »til politiet eller anklagemyndigheden, kan klageren tilbydes«

11. I § 1019 k, stk. 2, indsættes som et nyt 2. pkt. »I så fald sender politiet eller anklagemyndigheden en kopi af klagen til Politiklagemyndigheden.«

12. I § 1019 k, stk. 2, 2. pkt., der bliver 3. pkt., indsættes efter »politiet«: »ved klager over personale i politiet eller anklagemyndigheden ved klager over personale i anklagemyndigheden«.

13. I § 1019 k, stk. 4, 1. pkt., ændres »Den overordnede polititjenestemand« til: »Den leder«

14. I § 1019 k, stk. 5, ændres »Politiet sender kopi af notitsen« til: »Hvis der klages over personale i politiet, skal kopi af notitsen fremsendes«

15. I § 1019 k, stk. 5, indsættes som 2. pkt.: Hvis der klages over personale i anklagemyndigheden, skal kopi af notitsen fremsendes til Politiklagemyndigheden, den regionale statsadvokat og Rigsadvokaten.«

16. I § 1019 o, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter »adfærdsklagesag«: »mod personale i politiet«.

17. I § 1019 o, stk. 1, indsættes som 3. og 4. pkt.:

»Politiklagemyndigheden underretter vedkommende statsadvokat og Rigsadvokaten, når der indledes en adfærdsklage mod personale i anklagemyndigheden. Politiklagemyndigheden underretter endvidere vedkommende statsadvokat og Rigsadvokaten om afgørelsen i adfærdsklagesager.«

18. I § 1019 q udgår », som politipersonale har truffet«

19. I overskriften til kapitel 93 c ændres »politipersonale« til: »personale i politiet og anklagemyndigheden«

20. I § 1020, 1. pkt., ændres »af politipersonale i tjenesten« til: »i tjenesten af politipersonale eller andet personale i po-

gemyndighed. Indgives anmeldelsen til politiet eller anklagemyndigheden, videresendes den straks til Politiklagemyndigheden.

§ 1020 a. Politiklagemyndigheden iværksætter efter anmeldelse eller af egen drift efterforskning, når der er rimelig formodning om, at politipersonale i tjenesten har begået et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige.

§ 1020 b. Sager om overtrædelse af færdselslovens hastighedsbestemmelser, der er begået af politipersonale, efterforskes ikke af Politiklagemyndigheden, hvis

- 1) den pågældende erkender sig skyldig,
- 2) hastighedsovertrædelsen ikke skønnes at ville medføre anden sanktion end bøde eller betinget frakendelse af førerretten og
- 3) hastighedsovertrædelsen ikke involverer tredjemand.

Stk. 2. Politiklagemyndigheden efterforsker ikke sager, hvor politidirektøren har vurderet, at der i forbindelse med politipersonales overtrædelse af færdselslovens hastighedsbestemmelser er tale om udrykningskørsel i et køretøj mærket med politiets kendetegn eller med synlige udrykningssignaler.

Stk. 3. ---

§ 1020 i. ---

Stk. 2. Politiklagemyndigheden kan behandle en klage over en disposition, som politipersonale har truffet, hvis der er en nær sammenhæng mellem dispositionsklagen og en igangværende efterforskning i Politiklagemyndigheden.

Stk. 3. ---

litiet og anklagemyndigheden, som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning.«.

21. I § 1020 a, stk. 1, ændres »politipersonale i tjenesten har begået« til: »der er begået«.

22. I § 1020 b, stk. 1, udgår », der er begået af politipersonale,«.

23. § 1020 b, stk. 2 affattes således:

»*Stk. 2.* Politiklagemyndigheden efterforsker ikke sager, hvor politipersonale i forbindelse med udrykningskørsel overtræder færdselslovens hastighedsbestemmelser i et køretøj mærket med politiets kendetegn eller med synlige udrykningssignaler, medmindre der er konkret grundlag herfor.«

24. I § 1020 i, stk. 2, udgår », som politipersonale har truffet«